

Ali se bomo delavci Iskre odločili zase?

V vseh kolektivih TOZD ZP Iskra potekajo, ali so že potekle zaključne razprave o ustanovitvi Samoupravne interesne skupnosti za rekreacijo in odlih. Ob teh velja zabeležiti, da so bile odločitve v mnogih primerih v skladu s priporočili vodstev sindikalnih, borčevskih in mladinskih organizacij ZP Iskra. So pa tudi primeri, ko nekateri, ki so v preteklosti večkrat glasovali za razvoj te dejavnosti v Iskri, tokrat niso zastopali skupaj sprejetih političnih stališč. Prav njim ter njihovim somišljenikom so namenjene te besede.

Brez dvoma je Iskra v svojem razvoju skozi 30 let dosegla pomembne uspehe. To dokazuje skoraj vsako leto naša 25 % rast. Za vse to pa je bilo potrebno izboljšanje novih sposobnih kadrov, več 10 milijardna vlaganja v objekte in opremo, ustrezne organiziranosti in angažiranosti vseh članov kolektiva za čimboljše delovne rezultate itd. Iz male povojne tovarne „Jugočeška“ je Iskra postala industrijski gigant z 28.000 zaposlenimi.

Ob vseh teh vlaganjih v razvoj naših proizvodnih programov, pa ne moremo trditi, da so bila vlaganja v družbeni standard delavcev v enakem odstotku. Ta nam dokazuje še veliko število neresenih stanovanjskih vprašanj, nezadostno razvito otroško varstvo, dokaj neorganizirano, ali neustrezno družbeno prehrano in nena- znanje — skrbi za letovanje naših delavcev nismo posvetili skoraj nikakršne pozornosti.

Zmogljivost 200 ležišč, s katerimi danes razpolaga za letovanje celotna Iskra nam nikakor ne more biti v ponos, še posebej ne, ko ugotavljamo, da so se nam lastne letovanjske zmogljivosti v zadnjih 12 letih zmanjšale na polovico.

Razprave za razširitev počitniških zmogljivosti v Iskri potekajo že več kot 3 leta. V tem času je bilo organiziranih že več zborovanj delavcev, pričakovali smo ustrezno odločitev. Delavcem so bile podane izmaličene, ali nepopolne informacije, tako, da je v nekaterih primerih izgledalo ob odločitvah kot, da delavci nočejo graditi za sebe. Resno se moramo vprašati kako to, da v akcijah za ceno rekreacijo, oz. letovanje delavcev (posebno onih z najnižjim osebnim dohodkom) ne uspemo tako, kot uspemo pri raznoraznih dajatvah za razne namene pa najsibo iz naslova osebnih dohodkov, ali celotnega dohodka.

Težko si je zamisliti, da za razvoj tovrstnega standarda delavcev, ko gre le za nekaj deset milijonov starih dinarjev, organiziramo široke množice v obširne razprave, ko pa gre za najetje ter odplačevanje kreditov ter njihovih obresti, ali za nove investicije, ki presegajo znesek več 100 milijonov dinarjev pa odločitev delavcev na zborih skoraj ni potrebna.

(Nadaljevanje na 2. strani)

POGOVOR Z GLAVNIM DIREKTORJEM INDUSTRIJE AVTO-ELEKTRIČNIH IZDELKOV JOŽETOM ERŽENOM

Izredni poslovni uspehi

Medtem ko se druge Iskrine Industrije in Iskra Commerce z vsemi silami borijo, da jih sedanja gospodarska kriza ne bi še bolj prizadela, pa v Industriji avtoelektrike ne občutijo skorajda nobene recesije. Njihovi izdelki so zelo iskani, tovarne delajo z vsemi zmogljivostmi, zato je povsem razumljivo, da so rezultati njihovega poslovanja tako dobri.

O delu, uspehih, težavah in načrtih Industrije avtoelektrika in njenih temeljnih organizacij smo se pogovarjali z glavnim direktorjem Jožetom Erženom.

Morda najprej nekaj števil in primerjav poslovanja v prvem polletju in tričetrtletju glede na letošnji načrt oz. na poslovanje v enakem obdobju lani.

V letošnjem prvem polletju so uresničili proizvodni letni načrt v višini 47,4 %, v devetih mesecih pa v višini 69,3 %. V primerjavi z enakima obdobjema lani se je proizvodnja Industrije kot celote povečala za več kot polovico. Celotni dohodek je znašal v obdobju januar — september nekaj več kot 474 milijonov dinarjev, dohodek okoli 149 milijonov, ostanek dohodka pa 28 milijonov dinarjev. S tem so že presegli letni načrt poslovanja, ki je predvidel 25 milijonov dinarjev ostanka dohodka.

Glede prodaje na domačem trgu je glavni direktor Industrije avtoelektrike Jože Eržen poudaril. Prodaja naših izdelkov na jugoslovanskem tržišču poteka izredno ugodno. To je predvsem zasluga tega, da se je proizvodnja gospodarskih vozil zlasti traktorjev letos bistveno povečala, medtem ko je na področju osebnih vozil to povečanje relativno manjše. Povečana realizacija je tudi posledica razširitve sortimenta, predvsem na področju alternatorjev in povečanega izvoza.

Kako pa je bilo z izvozom in uvozom v letošnjih devetih mesecih?

Izvozili smo za 2,5 milijona ameriških dolarjev izdelkov. To je za 89 % več kot lani, kljub temu pa letošnjega izvoznega načrta nismo uresničili. Verjetno je preoptimističen.

Na žalost se nam je precej povečal tudi uvoz, in to predvsem zaradi pomanjkanja nekaterih izdelkov črne metalurgije na domačem tržišču in

zaradi kooperacije s tujimi partnerji. Toda tudi tukaj smo že uvedli ukrepe za zmanjšanje uvoza, poudarim pa naj, da izvoz v celoti bistveno presega obseg uvoza.

Kdo so vaši največji kupci?

Struktura na domačem trgu je v zadnjih letih precej stalna. Na prvem mestu je še vedno Crvena zastava, vendar se ji že precej približuje traktorska industrija, zlasti Industrija motora Rakovica (IMR).

In v tujini?

Največ prodamo francoski avtomobilski industriji (predvsem Citr-

Glavni direktor Industrije avtoelektrike — Jože Eržen.

oenu), romunski traktorski industriji ter Italijanom, Vzhodnim in Zahodnim Nemcem ter Švicarjem in Poljakom.

Kakšni pa so devetmesečni poslovni rezultati po posameznih TOZD?

Najboljše rezultate sta dosegli temeljni organizaciji Veliki zaganjalniki in Generatorji. Medtem nam proizvodnja v Malih zaganjalnikih vse do pred nedavnim ni stekla v zaželenem obsegu, to pa zato, ker začetek proizvodnje v tej TOZD sega šele v letošnje prve mesece in je zato zagon-ska problematika vplivala na obseg proizvodnje. Stanje v septembru pa kaže, da so tudi v tej temeljni organi-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Elektromehnika v devetih mesecih

Delovna organizacije je poslovala v zapletenih razmerah, ko je upadlo povpraševanje na domačih in še bolj na tujih tržiščih, ko ni bilo likvidnih sredstev za poravnavanje tekočih obveznosti, ko drugih trajnih virov obratnih sredstev ni bilo v zadostnih količinah, ko je na področju uvoza prišlo do administrativnih omejitev in ko se po opravljeni reorganizaciji organizacija še ni ustalila, med TOZD pa še niso bili povsem urejeni ekonomski odnosi.

V takih razmerah je bil devetmesečni proizvodni plan izpolnjen s 95 %, največji zaostanki so pri kooperacijski proizvodnji v ATC in v Mehaničnih in TEN zaradi pomanjkanja naročil. Povprečno je bilo v DO zaposlenih 9.948 delavcev, število delavcev se je od začetnega stanja povečalo le za 1 %. Izplačano je bilo povprečno mesečno neto OD 3.210 din, kar je 101 % planiranih OD. Osnovna sredstva so se povečala z vključevanjem nove strojne opreme po prej

sklenjenih pogodbah. Obratna sredstva v zalogah so se povečala od 627 milj. na začetku leta na 1.005 milj., ob koncu obdobja, ali za 378 milj.; od tega so bile od bivšega IC prevzete zaloge v vrednosti 165 milj. Terjatve do kupcev so se od začetnih 327 milj. zmanjšale na 231 milj., vendar so pri tem upoštevani veliki avansi, prejeti od domačih in tujih kupcev. Med terjatvami je vse več starejših od 45 dni, kar po zakonu odpisujemo. Odpisi so v devetih mesecih dosegli že 29 milj. Zaloge niso pokrite s trajnimi viri obratnih sredstev, zato preti organizaciji popolna investicijska nesposobnost ob koncu leta.

Celotni dohodek je dosegel vrednost 1.607 milj, kar je 69 % planiranega. Izvoženega je bilo za 13.468 tisoč dolarjev blaga, kar je 52 % planiranega letnega izvoza. Zelo ugodna je realizacija izvoza v TEA in Vega, v Števcih pa so dosegli devetmesečni dinamični plan. Na domačem trgu je

Našo dolgotrajno serijo reportaž danes nadaljujemo z reportažo o Elektromehani, TOZD Elektronske naprave, odkoder je zgornji posnetek iz montaže.

Seja predsedstva SK ZP Iskra

Predsedstvo sindikalne konference ZP Iskra se je sestalo 6. novembra in razpravljalo o vrsti aktualnih vprašanj, zaradi česar bomo o tem obširneje poročali še prihodnjic.

Predsednik SK sindikata ZP Jože Čebela je poročal o izvajanju samo upravnega sporazuma Iskra—Gorenje in poudaril, da le-to ne poteka po predvidenem programu.

V nadaljevanju so razpravljali o poslovanju ZP v obdobju januar—september, pri čemer največ o TOZD, ki so izkazale poslovno izgubo. Izkristaliziralo stališče, da se morajo v teh organizacijah tudi sindikati vključiti v izpolnjevanje sanacijskih programov, da bi do konca l. 1975 negativne poslovne rezultate izboljšali.

Razprava je tekla tudi o akcijskem programu sekretariata ZK SOZD Elektrokovinske industrije. Ugotovili so, da je le-ta dovolj konkreten zato ga predsedstvo sprejema in si bo prizadevalo za njegovo dosledno in čimprejšnjo uresničitev.

Pri razpravi o samoupravnih sporazumih, ki se pripravljajo, je bilo največ govora o samoupravnem sporazumu Počitniške skupnosti Iskre. Enotno stališče je bilo, da morajo vse osnovne organizacije sindikata v interesu delavcev Iskre storiti vse, da bo sporazum čim prej sprejet v vseh TOZD ZP Iskra.

Ob koncu je bilo tudi sklenjeno, da bo naslednje praznovanje dneva borca in dneva Iskre v Šentjerneju, v organizaciji TOZD Upori.

—J—

Uspeh sanacije Iskra Commerce — likvidnost

Poročali smo že o širšem operativnem sestanku vodilnih in vodstvenih delavcev Iskra Commerce. Na njem so podrobno preučili rezultate 9 mesečnega poslovanja IC in predvsem TOZD Domači trg in izvajanje akcijskega programa za sanacijo obstoječega stanja. V zvezi s tem so sprejeli naslednje dodatne, oz. preciznejše zadolžitve:

Treba je tekoče zasledovati izvrševanje nalog, ki se nanašajo na realizacijo in to v vseh dejavnostih, kot tudi pri zastopanju branž, oz. sanacijo njihovega dela programa.

V preostalih dveh mesecih podvzeti vse ukrepe, da bodo zaloge v okviru

O 11. zasedanju Skupščine združenega podjetja Iskra, ki je bilo 12. novembra ob 12. uri, bomo podrobneje poročali v prihodnji številki.

načrta. To predvsem velja za Direkcijo nabave, maloprodajo in servis, ki ne dosegajo planiranega koeficienta obračanja. Prav tako je potrebno v maloprodaji podvzeti posebne akcije za odprodajo tistega dela sortimana, ki nima normalnega faktorja obračanja.

Dosledno je potrebno izvajati že sprejete sklepe, ki se nanašajo na prodajo storitev za gotovino in doseči tudi večjo gotovinsko prodajo v malo-prodaji.

Direktorje filial so zadolžili, da obiščejo vse dolžnike, ki imajo večji saldo od 50.000 din ter dosežejo plačila, oz. likvidacijo salda.

Finančno računovodsko službo so zadolžili, da ažurira stanje knjiženja in izvrši prenose iz starega na novi žiro račun, ki je posledica nepravilnega knjiženja. Prav tako ta služba prevzame obveznost, da bo reklamacije reševala ažurno, oz. posredovala odgovore najpozneje v treh dneh.

L. D.

ELEKTROMEHANIKA, TOZD INSTRUMENTI, OTOČE

Nov proizvodni program

Izredno zanimiv je novi proizvodni program ki ga v Otočah pripravljajo v zadnjem času. Tako bodo v l. 1976 proizvajali elektronski WATT-meter, ki bo povsem zamenjal sedaj potrebni uvoz tega instrumenta. Elektronska izvedba COS P — metra bo zamenjala dosedaj uvožene instrumente iz zahodnih držav. Panelni digitalni instrument sodi v novo generacijo digitalnih instrumentov, velikosti 96X48 mm z digitalnim displayem (= odčitavanjem). Možno ga bo uporabljati na vseh laboratorijskih instrumentih in pri vgradnji v panele.

Za elektrogospodarstvo posebno zanimiv je tudi pretvornik električnih veličin moči, napetosti in toka — pod imenom UNIMEK. Vse veličine bo možno meriti v enem ohišju, ali pa posamezne veličine v posameznih ohišjih. Poleg tega prihajajo na trg tudi novi instrumenti in naprave za avtoelektrične servise.

V. B. R.

FINANČNO—RAČUNOVODSKO PODROČJE ELEKTROMECHANIKE

Mikroelektronika — tretja tehnološka revolucija

PO DELU

V osnutku dogovora o družbenem načrtu Slovenije za obdobje 1976–80 je na nekem mestu zapisano, da bo elektroindustrija v naši republiki tudi v prihodnje najprodnornejša gospodarska panoga. Zlasti je poudarjen pomen elektronike. Njena vloga pri posodabljanju proizvodnih procesov in pri širjenju avtomatizacije v gospodarstvu in družbi nasploh zares narašča izjemno strmo, tako rekoč vsak dan, pred našimi očmi. Pri tem pa se, če imamo v mislih zastarela orodja, oz. proizvodna sredstva, pa proizvodni postopek v mnogih naših tovarnah, tega dejstva še ne zavedamo vsi enako močno.

Elektronika ima v resnici takšno naravo, da je ni samo moč, ampak jo je sploh treba šteti za infrastrukturo. To stoji tudi v omenjeni družbeni listini.

Se pravi, da je dandanes elektronika neogibna nujsnost vsakršnega sodobnega gospodarjenja in sploh nujni pogoj za gospodarski in družbeni napredek.

Ko dandanes pri nas izgovarjamo besedo elektronika, imamo v mislih predvsem dvoje: prvič, mikroelektroniko in drugič Iskro, veliko slovensko sestavljeno organizacijo združenega dela, nosilko naše elektroindustrije ali, določneje povedano elektronske industrije.

Kar zadeva prvo: Mikroelektronika ali mikroelektronska vezja in sistemi, oboje pomeni uresničitev zamisli, pri kateri nimamo več opraviti s posamičnimi elementi, kot so kondenzatorji, upori, tranzistorji, marveč stopajo na njihovo mesto celotna integrirana, funkcionalna vezja, ki jih izdelujejo hkrati, obenem s njihovimi funkcionalnimi povezavami. In kar je bistveno in za nepoznavalca nemara tudi presenetljivo ves najmanjši integrirani sistem, ako ga smemo tako imenovati, je kot večplastni relief posebnih polprevodnih plasti, ki sestavljajo integrirano vezje z elementi in vezavi vred, vtisnjen v svojo osnovo, vzemimo, v ploščico iz silicijevega monokristala. Ves ta sklop (izvedenci mu pravijo chip) meri le nekaj kvadratnih milimetrov.

„Življenjski nazori“

Kar zadeva drugo, Iskro: njena usmeritev v mikroelektriko, v aktivno nadaljevanje tretje tehnološke revolucije, kot imenujemo odkritja in uporabo mikroelektronike (prva revolucija je iznajdba elektronke, druga iznajdba transistorja), o čemer bomo kasneje podrobno govorili, izhaja iz Iskrinega naslednjega življenjskega nazora, da tako povemo: Podpirati in razvijati velja zlasti tisto industrijo, ki ima za fundament intelektualno strokovno in znanstveno delo. To je industrija, ki mora zaposlovati veliko visokokvalificirane delovne sile. Ta industrija proizvaja inženiringe, izdeluje opremo, ki ni predmet pretirano množične uporabe, je pa pretežno rezultat visokokvalificiranega dela in znanja. Za Slovenijo to konkretno pomeni pospešeno usmeritev v računalniško proizvodnjo, v proizvodnjo mikroelektronike, telekomunikacijskih sistemov, opreme za avtomatizacijo, specializiranih artiklov visoke stopnje

kemijske obdelave, kot so farmacevtski proizvodi in podobno.

Seveda bi bilo moč pričujočemu „življenjskemu nazoru“, še kaj dodati, ga še natančneje razčleniti in razmišljati, na primer, še dlje o strojegradnji, ki ima v Sloveniji veliko in najboljšo tradicijo in beleži velike uspehe in ki dobiva prav z vpeljavo mikroelektronike kot nepogrešljivega sestavnega dela nov zagon, svežo aktualnost in prodornost, vendar pa je za namen, ki se mu tokrat posvečamo, povedanega v načelnemu smislu dovolj.

Mislimo govoriti predvsem o Iskrini dolgoročni usmeritvi v proizvodnjo mikroelektronike, s čemer razumemo, kot že povedano, proizvodnjo integriranih vezij, računalnikov, telekomunikacijskih sistemov, sistemov za avtomatizacijo delovnih procesov, urejanja prometa itd., čemur vsemu pa je zopet temeljni zidak sklop integriranega vezja. Tako se pravzaprav zmeraj vrtimo v krogu; brez mikroelektronike ne bi bilo računalnikov, ne bi bilo sodobnih telekomunikacijskih sistemov z uporabo satelitov, ne bi bilo tudi modernih televizorjev, radijskih aparatov, pralnih strojev, programatorjev za pečice itd. Ne bi bilo sodobnih naprav, ki jih potrebujeta armada in vseljudski odpor, vzemimo sistemov za odkrivanje sovražnikov, v megli, vodi in zraku, pa sistemov, ki samodejno vodijo raketne izstrelke k cilju, in podobno.

Iskrina odločitev, da se bo lotila proizvodnje mikroelektronike oz. integriranih vezij, je že sedaj najbrž docela razumljiva. Tako vsesplošno vlogo igra mikroelektronika v celotnem družbenem gospodarstvu kot smo morda že uspeli bežno pokazati. Vendar pa je tako odločitev narekovala še neka druga prvina, ki prav neposredno izvira iz tako imenovanega Iskrinega „življenjskega nazora“. To je prednostna vloga intelektualnega dela in znanosti v celotni zgradbi proizvodnje mikroelektronike, v celotnem proizvodnem procesu. O vsem kar zadeva mikroelektroniko v njeni splošni gospodarski in družbeni prepletenosti, se pogovarjamo z Milošem Kobetom, direktorjem za inovacije združenem podjetju Iskra. Miloš Kobe nam vodilno vlogo intelektualnega dela in znanosti v mikroelektronski proizvodnji nazorno upodablja na majhnem, nekaj kvadratnih milimetrov velikem sklopu integriranega vezja — na chipu. V tem drobnem delčku je skrito 90 odstotkov intelektualnega dela oz. znanja in znanosti. Ročni kalkulator na 4 računske operacije, kakršnih vidimo mnogo v

naših trgovinah, vsebuje od enega do dva čipa. S tem je povedano vse.

Za svojo pamet

Če bi integrirano vezje torej uvažali (toda uvoz postavljamo tukaj le kot teoretični primer, saj je naše življenjsko pravilo naslonitev na lastne moči in vire povsod, kjer je to mogoče, poleg tega pa uvoz že zaradi strateško-obrambnega pomena mikroelektronike sploh ne pride v poštev), tedaj bi se zgodilo naslednje: odpovedali bi se pravzaprav, kot opozarja Miloš Kobe, svoji pameti. Izdelovali bi namreč le ohišje in tipke (če mislimo na kalkulator), se pravi natančno in samo tistih 10 odstotkov, kolikor v vsakem posameznem sklopu integriranega vezja ni intelektualnega in znanstvenega dela. Drugih devetdeset odstotkov ali vso pamet bi dobivali od drugod.

V odločitvi o začetku proizvodnje mikroelektronike oz. integriranih vezij med drugim stoji: Iskra se v načelu ne misli usmeriti na tista mikrovezja, ki jih je moč najti v katalogih, va veliko-serijska in standardna vezja. Tu bi težko konkurirali tujim proizvajalcem. Težišče Iskrine proizvodnje bodo integrirana vezja po naročilu. Kakšni dve tretjini proizvodnje teh vezij bo Iskra uporabila zase, za svojo proizvodnjo. Drugo bo prodajala v državi in izvažala.

Kar je po našem mnenju v Iskrini proizvodni odločitvi (če odštejemo same proizvodne učinke) bistveno in najbolj dolgoročno, to je vsekakor dejstvo, da sta bila sklep o usmeritvi v proizvodnjo integriranih vezij in z njo povezan nakup tuje licence postavljena na dolgotrajno in temeljito lastno raziskovalno delo. V tem primeru se je izpolnilo tisto, kar se v naši državi v nedavni preteklosti pri prenosu in kupovanju tujega znanja kar po pravilu skoraj nikdar ni uresničilo: tuje znanje se tokrat postavljalo na lastno raziskovalno delo, ki zavoljo svoje razvitosti tudi izbere ravno tisto tuje znanje, ki ga potrebuje za svoj lastni, avtohtoni prodor, za svoje lastno oplemenitenje.

Licence v škodo

Ali povedano drugače: licenca, ki prihaja v okolje, v katerem je razvito zadevno raziskovalno delo, v katerem obstajajo primerni strokovnjaki in raziskovalci, v katerem obstaja konkretna praktična znanstvena kultura, kot lahko tudi zapišemo, ta licenca se v teh razmerah pretvarja v domač, avtohtoni, izvorni produkt. Domače raziskovalno delo in strokovne ter tehnične moči jo nadgrajujejo plemenitijo, jo prilagajajo posebnim domačim tehničnim, gospodarskim in družbenim razmeram. Taka licenca je v bistvu vžigalnik novih lastnih raziskovalnih in tehnoloških dosežkov, ne le sredstev za novo ali boljše proizvodnjo v konkretni industrijski panogi, v tisti, kamor se je licenca pač preselila.

Vse to pa je mogoče, zato, ker je domače znanje, domače raziskovalno

(Nadaljevanje na 7. strani)

Seminar za nove člane ZK

Komisija za idejnopolično izobraževanje pri Iskra Elektromehanika iz Kranja, je organizirala 24. in 25. oktobra na Jerzerskem dvodnevni uvajalni seminar za novo sprejete člane ZK in za kandidate za člane ZK.

Namen seminarja je bil, da bi dobili udeleženci, ki jih je bilo petdeset, potrebno predznanje za kasnejše uspešno delovanje v organizaciji ZK.

Prvi dan seminarja je Rudi Balderman podal zgodovinski razvoj KPJ, osvetlil vlogo skozi čas in podal osnovne smernice dela KPJ. Po končanem predavanju so si udeleženci ogledali film: „Titov delovni dan“. S tem je bil prvi dan seminarja pri kraju.

Naslednje jutro je glavni direktor Elektromehanike Aleksander Mihev govoril, kje se sedaj nahajata delovna organizacija, o njenih perspektivah in navedel nekaj problemov, s katerimi se trenutno srečuje Iskra.

Franc Rogelj je predaval o statutu ZKJ in ZKS ter statutarne sklepe občinske konference ZK. Poudaril je, da ne smemo pozabiti, da se ZK bori za zgraditev brezrazredne družbe in za samoupravni socializem. Po konča-

nem predavanju je sledila razprava o posameznih vprašanih in problemih.

Zadnje predavanje je vodil Jože Florjančič. Obdelal je temo o metodah političnega dela, pri čemer je dejal, da moramo imeti vsi na razpolago enako količino informacij, da lahko kasneje enakopravno sodelujemo pri reševanju nalog. Opozoril je tudi na slabost, ki jo pogosto srečamo pri komuniciranju — povratna komunikacija. To je dobivanje in preverjanje podatkov, informacij, ki so teže razumljive, da bi odposiljatelj vedel, če je prejemnik pravilno sprejel informacijo. Zato pa je potrebno dvosmerno komuniciranje.

Organizator je poskrbel za literaturo in udobje vseh udeležencev. Po zakuski so se razšli na svoja delovna mesta, obogatena z novim znanjem in idejami za nadaljne uspešno delo v ZK.

M. I.

Kako poteka uresničevanje sklepov skupščine ZP Iskra

Iz prejšnje številke „Iskre“ nadaljujemo s kratkimi izvlečki iz poročil o tem, kako poteka izpolnjevanje posameznih sklepov Skupščine združenega podjetja Iskra, sprejetih na 10. zasedanju, dne 18. septembra t. l. Zadnjič sta bili obdelani poročili o ukrepih za stabilizacijo gospodarjenja in o analizi vzrokov za poslovanje nekaterih naših TOZD s poslovno izgubo.

Današnje nadaljevanje prinaša izvlečke iz poročila o usklajevanju medsebojnih obveznosti in izdajanju akceptnih nalogov za kritje obveznosti iz medsebojnih dobav v okviru ZP Iskra, in informacijo o izpolnitvi načrtovanih zadolžitve v mesecu septembru, oz. o oceni uresničevanja gospodarskega načrta za l. 1975. Tudi ti dve poročili je imel na 11. seji Skupščine ZP Edi Delopst, direktor področja za finance in ekonomiko ZP.

Iz poročila o usklajevanju medsebojnih obveznosti in izdajanju akceptnih nalogov za kritje obveznosti iz medsebojnih dobav v ZP Iskra na dveh sestankih glavnih in finančnih direktorjev industrij ZP Iskra in na dveh sestankih finančnih direktorjev je bilo govora o nujnih ukrepih za razčiščevanje medsebojnih obveznosti iz naslova medsebojnih dobav. Kljub temu na tem področju prihaja do uresničevanja sklepa in do živahnejšega medsebojnega poravnavanja obveznosti šele v zadnjem času. Na tem mestu se sicer ne moremo spuščati v podrobnosti, zato le nekaj bistvenjših podatkov iz poročila skupščini ZP.

Dosledno je vse svoje obveznosti znotraj ZP Iskra poravnala Industrija avtoelektričnih izdelkov, medtem ko Industrija elementov za elektroniko za svoje neporavnane obveznosti izdaja akceptne naloge.

Industrija za avtomatiko, Industrija izdelkov za široko potrošnjo in Industrija in Elektromehanika svoje obveznosti poravnava skladno z možnostmi, za preostale obveznosti pa ne izdajajo akceptnih nalogov. Zapadle in še neporavnane obveznosti teh treh naših industrij znašajo pa: Avtomatika 8.555 dinarjev, Široka potrošnja 10.037 dinarjev in Elektromehanika 10.398 dinarjev.

Industrija EMO je večino svojih obveznosti do Iskra Commerce pokrila s kompenzacijami, preostanek obveznosti do prispevkov ZP Iskra pa bo pokrit z akceptnimi nalogi.

Iskra Commerce — TOZD Domači trg svoje obveznosti tekoče poravnava, medtem ko TOZD Zunanji trg izkazuje znesek okrog 40 milijonov dinarjev neplačanih kontokorentov, nekaterih še celo iz l. 1972.

Gibanje poslovnega uspeha v obdobju januar-september 1975

V devetih mesecih je bilo izpolnjenega 60,3 % letnega proizvodnega načrta, pri 98,4 % izpolnitvi plana števila zaposlenih. V tem obdobju je bilo doseženo 67,8 % načrtovanega celotnega dohodka za l. 1975, nadalje 60,8 % dohodka in 17,4 % ostanka dohodka (s pokrivanjem poslovnih izgub) načrtovanega za leto. Zaloge materiala, nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov pa so za 12, % večje od načrtovanih letnih.

Ocena za l. 1975 temelji na gradivu, ki je služilo za projekcijo planskih zasnov za l. 1976. Pri tej oceni v primerjavi z devetmesečnimi rezultati odstopa zlasti dobiček, vendar je pri primerjavi potrebno izhajati iz dejstva, da so rezultati poslovanja v tretjem tromesečju dejansko nižji kot v ostalih obračunskih obdobjih (letni dopusti ipd.) in da so finančni rezultati v veliki meri zmanjšali tudi odpisi terjatev, ki v ZP ISKRA znašajo skupno za devet mesecev 141.397.000 din, kar pa se bo ob sestavi zaključnega računa, oz. poslovnega poročila za leto 1975 odrazilo ob boljši likvidnosti in izterjavi v ugodnejšem finančnem rezultatu.

To pa seveda ne pomeni, da pri nadaljnjem poslovanju zlasti v četrtem tromesečju ni potrebno vlagati nadaljnjih naporov za boljšo produktivnost, zmanjšano zaposlovanje, večjo rentabilnost, oz. akumulativnost, zmanjševanje zalog itd., v skladu s stabilizacijskimi in sanacijskimi programi in ukrepi, ki so bili sprejeti v TOZD, DO in na ravni ZP tako, da bi poslovno leto 1975 zaključili v posameznih TOZD čimbolj uspešno.

Proizvodnja elektrooptike v »Vegik«

Z razširitvijo dejavnosti TOZD Elektrooptike se je pojavila potreba po zagotovitvi zadostnih prostorskih zmogljivosti, saj so bili dosedanja prostori lokacijsko nepovezani in je bilo normalno delo precej oteženo. Ekonomski izračuni so pokazali potrebo po novogradnji. V prehodnem položaju pri širjenju elektrooptične dejavnosti so prostorsko stisko v omenjeni TOZDčasno omilili s selitvijo dela dejavnosti v TOZD Tovarno optičnih in steklopipaških naprav „Vego“ v Ljubljani. To odločitev so narekemale potrebe po novih kadrih, ki se bodo vključevali v razvoj omenjene dejavnosti tako na trenutni začasni kot bodoči trajni in lastni lokaciji.

Omenjena proizvodnja je šele v procesu nastajanja, zato je njeno obratovanje v letošnjem letu v uvajalni fazi. Poslovna orientacija temelji na zadovoljitvi potreb tako domačega

kot tržišča dežel v razvoju. Z njimi sodelujejo že dalj časa in imajo tudi dolgoročne pogodbe o medsebojnem sodelovanju. Dežele v razvoju se predvsem zanimajo za koriščenje naših najmodernejših dosežkov pri osvajanju novih tehnologij, kamor sodi tudi izdelava laserskih izvorov in naprav.

Trenutno še izdelujejo vso potrebno dokumentacijo za novi objekt, ki se bo imenoval „Center za elektrooptiko“. Pričetek gradnje naj bi bil po predvidevanjih v začetku l. 1976.

V. B. R.

Današnja priloga „Iskre“ vsebuje Sindikalno listo za l. 1976 ter besedilo samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v projekt Mikroelektronika in Samoupravnega sporazuma branže elektro in kovinske industrije SRS o dohodku in OD.

ALI SE BOMO DELAVCI ISKRE ODLOČILI ZASE?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Delavci v TOZD združene Iskre stojimo pred resno odločitvijo ali bomo pa za samoupravno organizirano letovanje in tega nadaljni razvoj, ali pa bomo za ukinitev te dejavnosti in si bo letovanje vsak urejal po svoje.

Sindikalna organizacija v Iskri se zavzema, da v vseh TOZD Samoupravni sporazum o ustanovitvi, organizaciji in upravljanju samoupravne interesne skupnosti za rekreacijo in oddih ZP Iskra potrdimo, ker menimo, da bi vse drugačne odločitve ne bile v skladu z našim programom — ta pa je: zavze-manje za čimboljše počutje in socialni položaj zaposlenih.

Jože Čebela

Sanacijski načrt TOZD TV sprejemniki na Pržanu

Že v našem glasilu in drugih časopisih smo brali, da TOZD TV sprejemniki na Pržanu ne stoji najbolje. Ker je te dni v pretresu samoupravnih organov TOZD načrt za sanacijo, smo prosili za razgovor o poslovanju direktorja Iva Štembergerja in predsednika komisije za sanacijski program Petra Grčarja, pomočnika glavnega direktorja Industrije široke potrošnje.

Nizka akumulacija v pržanski tovarni sega še v leto 1961. Tovarna je namreč vložila velika sredstva in pripravila kadre za proizvodnjo TV sprejemnikov. Razvili so svojo tehnologijo, pripravili dokumentacijo, raziskali tržišče in dobro zastavili proizvodnjo TV sprejemnikov. Ker pa je bila tedaj težnja v državi po poenotenju proizvodnih programov, je Iskra odstopila proizvodnjo TV sprejemnikov Ei Niš. To je bilo leta 1962.

Poleg tega je tovarna na Pržanu odpirala svoje dislocirane obrate v manj razvitih krajih, kar je zahtevalo veliko mero vloženih sredstev, pravo dokumentacijo, strokovnega kadra in predvsem tehnične opreme. Ti obrati so se počasi osamosvajali in tako so se sredstva in kadri odtujevali. Tako je bilo z nekdanjim Zavodom za avtomatizacijo, tedanjim PSO in z obrati v Semiču, Šentjernej, Sežani in Mokronogu.

Kakor smo že omenili, je bil leta 1962 sprejet sklep, da se prepusti proizvodnja televizorjev RR Niš, leta 1970 ko je bilo tržišče že sorazmerno zasičeno s tem artiklom pa so v Pržanu spet začeli izdelovati TV sprejemnike. Ta programsko nedoločena usmeritev je zahtevala mnogo sredstev za preusmeritev proizvodnje, poleg tega pa je bilo težko kadrovsko zasledovati vedno novi program. Leta 1962 so se lotili produkcije juke-boxov, ki naj bi jih masovno izvažali, kar pa izdelek ni bil tržno dognan, je „obležal“, kar je bila največja polomija v Pržanu. Od tega časa dalje se vleče poslovanje na robu rentabilnosti oziroma tu so se začele globlje izgube, ki so dosegle svoj kulmen v letošnji polletni globoki negativni bilanci.

Tovarna je bila tudi slabo opremljena za resno proizvodnjo, tako organizacijsko kakor s strojno opremo. Zato so v letih 74–75 tovarno rekonstruirali po raziskavah IC in njegovih ugotovitvah na tržišču. Tako so danes sposobni za proizvodnjo kvalitetnejših TV sprejemnikov in za večje serije zvočnikov in brivske tehnike.

Značilnost letošnjega leta pa je stalno pomanjkanje likvidnih sredstev, zaradi česar je nemogoče porabiti sposobnejše proizvodne kapacitete in prišlo je do zastojev. Tako letos ne bo realiziran izvozni plan v višini 1.800.000 dolarjev, kljub temu, da je na svetovnem tržišču veliko povpraševanje po manjših črnobelih in barvnih TV sprejemnikih, ki jih proizvaja Pržan.

V tovarni imajo tudi težave s kadri, saj je vrsta zahtevnih delovnih mest neustrezno zasedenih, kar zmanjšuje fleksibilnost v poslovanju. Skušali pa bodo s časom te težave odkloniti s prilivom lastnih mladih kadrov, saj imajo v šolah 29 rednih in 12 izrednih študentov in dijakov.

Sanacijski načrt je v obravnavi v TOZD že od maja meseca in določene elemente programa že izvajajo. Tako so znižali stroške, prizadevajo se za boljše kvaliteto, pripravili so dokumentacijo za popolno tranzistorizacijo črnobelih in barvnih televizorjev, namesto cevne tehnike, kar so naredili

prvi v državi. Že v konstrukciji zasledujejo znižanje stroškov in zanesljivejše delovanje, kar bo pocenilo proizvodnjo in servisno dejavnost.

Podobno pripravljajo in že delno izvajajo rekonstrukcijo ostalih izdelkov v istem smislu in z istim namenom, tako brivnikov, kot akustike. Pripravljeno pa imajo tudi tehnično dokumentacijo za gramofon-menjalec, ki bo prišel v kratkem na trg.

Vse to nam je povedal direktor TOZD tovariš Ivo Štemberger. Ob koncu pa je poudaril: „Pri izvajanju sanacijskega načrta resno računamo na krepko pomoč Združenega podjetja in naše branže. Tokrat resnično pomoč in ne le obljub. Posebno vlogo pa mora v procesu sanacije odigrati prodajno področje naše branže in uvoz ter izvoz IC.“

In kaj pravi komisija za sanacijski program? Predsednik Peter Grčar nam je povedal, da so težak finančni položaj Pržana temeljito pregledali, analizirali in na podlagi vseh te ugotovitve sestavili sanacijski načrt.

Ugotovili smo, da sedanje stanje ni produkt letošnjega poslovanja, ampak se je to „nabiralo“ deset in več let, letos pa akutno izbruhnilo. Krize te delovne organizacije so se v večji ali manjši meri pojavljale večkrat, saj so že leta poslovali z nizko profitno stopnjo.

Ugotovili smo, da ima tovarna za tovrstno proizvodnjo previsoke stroške. Ker pa imajo zlasti TV sprejemniki na trgu že določeno ceno, so, obremenjeni z omenjenimi stroški, premalo akumulativni, da bi zgolj s povečano proizvodnjo prišli na zeleno vejo. Glavna postavka v previsokih stroških je preveliko število zaposlenih, kar je posledica, da delovna sila ni polno izkoriščena. Poleg tega je odločno preveč zaposlenih v režijskih službah. Tovarna tudi ni posvečala dovolj pozornosti cenam reprodmateriala. Pri proizvodnji znaša material 80 % stroškov in zato je še kako važna cena te postavke.

Drugo vprašanje so osebni dohodki zaposlenih. Največji proizvajalec Ei Niš hote, ali ne hote določa ceno TV sprejemnikov, v Nišu pa imajo mnogo nižje osebne dohodke kot v TOZD TV sprejemniki na Pržanu in zato je jasno, da bi moral biti tukajšnji televizor precej dražji od niškega, tega pa ni mogoče izvesti na tržišču.

Velika težava pa je prenasičenost domačega in svetovnega tržišča, zato nizka prodaja in velike zaloge. Vezana sredstva zelo bremenijo TOZD. Zaradi pomanjkanja likvidnih sredstev je prišlo do več zastojev v proizvodnji, stroški pa so ostali. To je zlasti letos zelo akutno.

Raziskava tržišča kaže, da take konjunktura na tržišču TV sprejemnikov, kot je bila zadnja leta najbrž zlepa ne bo več. Leta 1980 računajo, da bodo jugoslovanski proizvajalci izdelali trikrat več televizorjev, kot jih bo trg doma absorbiral. Rešitev je v izvozu in nizki ceni ter visoki kvaliteti. Prav tu pa je šibka točka, kajti TV sprejemniki zaostajajo za kvaliteto, ki jo zahtevata domači in tuji trg.

Sanacijski program predvideva okrog 50 ukrepov na vseh področjih poslovanja. Glavni so tile: redukcija delovne sile, osebni dohodki, pospeševanje prodaje, izdelava najustrežnejšega proizvodnega programa.

Ostali ukrepi se nanašajo na ureditev posameznih služb na revizijo norm, boljše izkoriščanje zmogljivosti, izboljšanje kvalitete, ureditev servisiranja, sanacijo finančnih služb in nadzorstva nad zalogami.

Običajno se prične sanacija po letnem obračunu, to pa bi bilo šele sredi februarja prihodnjega leta, zato so sklenili, da k sanacijskim ukrepom pristopijo takoj, čeprav je videti, da v praksi to ne teče najbolje.

Kadrovska struktura tudi ni najboljša. Sicer pa naj navedem citat iz Sanacijskega programa (str. 24):

„Razlika med sistemizacijo in dejanskim stanjem vodilnih delovnih mest je porazna, zlasti, če obstanemo pri kvalifikacijah delavcev, ki vodijo poslovanje, se pravi pri ljudeh z visoko in višjo izobrazbo. Letos se zahteva 68 visoko in višje izobraženih ljudi, zahteva pa odgovarja le 24 oseb.“

Po razgovoru z obema tovarišema lahko ugotovimo, da je v TV sprejemnikih položaj resen, toda z ukrepi, ki so jih podvzeli v TOZD in s pomočjo strokovnjakov in zlasti resno pomočjo celotne Iskre bo mogoče vse to le urediti. Vsi prizadeti upajo, da se bo stanje normaliziralo v letu in pol.

KF

IZREDNI POSLOVNI USPEHI

(Nadaljevanje s 1. strani)

zaciji odpravili bistvene objektivne in subjektivne težave poslovanja.

Ko sva že pri težavah, ali ste imeli morda letos še kakšne druge probleme?

Tudi. Ugotovili smo, da moramo več pozornosti nameniti predvsem prehitremu tempu zaposlovanja, prevelikim zalogam glede na obseg proizvodnje, premajhni učinkovitosti izterjave in vprašanju likvidnosti.

Pri uresničevanju akcijskega načrta, ki ga je v zvezi s tem sprejel delavski svet, smo že dosegli nekaj uspehov. Tako npr. so se zaloge zmanjšale v tretjem četrtletju za 15 milijonov dinarjev, dolgovi naših kupcev pa za 38 milijonov dinarjev (od 120 na 82 milijonov). Na področju zaposlovanja še vedno nismo dosegli tistega, kar smo predvideli.

Zmanjšanje dolgov je vsekakor pripomoglo k bistvenemu izboljšanju naše likvidnosti, vendar je ta problem še vedno prisoten, ker obstoječa osnovna sredstva ne zadostujejo za povečani obseg poslovanja.

Temeljne organizacije

Mali zaganjalniki
Veliki zaganjalniki
Generatorji
Vžigalne tul.
Žarnice
Avtoelektro

Realizacija
I–IX/75

33.362.620
188.568.597
50.659.812
12.601.049
25.701.720
28.966.972

Indeks
Real.: načrt*

51,1
79,2
53,8
78,4
61,2
83,9

Delovna org. skupaj

339.860.770

69,3

Kaj menite, kako boste poslovali v zadnjem četrtletju?

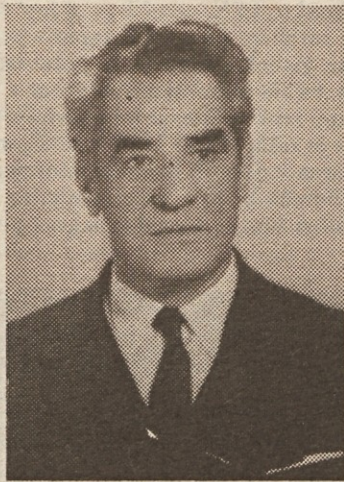
Računam, da bomo letošnji gospodarski načrt tako z vidika proizvodnje, kot z vidika delitve dohodka, seveda ob pričakovanejšem boljšem učinku v zadnjih treh mesecih, dosegli, čeprav je bil ta načrt relativno optimističen.

Kakšne načrte pa ima Industrija avtoelektrike za prihodnje leto?

Menim, da se razmere na področju avtoelektrike leta 1976 ne bodo bistveno spremenile, zato računamo na nadaljnje povečanje proizvodnje in prodaje.

S tem mislim predvsem na proizvodnjo malih zaganjalnikov, alternatorjev, vžigalnih tuljav in žarnic. Predvidevamo, da se bo povpraševanje po naših izdelkih za

In memoriam Bogoe Bogoev

Tako mimogrede sem izvedel, da si nekaj bolan, da si zato na zdravljenju na Golniku in takoj nato, da je tvoja bolezen neozdravljiva.

Dragi Bogoe, še ni dolgo tega, si me pogostil, ko sva se

pogovarjala o Tvojem odhodu v pokoj. O tem sem takrat tudi nekaj napisal v Iskro.

Kdo bi si mislil, da je bilo to najino takratno srečanje tudi zadnje. Nič več ne bova skupaj kramljala, se spominjala najinih skupnih dni v Iskri in pila „domačega“ makedonskega vina.

Ko si se srečal z Iskro, si se srečal tudi s Slovenci in Slovenijo, ki ti je prav teh nekaj zadnjih let postala Tvoj drugi dom. Dal si sina v slovenske šole, po šoli pa tudi Iskri. Tega si ne morem tolmačiti drugače, kot da si imel nas Slovence in mojo ožjo domovino zelo, zelo rad in, da Ti je tudi Iskra prišla k srcu.

Zato naj Ti bo lahka zemlja slovenska! Počivaj mirno v tem čudovitem gorenjskem kotu, obdanem z gozdovi in vrhovi gora, s krasnim naravnim bliščem, ki ga vidijo samo tisti, ki imajo čuteče, z lepoto prežeto in v lepoto usmerjeno srce!

Imenoval si me prijatelja – hvala Ti, Bogoe Bogoev.

Igor Slavec

SEJA KOMISIJE PREDSEDSTVA ZKJ ZA IDEJNO IN TEORETSKO DELO V ZKJ IN IDEJNA VPRAŠANJA NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA, ZNANOSTI IN KULTURE

LOMITI ODPORE

Člani komisije za idejno in teoretsko delo v ZKJ in idejna vprašanja na področju kulture predsedstva CK ZKJ so se prejšnji teden (29. oktobra) pogovarjali o osnutku platforme za idejnopolično akcijo ZK na univerzi. Na seji je bilo rečeno, da je bil namen tega dokumenta pomagati komunistom v idejnopolični akciji pri reformi in samoupravnem preobrazovanju visokega šolstva, v popolnem spoznavanju idejnopoličnih gibanj na univerzah in v boju proti nosilcem vseh vrst ob katere ta akcija še zadeva.

Kriza na naših univerzah je bila do 21. seje predsedstva ZKJ in v posameznih sredinah tudi pozneje večidel posledica pasivnosti in nezadostne akcijske sposobnosti zveze komunistov. Zato je obnovev, utrditev in usposobitev zveze komunistov na visokih šolah prioriteta naloga. Na univerzi je notranja ustalitev Zveze komunistov neločljiva od njenega usposabljanja za uresničevanja konkretnih programov reforme. Toda danes ni več bistveno, kot je dejal predsednik komisije Josip Vrhovec, „ali je nekdo, ločeno gledano, za reformo na univerzi ali pa sodi, da le-ta še ni realen program, marveč se kot bistveno vprašanje postavlja, kako se nekdo vede do strateških tokov razvoja naše družbe, v okviru katere se dejansko izvaja reforma univerz.“

Člani komisije so podprli osnovo usmeritev predloženega dokumenta in poudarili, da ta ne nadomešča resolucije X. kongresa ZKJ o nalogah zveze komunistov pri socialistični

samoupravni preobrazbi vzgoje in izobraževanja. Platforma mora izhajati iz resolucije in definirati obstoječe stanje ter odnose na univerzi ter spodbuditi močnejšo idejno in politično akcijo na univerzah. Na univerzah so, kot kažejo izkušnje iz preteklega poldruga leta, še prisotni dogmatski, neoinformbirojevski, anarholiberalistični, nacionalistični in drugi antisocialistični in protisamoupravni tokovi in sile. Izkušnje so pokazale tudi to, da samo politična kvalifikacija teh odporov ne zadošča. Te je bilo mogoče najlažje spoznati, odkriti in zlomiti tam, kjer so se jim komunisti, vključeni v konkretne programe reform, upirali z ustvarjalnostjo marksistične kritike.

Tako osnutek platforme kot razprava sta pokazala, da reforma na naših univerzah kot kot bistvena družbena preobrazba sploh ne more potekati brez vodilne družbenopolitične in idejne vloge ZK. „Gotovo je“, pravi Josip Vrhovec, „da tu ne gre za nikakršno neposredno ali komandno vlogo in pozicijo ZK, temveč za njeno obveznost, da bo pobudnica, gibal, organizator, nosilec tega procesa, da bo znala mobilizirati vse družbene, napredne socialistične sile na naših univerzah, bodisi v vrstah študentov, ali učiteljev, da bo znala aktivirati družbenopolitične organizacije kot izraz organizirane fronte socialističnih sil.“

V končni posledici mora biti, podobno kot je to v družbi, ZK tudi na univerzi odgovorna za smer, kvaliteto in uspeh te družbene preobrazbe.“

TOZD TEA USPEŠNA KLJUB ZASTOJEM

9-mesečni obračun poslovanja DO Elektromehanike je pokazal, da TOZD TEA posluje uspešno. Dohodek je sicer manjši kot bi lahko bil – zaradi občutnih zastojev v proizvodnji v letošnjem januarju, maju, juniju, juliju in avgustu, za kar je bil glavni vzrok pomanjkanje denarja za plačilo uvoženih repromaterialov.

Kljub temu je zaradi zmanjšane potrebe po internih dobavah za TOZD ATC in TEL - Blejska Dobrava narasla vrednost eksterne proizvodnje, ki jo je komercialno področje hkrati s TOZD Izvoz v Iskra-Commerce uspelo plasirati tudi na tržišču.

Po vrednosti je bila letna eksterna proizvodnja realizirana že v oktobru. Pri tem pa ni bila dosežena realizacija po asortimanu, zaradi pomanjkanja materiala.

S preureditvijo linije telefonskega aparata ATA-30 in IKTA 30K (sekretarska garnitura) na večjo zmogljivost proizvodnje ter zaradi dodatnih naročil za prodajo ploščatih relejev za DDR in ZSSR pričakujejo, da bo tudi asortimansko letošnji plan do konca leta izpolnjen.

V. B. R.

Lado Drobež

Iz montažnega oddelka na Pržanu.

Obiskali smo Elektromehaniko, TOZD Elektronske naprave na Stegnah

Čeprav smo našo tokratno reportažo o Iskri Elektromehaniki TOZD – Tovarni elektronskih naprav, ali kratko TEN, uvrstili v sklop zapisov Obiskali smo pa se vendarle razlikuje od ostalih zapisov pod tem naslovom. Pa ne, da bi se novinar globoko zamislil in potuhtal novo obliko, nov koncept, ali nov prijem. Ne, le tokratni naš razgovor v TOZD TEN z dipl. ing. Marjanom Bičkom, vodjo sektorja tržne priprave se je predvsem vrtel okrog težav, v katere je zašla TOZD TEN v letošnjem letu, saj je znano, da ima ta Iskrina tovarna v devetih mesecih letošnjega leta okrog 3 milijone dinarjev izgube. Seveda bi bilo takoj zanimivo slišati, kakšni vzroki so pripeljali do takšnega stanja, a vendar najprej povejmo nekaj iz zgodovine te tovarne.

Vodstvo montaže pri delovnem posvetu.

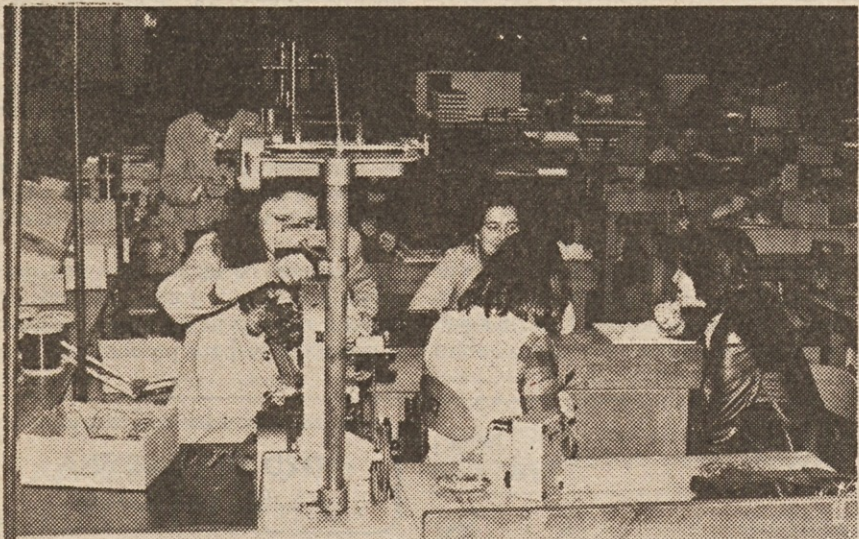
Zametki TEN so pravzaprav nastali že v tistih težkih vojnih letih 1941-1945, v partizanih, kot nujni sestavni deli partizanskega boja, saj so bile prav zveze izredno pomemben dejavnik pri uspešnem partizanskem načinu bojevanja. Jaka Jančar, Herman Vidmar in še kateri, ki so se z zvezami in telefonijo začeli ukvarjati

Vlado Čadež montira diktafon.

že v partizanih, so še danes zaposleni v TOZD TEN.

Tovarna elektronskih naprav se je po vojni razvijala, dosegla uspehe in neuspehe, razne reorganizacije, a uspešno je prebrodila vse težave, v katere je zašla in ped nekako 10 do 12 leti se je v njej oblikoval proizvodni program, ki ga proizvajajo še danes.

Zorica Kamin pri navijanju sestavnega dela translatorja.

TOZD TEN danes pokriva kompletno področje prenosa, ki sestavlja pet področij: VF telefonija, telegrafija, usmerjene zveze, UKV zveze in pa področje linijske opreme, ali translatorji.

In že pri proizvodnem programu naletimo na prve težave, saj ga celo ostali Iskraši dokaj slabo razumejo, ker ne vedo, kako zamotano je pod-

Boris Pucelj pri delu v konstrukcijskem oddelku.

ročje, ki ga obvladajo v TOZD TEN, ki skupaj s TOZD STC z določenimi terminali že pokriva celotno potrebo kupca po zvezah.

Na povsem laično vprašanje, kako z eno besedo opisati njihov program, bi lahko odgovorili z drugim vprašanjem: Kako izkoriščati prenosno pot? Prek obstoječega omrežja, enokanalno, večkanalno, prek povsem novega omrežja?

Prav na teh področjih pa v svetu doživljamo velike in hitre spremembe. In če hoče biti TOZD TEN konkurenčna in sodobna, potem mora te novosti upoštevati in zato večkrat povsem zamenjati tehnologijo, zamenjati mora cele generacije naprav. To so seveda veliki proizvodni skoki, zvezani z velikimi stroški in težavami.

In kakšne so razmere na jugoslovanskem področju za proizvajalce teh naprav? Kratek odgovor bi bil: neugodne! Zakaj? Zato, ker če v Jugoslaviji ne bomo imeli proizvajalca mikrovezij, ki so osnovni in nujni element v prenosnih napravah, bodo proizvajalci teh naprav pred nerešljivim problemom, še posebej glede na zadnje uvozne predpise.

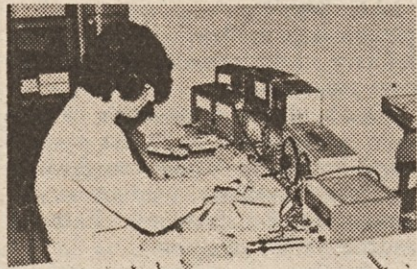
V TOZD TEN se zavedajo, da samo z domačim razvojem, spoznanji in z domačimi zmogljivostmi ne bomo dosegli vidnih uspehov. Prav zato se povezujejo z inozemskimi firmami in najbolj pomembna za TOZD TEN je svetovno znana firma ITT.

No, beseda je končno le nanesla na sedanje težave TOZD TEN. Z dipl. ing. Marjanom Bičkom sva začela iskati vzroke za takšen položaj še nekaj let nazaj, ko je obstajala še Prodajno servisna organizacija. Takrat se je tovarna elektronskih naprav močno približala Iskri, vendar pa je s sodelovanjem s PSO dosegla porazne rezultate.

Nato se je spet odtujila od tedanjega PSO, kar je vodilo le h kratkoročnim uspehom, s perspektivnega vidika pa takšna odločitev ni imela svoje trdne podlage. Z ustanovitvijo Iskra Commerce je TEN le-temu odstopila svojo prodajno službo. Toda tesnejše sodelovanje so navezali šele kasneje, lahko bi rekli v letih agonije Iskra Commerce, kar se

jim danes krepko maščuje, saj TOZD TEN nikakor ne more svobodno zadihati in se razživeti.

Vzroke za takšno stanje bi težko našli. Pa vendar bi jih lahko razdelili v dve veliki skupini: na tiste znotraj TEN in tiste, ki pogojujejo takšen

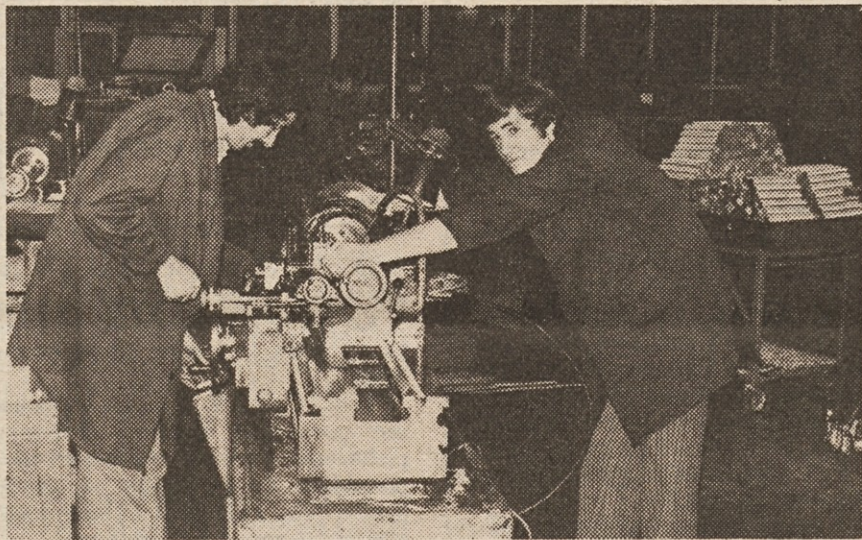

Čirila Zibelnik pri preizkušanju diktafonov.

položaj v okviru DO Elektromehanika.

Najprej se nekoliko pogloblje spoznajmo s tistimi znotraj TOZD TEN. Kot smo že prej povedali, je eden prav gotovo zahtevni proizvodni program, ki zahteva stalno visoko kvaliteto, ki pa jo je nemogoče doseči, če vse službe v tovarni ne tečejo tako, kot bi bilo treba. Kadri so naslednji problem, saj jim primanjkuje strokovnih kadrov vseh mogočih profilov. Kvaliteta je na področju profesionalne tehnike še posebej pomembna. Vsak izdelek mora biti narejen natančno in strokovno. In kako naj ga naredijo, če nekateri kooperanti ne morejo izpolnjevati njihovih zahtev?

Seveda sledi vprašanje, kako vse te probleme rešiti? Odgovor je dokaj težaven, kajti občinski predpisi jim

Dragoslav Mijušković (levo) in Etem Tošić ob stružnici.

dovoljujejo le 3 % povečanje števila zaposlenih. Toda, tudi če te omejitve ne bi bilo, kje najti potrebne kadre, kje najti okrog 20 inženirjev, kolikor jim jih trenutno primanjkuje?

Tako ostane edina rešitev v avtomatizaciji proizvodnega procesa in gradnji dislociranih obratov. Enega že imajo v Cajnarjih pri Cerknici, a kaj, ko tu še niso sposobni sami izdelovati kompletnih naprav.

Ob pomanjkanju kadrov se potem kar samo od sebe zastavi vprašanje osebnih dohodkov. Tudi na to vprašanje ing. Biček najde odgovor. „Dolga leta smo bili v naši tovarni prav na vrhu Iskrinih osebnih dohodkov, toda zadnja leta so se le-ti precej znižali v primerjavi z ostalimi Iskrinimi tovarnimi. Čeprav imamo v TOZD TEN visoko kvalifikacijsko strukturo, pa OD niso v skladu s strokovnostjo zaposlenih delavcev.“ Ker TOZD TEN posluje z izgubo, je seveda treba tudi OD prilagoditi, oz. jih vskladiti s poslovnimi rezultati tovarne!

Če smo prej omenili že pomanjkanje inženirjev, naj omenimo še pomanjkanje kvalificiranih delavcev,

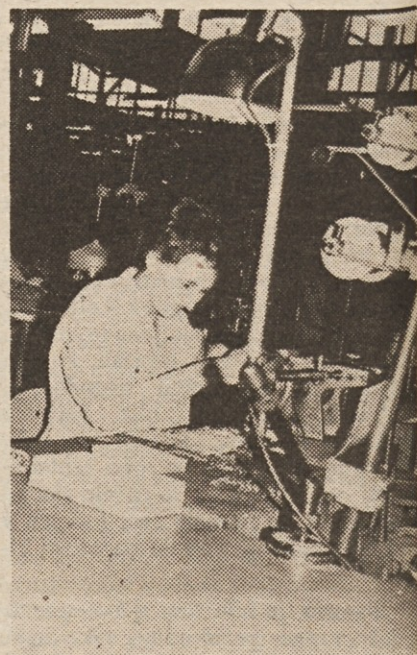
Hrabroslav Jordan razvija nov tip translatorja.

Tudi takšen način obdelave še ni pozabljen.

da jih mora le-ta, tudi učinkovito in uspešno realizirati, kajti komerciala ni nadgradnja TOZD, ampak sestavni del TOZD; lahko bi rekli celo servis TOZD. Če je tako, potem organizacijska oblika prodajne službe niti ni važna, pomembno je dejstvo, da se mora prodaja vklopiti v življenje TOZD in se počutiti kot njen sestavni del.

Lahko je postavljati plane, toda teže jih je uresničevati. Jugoslovanski prodajni prostor ima svoje specifičnosti, ki jih je treba pri prodaji upoštevati, treba pa je upoštevati tudi lastne objektivne možnosti in po njih usmeriti svoj proizvodni program. Če

Nevenka Kumer dela v navijačnici.

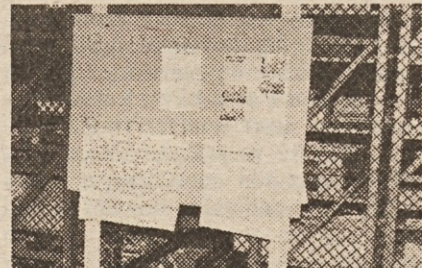
sta oba dejavnika pravilno vrednotena, potem lahko pričakujemo poslovne uspehe.

TOZD TEN je te vsekakor dosegla. Svojo prodajo je povečala od 30 milijonov din pred nekaj leti, na 90 milijonov din pred tremi leti. Letos naj bi v TOZD TEN doživela velik skok, ki pa je bil prehud, se pravi s strani prodaje nerealno planiran, pa tudi nereal-

kot so rezkalci, strugarji in kleparji, ki jih enostavno ni, pa če jim ponudiš še take osebne dohodke. Zato na teh mestih nastajajo ozka grla, ki blokirajo celotno proizvodnjo.

Kaj pa vzroki zunanje narave? Kot prvega bi lahko navedli, da TOZD TEN še ni zaživela v okviru DO Elektromehanika, predvsem pa še ni zaživela njena prodajna funkcija.

Pojavljajo se različni pogledi na prodajno organizacijo in prodajne naloge, tako s strani TOZD TEN, kot s strani prodaje. Če TOZD poveri svoje naloge skupni prodajni organizaciji, potem je seveda razumljivo,

Za obveščanje je v TOZD TEN poskrbljeno tudi z oglasno desko.

Marta Hasar pri spajkanju translatorja.

len s strani proizvodnje. Tako naj bi letos v TOZD TEN proizvedli za 140 milijonov din izdelkov.

Vse plane izpolnjujejo le okrog 80 %, kar je povzročilo 3 milijone din izgube v devetih mesecih letošnjega leta. Prej smo že omenili nekaj vzrokov, pa vendar jih bomo tokrat našli še nekaj: v prvi vrsti tiste – finančne narave. TOZD TEN je z novo reorganizacijo v Iskri izgubila vse kredite, ki bi jih morala preskrbeti DO.

Kot drugi vzrok bi navedli nepriklajeno funkcioniranje nabavne službe v Iskra Commerce, ki ni izpolnjevala svojih nalog in zadolžitev.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Sindikalna lista za leto 1976

UVOD

Ta sindikalna lista je skupen dogovor organizacij in organov sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije, ki je nastal na osnovi javne razprave na vseh ravneh njihove organiziranosti. V njej so zapisana stališča o tistih vprašanjih, za katera si sindikati prizadevajo, da bi bila enotno urejena v družbenih dogovorih za območja, panožnih samoupravnih sporazumih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke ter v internih samoupravnih aktih temeljnih in drugih organizacij združenega dela.

Sindikalna lista nima neposredne pravne veljave. Stališča iz sindikalne liste so obvezna za udeležence samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov šele, ko bodo — z zavzemanjem sindikalnih organizacij in drugih udeležencev samoupravnega sporazumevanja — postala sestavni del teh samoupravnih sporazumov dejavnosti in družbenih dogovorov za območja o merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke.

V tem primeru veljajo za nespoštovanje teh določb sankcije, kot jih določa samoupravni sporazum. Zlasti osnovne organizacije sindikata so s svojo aktivnostjo dolžne zagotoviti dosledno spoštovanje sindikalne liste v mejah razpoložljivega dohodka ter ob upoštevanju določil družbenih dogovorov o višini skupne porabe.

Sindikalna lista za l. 1976 ne prinaša bistvenih novosti. Namen nekaterih sprememb je predvsem odpraviti nejasnosti in jih dopolniti z ugotovitvami iz prakse. Najbolj bistveno so se spremenili dinarski zneski, ki v posameznih določilih opredeljujejo spodnjo, ali zgornjo raven določene pravice. Zneski se niso povečali za enoten odstotek in na enoten način, nekateri so upoštevali predvideni porast življenjskih stroškov v l. 1976, drugi predvideni porast cen gostinskih storitev, nekateri pa sploh niso spremenjeni, ker ni razlogov za njihovo prevrednotenje. S tem pa seveda zneski niso dokončno določeni za vse l. 1976.

Spodnje meje nagrad učencev v gospodarstvu ter študentov in dijakov na praksi in osebni dohodki delavcev — pripravnikov se lahko povečajo med letom za toliko, kolikor so se v poprečju povečali osebni dohodki delavcev v temeljnih in drugih OZD, kjer delajo, oz. se učijo. Najnižji osebni dohodek se med letom povečuje skladno z gibanjem poprečnih osebnih dohodkov na delavca v republiki.

Dnevnice, terenski dodatki, kilometrini, nadomestilo za ločeno življenje, obvezna udeležba delavca pri kritju stroškov za prevoz na delo in z dela pa se bodo povečali na osnovi utemeljenih predlogov osnovnih in drugih organizacij ter organov sindikatov, ali drugih družbenih dejavnikov. O višini valorizacije teh prejemkov in izdatkov bo udeleženec samoupravnih sporazumov obvestil republiški svet ZSS. Za izplačila, ki so enkratna v letu (regres za letni dopust, jubilejne nagrade) pa med letom valorizacija ni predvidena.

Kljub prizadevanjem sindikatov območni družbeni dogovori še niso uresničeni na vseh območjih. Zato še vedno ostaja aktualno vprašanje, kako uresničiti tista določila, ki bi morala biti zapisana v teh samoupravnih aktih. Sindikati vidijo rešitve v tem, da se vsa določila iz sindikalne liste uresničijo v panožnih samoupravnih sporazumih s tem, da s posebno klavzulo določijo, da ta določila ne veljajo za tiste udeležence, ki so na svojem območju pristopili k družbenemu dogovoru. Za te veljajo namreč določila tega samoupravnega akta.

Slovenski sindikati si bodo prizadevali, da bi v dogovoru s sindikati v drugih republikah in pokrajinah dosegli svoj cilj — to je zagotoviti enake pravice v smislu določil sindikalne liste za vse delavce, ki delajo na območju SRS, torej tudi za tiste, ki združujejo delo z delavci v temeljnih in drugih OZD zunaj naše republike.

Stališča slovenskih sindikatov v sindikalni listi za l. 1976 so usklajena z jugoslovansko „sindikalno listo“, sprejeto na seji zveznega sveta ZSJ, dne

Sindikalna lista je napisana kot preprost dokument, vendar pa ne more zadostiti vsem praktičnim potrebam, ki izhajajo iz različnih pojavnih oblik medsebojnih odnosov v združenem delu in, ki narekujejo, da se specifičnosti v posameznih dejavnostih, ali območjih rešujejo na specifičen način, v mejah splošnih določil sindikalne liste v samoupravnih sporazumih dejavnosti in družbenih dogovorih za območja.

Zaradi tega bo — če bo potrebno — ODBOR SINDIKATOV SLOVENIJE ZA SAMOUPRAVNO SPORAZUMEVANJE O DELITVI DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV dajal potrebna pojasnila.

OSEBNI DOHODKI IN NJIHOVO USKLAJEVANJE

1. Najnižji osebni dohodek

Najnižji osebni dohodek je ekonomska kategorija, ki zagotavlja delavcu materialno in socialno varnost.

Najnižji osebni dohodek delavca, ki opravlja najbolj enostavno delo in dela poln delovni čas ter dosega normalni delovni uspeh, mora znašati najmanj 60 % poprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v minulem koledarskem letu, kot ga ugotovi in objavi Zavod SRS za statistiko v uradnem listu SRS.

Normalni delovni uspeh delavca pomeni dosežen stoddotni individualni učinek delavca ob sočasno doseženem normalnem poslovnem uspehu organizacije združenega dela, ki je opredeljen v samoupravnem sporazumu dejavnosti.

Vsak udeleženec samoupravnega sporazuma dejavnosti je dolžan v svojem letnem planu predvideti svoj normalni poslovni uspeh in določiti najnižji osebni dohodek iz drugega odstavka.

60 % poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v minulem koledarskem letu je tudi izhodišče za vrednotenje rezultatov najbolj enostavnega dela, ki ga opredeljuje samoupravni sporazum dejavnosti za najmanj zahtevno tipično delovno mesto, ali poklic.

2. Najvišji osebni dohodek

Najvišji osebni dohodek mora biti tako kot drugi osebni dohodki rezultat uspešnosti gospodarjenja organizacije združenega dela in individualnega uspeha delavca.

Najvišji osebni dohodek se določa na osnovi analitične ocene delovnega mesta tako kot osebni dohodek drugih delavcev in na osnovi meril samoupravnega sporazuma dejavnosti glede na doseganje poslovnega uspeha, ki je lahko pod, ali nad dogovorjenim normalnim poslovnim uspehom.

Udeleženci družbenega dogovora za območje na osnovi kriterijev periodično obravnavajo izplačila najvišjih osebnih dohodkov in po potrebi tudi ukrepajo za odpravljanje neskladij v gibanju najvišjih osebnih dohodkov.

3. Življenjski stroški in osebni dohodki

Pri usklajevanju osebnih dohodkov zaradi rasti življenjskih stroškov je potrebno upoštevati ob ustvarjenem dohodku:

- resolucijo o družbenoekonomski politiki tekočega leta;

- že doseženo raven poprečnega osebnega dohodka pri udeležencu samoupravnega sporazuma v primerjavi s poprečnim osebnim dohodkom v SRS;

- osnove in merila samoupravnega sporazuma dejavnosti o usklajevanju osebnih dohodkov z življenjskimi stroški.

Ob usklajevanju, upoštevaje navedene alineje v tej točki, se uskladijo tudi zneski iz 1. in 4. točke sindikalne liste.

4. Osebni dohodek delavcev – pripravnikov

Delavcu – pripravniku gre akontacija osebnega dohodka v višini:

- pripravniku s srednjo izobrazbo največ 70 % poprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v minulem letu;

- pripravniku z višjo izobrazbo največ 90 % poprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v minulem letu;

- pripravniku z visoko izobrazbo največ 105 % poprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v minulem letu.

Pripravnikova akontacija osebnega dohodka je lahko do 20 % višja od dogovorjene po prejšnjem odstavku, če ima udeleženec samoupravnega sporazuma izdelana merila za ugotavljanje njegovega individualnega uspeha ali če je njegov pripravniški staž daljši kot eno leto.

Skladno s 3. točko sindikalne liste se med letom uskladi tudi osebni dohodek delavca – pripravnika.

NEKATERA IZPLAČILA, KI BREMENIJO OSEBNE DOHODKE

Dodatki pod točko 5, 6, 7, 8 in 9 se med seboj ne izključujejo, razen dodatka pod točko 7 in 8, ki se med seboj izključujeta, če sovpadata na isti dan. V tem primeru gre delavcu tisti dohodek, ki je višji.

Kaj se smatra za obračunsko osnovo, oz. za doseženo akontacijo osebnega dohodka delavca, določijo udeleženci v samoupravnem sporazumu dejavnosti.

5. Nadurno delo

Za delo, ki traja dlje kot poln delovni čas (nadurno delo po zakonu) gre delavcu dodatek v višini 50 % obračunske osnove, ali dosežene akontacije osebnega dohodka za rečni delovni čas, ko je delal prek polnega delovnega časa.

4 SINDIKALNA LISTA

Za primer dežurstva in stalne pripravljenosti določajo udeleženci podrobnejša določila v svojih samoupravnih sporazumih dejavnosti.

6. Nočno delo

Za delo v nočnem delovnem času gre delavcu dodatek v višini najmanj 30 % in največ 50 % obračunske osnove, ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas.

V primerih, ko udeleženec samoupravnega sporazuma dejavnosti določi dodatek v enakem denarnem znesku za vse delavce v nočni izmeni, uporabi v tem členu določen odstotek za izračun skupnega zneska dodatkov za nočno delo.

Varianta:

Za delo v nočnem delovnem času gre vsem delavcem dodatek v enakem denarnem znesku. Sredstva za ta dodatek se oblikujejo v višini najmanj 30 in največ 50 % od obračunske osnove, ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas vseh delavcev v nočni izmeni.

Za nočni delovni čas se šteje čas od 22. do 5. ure zjutraj, oz. do 6. ure naslednjega dne, če se to ujema z nočno delovno izmeno.

Udeleženci določijo v samoupravnem sporazumu dejavnosti (ali v splošnem aktu TOZD) konkretno višino odstotka iz te točke.

7. Delo na nedeljo

Za delo na nedeljo gre delavcu od 35 do 50 % obračunske osnove, ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas.

V primerih, ko udeleženec samoupravnega sporazuma dejavnosti določi dodatek v enakem denarnem znesku za vse delavce ki delajo na nedeljo, uporabi v tem členu določeni odstotek za izračun skupnega zneska dodatkov za delo na dan nedelje.

Varianta:

Za delo na nedeljo gre vsem delavcem dodatek v enakem denarnem znesku. Sredstva za ta dodatek se oblikujejo v višini najmanj 35 in največ 50 % od obračunske osnove, ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas vseh delavcev, ki delajo na nedeljo.

Ta dodatek gre v enakem odstotku tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

8. Delo na praznik

Za delo na zvezni in republiški praznik gre delavcu poleg zakonsko določenega nadome-

stila in akontacije osebnega dohodka zaradi dela še dodatek v višini 50 % dosežene osnove, ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas.

V primerih, ko udeleženec samoupravnega sporazuma dejavnosti določi dodatek v enakem denarnem znesku za vse delavce, ki delajo na praznik, uporabi v tem členu določeni odstotek za izračun skupnega zneska dodatkov za delo na praznik.

Varianta:

Za delo na zvezni in republiški praznik gre vsem delavcem dodatek v enakem denarnem znesku poleg zakonsko določenega nadomestila in akontacije osebnega dohodka. Sredstva za ta dodatek se oblikujejo v višini 50 % od obračunske osnove, ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas vseh delavcev, ki delajo na praznik.

Ta dodatek gre tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

9. Deljen delovni čas

Samoupravni sporazumi dejavnosti, katerih udeleženci imajo zaradi narave dela deljen delovni čas, lahko določijo poseben dodatek delavcu, ki dela v deljenem delovnem času.

Dodatek za deljen delovni čas znaša največ 350 dinarjev mesečno, če traja prekinitev delovnega časa več kot eno uro in največ 700 dinarjev mesečno, če traja prekinitev dve uri, ali več.

Ta dodatek gre tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

10. Nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni.

Znesek nadomestila osebnega dohodka za čas bolezni do 30 dni ne sme biti nižji od 90 % mesečnega povprečnega osebnega dohodka delavca, izplačanega v minulem koledarskem letu. Osnova za obračun nadomestila se valorizira vsake tri mesece na podlagi statističnih podatkov o gibanju osebnih dohodkov v SRS v taki višini; kot bo to ugotovila in objavila zdravstvena skupnost SRS v prilogi Delavske enotnosti „Vzajemnost“.

Nadomestilo osebnega dohodka ne more biti višje od osebnega dohodka, ki bi ga dosegel delavec, če bi delal.

11. Nagrajevanje iz vložnega minulega dela

Delavčev osebni dohodek je sestavni del sredstev za osebne dohodke, dogovorjenih po

samoupravnem sporazumu dejavnosti, je torej odraz vloženega živega in minulega dela delavca.

Udeleženci samoupravnih sporazumov dejavnosti naj bi v l. 1976 izdelali kriterije za nagrajevanje iz naslova minulega dela znotraj TOZD in drugih organizacij združenega dela.

Dokler se za nagrajevanje iz vloženega minulega dela upošteva samo kriterij delovna doba, lahko znaša najvišji možni odstotek po naslednji tabeli:

Najvišji odstotek
od obračunske mesečne osnove
ali dosežene mesečne akontacije
osebnega dohodka delavca

Delovna doba	
nad 1 do 5 let	1
nad 5 do 10 let	2
nad 10 do 15 let	4
nad 15 do 20 let	6
nad 20 do 25 let	8
nad 25 do 30 let	10
nad 30 do 35 oz. 40 let	12

Kaj se smatra za obračunsko mesečno osnovo, oz. za doseženo akontacijo osebne dohodka, določijo udeleženci v samoupravnih sporazumih dejavnosti.

Vrednotenje delovne dobe po navedeni lestvici v tej točki ne gre upokojujencem, ki so se upokojili s polno pokojninsko dobo in so ponovno pridobili lastnost delavca v združenem delu.

12. Dodatek za omejevanje fluktuacije

Udeleženci samoupravnih sporazumov dejavnosti, ki zaradi prekomerne fluktuacije delavcev uvajajo posebno stimulacijo stalnosti, lahko to določijo v samoupravnem sporazumu dejavnosti, vendar ta dodatek ne more presehati 5 % osebne dohodka delavca. Udeleženci morajo v svojem splošnem aktu določiti, v katerih primerih, za katera delovna mesta, oz. poklice in v kakšnem odstotku, ali znesku gre delavcem ta dodatek.

PREJEMKI IN IZDATKI, KI ŠTEJEJO MED POSLOVNE STROŠKE

13. Dnevnice za službena potovanja v državi ter stroški prenočevanja

Dnevnicna znaša:

— za čas odsotnosti 8. do 12 ur največ 100 dinarjev;

— za čas odsotnosti nad 12 ur največ 160 dinarjev.

Stroški prenočevanja na podlagi računa se krijejo največ do 190 dinarjev. V primeru, da delavec za prenočevanje ne predloži računa, mu gre za prenočevanje največ 80 dinarjev.

Dnevnicne so za vse delavce enake.

Dnevnicne in stroški za prenočevanje gredo pod enakimi pogoji tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

14. Dnevnicne za službena potovanja v tujino

Dnevnicne za službena potovanja v tujino se določijo v višini, ki velja za republiške upravne organe.

Udeleženci samoupravnih sporazumov dejavnosti, ki so pri svojem poslovanju vezani tudi na maloobmejni promet, določijo v svojem samoupravnem sporazumu, ali v družbenem dogovoru za območje višino dnevnic za potovanje v maloobmejnem prometu, ki traja manj kot 8 ur.

15. Kilometrina

Nadomestilo za uporabo osebne avtomobila v službene namene — kilometrina znaša za vsak prevoženi kilometer 1,50 dinarjev.

Kilometrine ni mogoče izplačevati v pavšalnem znesku.

16. Terenski dodatek

Terenski dodatek je povračilo za povečane materialne stroške, ki jih ima delavec pri delu na terenu.

Terenski dodatek znaša največ 75 dinarjev na dan.

Terenski dodatek gre delavcem v primerih, ko sta organizirani hrana, ali prenočišče na terenu, sicer pa ima delavec pravico do dnevnic po 13. točki sindikalne liste.

Podrobnejša določila določijo udeleženci v svojih splošnih aktih.

Terenski dodatek in dnevnicna se med seboj izključujeta. Terenski dodatki so pod enakimi pogoji enaki za vse delavce.

Terenski dodatki gredo tudi pripravnikom, učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

17. Nadomestilo za ločeno življenje

Nadomestilo za ločeno življenje znaša največ 1.300 dinarjev.

Delavec ni upravičen do povračila za ločeno življenje, če odkloni primerno družinsko stanovanje v kraju zaposlitve ali, če se je vselil v družinsko stanovanje, družine pa ni preselil.

Natančnejše pogoje za pridobitev pravice do nadomestila za ločeno življenje in višino nadomestila določijo udeleženci v svojem splošnem aktu.

18. Povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela

Organizacija združenega dela lahko povrne stroške za prevoz na delo in z dela v višini stroškov prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi na določeni relaciji s tem, da delavec sam prispeva najmanj 30 dinarjev.

Ti stroški se povrnejo za prevoz od stalnega bivališča do kraja delovnega mesta. Kjer ni možnosti prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi, se lahko obračunavajo stroški prevoza na delo in z dela v višini največ 0,5 dinarjev za prevoženi kilometer.

Povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela gre tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

Upravičenost do povračila izdatkov za prevoz na delo in z dela ter konkretno višino teh povračil določijo udeleženci v samoupravnih sporazumih, dejavnostih, ali v svojih splošnih aktih.

19. Povračilo selitvenih stroškov

Selitveni stroški se povrnejo delavcu, ali njegovim družinskim članom, če se preselijo iz kraja dosedanjega stalnega bivališča v drug kraj zaradi dela, upokojitve, ali smrti delavca in če je preselitev v interesu temeljne, ali druge organizacije združenega dela. Selitveni stroški se povrnejo upokojujencem tudi za selitev v istem kraju, če izpraznijo družbeno stanovanje, ki so ga dobili v najem pri delovni organizaciji, kjer so bili zaposleni in je za izpraznitev tega stanovanja zainteresirana delovna organizacija.

Selitveni stroški se povrnejo v višini dejanskih stroškov po predloženih računih in komisijsko ugotovljenih upravičenih stroških. Če je preselitev v interesu delovne organizacije, se lahko delavcu in družinskim članom, ki živijo z njim v skupnem gospodinjstvu, povrnejo prevozni stroški in izplačata največ dve dnevni za službeno potovanje v državi.

20. Regres za prehrano med delom

Organizacije sindikata si morajo prizadevati, da si delavci v temeljni in drugi organizaciji združenega dela zagotovijo med delom organizirano toplo prehrano.

Udeležba regresa v ceni organizirane prehrane med delom znaša največ 300 dinarjev mesečno na delavca. Ta regres se ne more izplačevati v obliki vrednostnih bonov.

Izjemno se regres za prehrano lahko izplača v obliki vrednostnih bonov v isti višini kot delavcem, ki imajo organizirano toplo prehrano, tudi delavcem v TOZD, ali delu TOZD, če zaradi narave dela ne morejo organizirati prehrane. Ti vrednostni boni se lahko izplačajo na osnovi pismenega soglasja občinskega sveta ZSS (varianta: občinskega odbora), ki ga izdajo po predhodnem pismenem mnenju ustreznega republiškega odbora sindikata.

Vrednostni boni do največ 300 dinarjev se lahko izplačajo tudi delavcem, ki z zdravniškim spričevalom dokažejo, da imajo predpisano dietno prehrano.

Regresa za prehrano v nobenem primeru ni možno izplačevati v gotovini.

Regres za prehrano gre tudi učencem v gospodarstvu, dijakom in študentom na praksi in drugim, ki delajo v organizacijah združenega dela, tudi tistim, ki delajo skrajšani delovni čas.

Regres za organizirano in neorganizirano prehrano ne gre delavcem za tiste dneve, ko niso na delu v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, to je v času dopustov, bolniškega staleža in službenega potovanja.

21. Odškodnine izumiteljem, racionalizatorjem in novatorjem

Osnovne organizacije sindikata se morajo zavzemati, da bodo v samoupravnih aktih udeležencev sporazuma opredeljeni pogoji, ki bodo kar najbolj spodbujali ustvarjalnost delavcev ter merila za pravične odškodnine in nagrade izumiteljem, racionalizatorjem in novatorjem.

Mimo tega se morajo osnovne in druge organizacije sindikata nenehno zavzemati za pospeševanje iznajditeljske in racionalizatorske dejavnosti tudi na področju občine, republike in zveze in v ta namen zagotoviti potrebna sredstva.

IZPLAČILA, KI SE NADOMEŠČAJO IZ DOHODKA

22. Izplačila po pogodbah o delu

Ob sprejemanju periodičnih obračunov in zaključnega računa so delavski sveti temeljnih in drugih organizacij združenega dela dolžni poimensko obravnavati izplačila za delo po pogodbah o delu in presojati njihovo upravičenost.

Delovna organizacija mora o višini in namenu izplačila za delo po pogodbah o delu

obvestiti temeljno ali drugo organizacijo združenega dela, v kateri je redno zaposlen delavec, ki je to izplačilo prejel.

23. Nagrade učencem v gospodarstvu

Nagrade v gospodarstvu trajajo vse leto, tudi v času počitnic in bolezenskega dopusta. Nagrade, ki se določajo v učni pogodbi, znašajo najmanj:

- v I. letniku 720 dinarjev (neto);
- v II. letniku 840 dinarjev (neto);
- v III. letniku 1.000 dinarjev (neto).

TOZD lahko določijo po kriterijih v svojih splošnih aktih še dodatne nagrade, odvisno od učenčevega uspeha in sicer v času praktičnega pouka po doseženem učinku, v času teoretičnega pouka pa od doseženega učnega uspeha.

Nagrada — obvezna in dodatna — lahko znaša mesečno največ do višine najnižjega osebnega dohodka, določenega v tej sindikalni listi.

Razmerje med denarno nagrado in izdatki za prehrano in stanovanje določa ustrezeni organ občinske skupnosti v skladu z zakonom s tega področja.

24. Nagrade študentom in dijakom na praksi

Nagrade študentom in dijakom za obvezno prakso ne smejo biti nižje od 720 dinarjev mesečno in ne višje od 60 % povprečnega osebnega dohodka v SRS v minulemu letu. Konkretno višino nagrade določijo udeleženci v svojih splošnih aktih.

Te nagrade ne izključujejo izplačila štipendij. Osebnih prejemke, ki jih temeljne in druge organizacije združenega dela izplačajo študentom in dijakom, ki niso na obvezni praksi, za njihovo delo v času šolskih počitnic, se štejejo za sredstva osebne porabe, dogovorjena s samoupravnim sporazumom dejavnosti.

NAMENSKA SREDSTVA ZA STANOVANJSKO GRADNJO IN IZOBRAŽEVANJE

25. Namenska sredstva za stanovanjsko gradnjo

Namenski znesek za stanovanjsko gradnjo znaša toliko, kot je sklenjeno v samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za stanovanjsko gradnjo, vendar ne manj kot 6 % od bruto osebnih dohodkov.

26. Izobraževanje

Osnovne organizacije sindikata se morajo zavzemati za ustrezno strokovno organiziranost

kadrovskih in izobraževalnih služb v OZD ter ustvarjati pogoje za splošno, strokovno in družbeno izobraževanje in usposabljanje svojih delavcev na osnovi določil občinskih dogovorov o kadrovski politiki in v skladu s samoupravnimi sporazumi o ustanovitvi in delovanju klubov samoupravljalcev.

Zato so osnovne organizacije sindikata odgovorne, da udeleženci družbenih dogovorov za območja določijo v samoupravnih aktih merila, s katerimi bodo zagotovili tudi sredstva za financiranje dogovorjenih programov izobraževanja delavcev.

Namenski znesek za izobraževanje znaša najmanj 2 % bruto osebnih dohodkov.

Ta sredstva se namensko uporabljajo za strokovno in družbeno izobraževanje in usposabljanje delavcev; 0,5 % se združuje v sklad za štipendiranje na ravni občinske skupščine.

PREJEMKI, OZ. IZDATKI IZ SKLADA SKUPNE PORABE

27. Oblikovanje in poraba družbeno dogovorjenega dela sredstev sklada skupne porabe

Oblikovanje in porabo sredstev sklada skupne porabe določijo udeleženci samoupravnih sporazumov na osnovi določil družbenega dogovora o skupnih osnovah delovanja udeležencev v zvezi z razporejanjem dohodka in delitvijo osebnih dohodkov ter združevanjem dela in sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb v SRS za I. 1976.

V tako oblikovana sredstva niso všteta namenska sredstva za:

- regres za letni dopust učencev v gospodarstvu;
- stanovanjsko gradnjo;
- gradnjo počitniških domov in rekreacijskih objektov ter njihovo vzdrževanje najmanj v višini 10 % izplačanih regresov za letni dopust v tekočem letu;
- preventivno zdravstveno varstvo;
- odpravnine;
- otroško varstvo;
- humanitarne organizacije;
- pomoč družini delavca, ki je umrl zaradi posledic nezgode pri delu.

28. Regres za letni dopust

Sredstva za nadomestilo stroškov rednega letnega dopusta se oblikujejo v višini najmanj 1.100 in največ 1.300 dinarjev na zaposlenega, pomnoženo s številom zaposlenih, h katerim se prištejejo tudi učenci v gospodarstvu.

Tako oblikovana sredstva se povečajo s prispevnimi stopnjami, določenimi z zakonom, ali s samoupravnimi sporazumi.

Višino regresa za letni dopust delavca, ki je lahko nad, ali pod dogovorjeno višino zneskov za oblikovanje mase na delavca iz prvega odstavka, določijo udeleženci na osnovi meril in kriterijev v svojem splošnem aktu, upoštevaje pri tem socialni in zdravstveni položaj delavca.

Regres za letni dopust gre tudi učencem v gospodarstvu.

V regres za letni dopust na delavca je všteto tudi regresiranje oskrbnega dne v počitniškem domu.

Do regresa za letni dopust je upravičen vsak delavec, ki ima pravico do dopusta in mu ga izplača tista OZD, pri kateri koristi dopust.

29. Solidarnostne pomoči

Za solidarnostne pomoči se štejejo:

a) pomoč OZD družini delavca, ki je umrl zaradi posledic nezgode pri delu, v višini razlike med pogrebnimi stroški po računu pristojne organizacije in zneski, ki jih v ta namen prizna zdravstvena skupnost SRS v svojem samoupravnem sporazumu;

b) denarna pomoč delavcu v primeru daljše bolezni, ali ob smrti v ožji družini in to največ v višini poprečnega osebnega dohodka zaposlenih v delovni organizaciji v minulem letu;

c) enkratna pomoč ob elementarnih nesrečah, ali požarih, ki so prizadeli delavca in njegovo družino;

č) enkratne letne obdaritve upokojencev;

d) enkratne pomoči ob nastanku težje invalidnosti;

e) druge solidarnostne pomoči.

Predlog za te solidarnostne pomoči — razen pod točko a) — posreduje osnovna organizacija sindikata, bremenijo pa sredstva iz prvega odstavka točke 27.

30. Nagrade ob odhodu v pokoj

Nagrada ob odhodu delavca v pokoj znaša najmanj dva in največ tri poprečne osebne dohodke na zaposlenega v SR Sloveniji v minulem letu.

Enak znesek gre ob smrti delavca najožjim članom družine.

Udeleženci družbenega dogovora za območje določijo kriterije za višino nagrade na delavca, upoštevaje pri tem delovno dobo, s katero se delavec upokoji.

31. Nagrade ob delovnih jubilejih

Če udeleženci v družbenih dogovorih za območja, ali v svojem splošnem aktu določajo nagrade za delovne jubileje, so zgornje vrednosti:

— za 10 let delovne dobe v delovni organizaciji 2.300 dinarjev,

— za 20 let delovne dobe v delovni organizaciji 3.450 dinarjev,

— za 30 let delovne dobe v delovni organizaciji 4.600 dinarjev.

Ob začetku uporabe določil o nagradah za delovne jubileje se lahko upošteva tudi delavca, ki je že prekorachil enega takih jubilejev. V tem primeru se lahko izplača nagrada samo za en delovni jubilej.

Katera delovna doba se upošteva pri določanju delovnega jubileja in konkretno višino ter obliko nagrade za posamezne delovne jubileje določi udeleženec v svojem splošnem aktu.

Te nagrade bremenijo sredstva iz prvega odstavka točke 27.

Ta sindikalna lista je bila sprejeta na seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, dnev samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih pa se uveljavlja po naslednjem postopku:

1. Skupna komisija udeležencev družbenih dogovorov ali samoupravnih sporazumov izdela predlog sprememb teh samoupravnih aktov na osnovi določil sindikalne liste za leto 1976.
2. Te spremembe samoupravnih aktov se opravijo tedaj, ko večina udeležencev družbenega dogovora ali samoupravnega sporazuma (med njimi tudi pristojni organ sindikatov) o njih izreče pozitivno mnenje.
3. Spremembe v samoupravnih aktih veljajo od dne, ko jih sprejme večina udeležencev, uporabljajo pa se od dne, za katerega se udeleženci dogovorijo. Udeleženci praviloma ne morejo določiti datuma uporabnosti spremenjenih določil pred datumom njihove veljavnosti, kar pa ne velja za določila, ki zadevajo oblikovanje namenskih sredstev za stanovanjsko gradnjo in izobraževanje ter oblikovanje družbeno dogovorjenega dela sredstev sklada skupne porabe ter prejemkov oziroma izdatkov iz tega sklada. Ta določila se uporabljajo od 1. 1. 1976. dalje.

Samoupravni sporazum

o namenskem združevanju in vlaganju sredstev v projekt
MIKROELEKTRONIKA (ME)

Osnutek (17. 10. 1975.)

Zavedajoč se nujnosti, da kot proizvodna organizacija sodobne elektronske in elektrokovinske industrije uporabljamo najsodobnejšo tehnologijo, zasnovano na izdelavi in uporabi mikroelektronskih vezij ter, da je osvojitev izdelave in uporabe teh vezij neposredno ali posredno življenjskega pomena za številne organizacije v okviru ZP Iskra ter izven njega, sklepamo podpisane TOZD in DO, ki v svojem sestavu nimajo TOZD (podpisnice), na podlagi ustavnih določil ter določb Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD ZP Iskra, naslednji

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o namenskem združevanju in vlaganju sredstev v projekt

MIKROELEKTRONIKA (ME)

1. člen

Delavci podpisnic so sporazumni, da za doseganje skupnih ciljev združijo po tem sporazumu družbena sredstva, s katerimi upravljajo, z namenom, da zagotovijo proizvodnjo mikroelektronskih vezij v Iskri, po projektu, ki je sestavni del tega samoupravnega sporazuma in na katerega uresničenju so zaradi njegovega daljnosežnega in vsestranskega pomena neposredno ali posredno zainteresirani.

2. člen

Podpisnice so sporazumne, da za izvedbo projekta, ki ima za cilj izgradnjo načrtovalnih in proizvodnih kapacitet in ustanovitev ustrezne proizvodnje mikroelektronskih vezij ter kot nosilca te proizvodnje ustanovijo TOZD Mikroelektronika v izgradnji, v okviru branžne delovne organizacije Iskra – IEZE, Ljubljana in v skladu z zakonskimi predpisi.

S tem v zvezi bodo podpisnice – ustanoviteljice sprejele ustrezni ustanovitveni akt.

3. člen

Podpisnice se obvezujejo, da bodo:

- zagotovile dogovorjene deleže sredstev, kot so navedena v prilogi A, ki je sestavni del tega samoupravnega sporazuma in sicer v rokih, kot jih predvideva projekt;

- v enakih razmerjih prevzele jamstvo za dele obveznosti iz najetih kreditov za izvedbo projekta.

4. člen

Združena sredstva za projekt ME se smejo uporabiti samo za namene, določene s projektom in sicer:

- za investicije v osnovna in trajna obratna sredstva, ki naj zagotovijo proizvodnjo mikroelektronskih vezij v

predvidenem obsegu;

- za plačilo licence in šolanje kadrov pri licenčnem partnerju in doma;

- za raziskovalno delo, povezano z uvajanjem načrtovanja vezij in poskusne proizvodnje v okviru izvedbe projekta.

5. člen

Sredstva, ki jih podpisnice združujejo in vlagajo za izvedbo projekta, predstavljajo opredmeteno minulo delo, ki skupaj z vloženim živim delom delavcev TOZD ME in drugimi pridobljenimi sredstvi sodeluje v procesu proizvodne reprodukcije mikroelektronskih vezij. Zato imajo podpisnice pravico:

- da v rokih in z obrestno mero, kot so navedeni v prilogi A dobijo vrnjena vložena sredstva v letnih tranšah na podlagi anuitetnega načrta,

- da so udeležene na delu čistega dohodka, ustvarjenega v TOZD ME z uporabo združenih sredstev in sicer v razmerju vsakokratne vrednosti še nevrnjenih sredstev kot še aktivnega deleža opredmetenega minulega dela napram vrednosti vseh sredstev, ki sodelujejo v reprodukcijskem procesu,

- da si pod normalnimi tržnimi pogoji zagotovijo prednostno pravico dobav proizvodov in storitev TOZD ME, za katere so zainteresirani in sicer najmanj za dobo, dokler jim vložena sredstva niso vrnjena v celoti.

6. člen

Podpisnice in TOZD ustanovijo Svet delegatov podpisnic kot organ, ki enakopravno, na osnovi sporazumevanja ureja odnose, ki zadevajo pravice, obveznosti in odgovornosti, ki izhajajo iz vloženih sredstev. Vsaka podpisnica in TOZD ME imajo po en

glas. Odločitve, ki se nanašajo na materialna sredstva in obveznosti sprejemajo soglasno, druge odločitve pa sprejemajo z večino glasov vseh delegatov.

7. člen

Delegat izvolijo delavci podpisnic po postopku in na način, kot je določeno v njihovih splošnih aktih.

8. člen

Svet delegatov podpisnic se sporazumeva o vseh vprašanjih, ki zadevajo izvajanje projekta ter proizvodno in poslovno politiko in ki vplivajo na ustvarjeni dohodek TOZD ME, zlasti pa: — o stanju in ukrepih v zvezi z uporabo sredstev po čl. 1,

— o skupnem planiranju proizvodnje in prodaje,

— o strukturi stroškov proizvodnje in cenah proizvodov,

— o ugotavljanju dohodka in predlogih za njegovo delitev,

— o ukrepih za čim učinkovitejše poslovanje TOZD ME.

Svet delegatov dela po poslovniku, ki ga sprejme z večino glasov.

9. člen

Člani sveta delegatov izvolijo iz svoje srede predsednika in njegovega namestnika. Predsednik sveta delegatov sklicuje in vodi seje sveta. Med njegovo odsotnostjo sklicuje in vodi seje namestnik.

10. člen

Za izvrševanje sklepov sveta delegatov, pripravo predlogov in tekoče spremljanje dela izvoli svet delegatov izvršilni odbor. Le-ta izvoli izmed sebe predsednika.

V izvršilnem odboru mora imeti vsaka DO svojega predstavnika, svojega predstavnika pa ima tudi TOZD ME.

11. člen

Določbe 6, 7, 8, 9 in 10, ki se

nanašajo na svet delegatov, veljajo do konstituiranja TOZD ME.

Podpisnice—ustanoviteljice TOZD ME bodo v skladu z zakonskimi predpisi v ustanovnem aktu TOZD ME določile posebne pravice ustanoviteljev ter določile zlasti načine in oblike obveznega skupnega planiranja in zagotovitve izpolnjevanja ciljev ustanovitve TOZD ME.

12. člen

Podpisnice, ki združujejo sredstva, ne morejo na osnovi tega pridobiti pravice do trajnega deleža od dohodka TOZD ME. Pravice iz čl. 5 ugasnejo, ko so podpisnici poleg ustreznega deleža pri skupaj udeleženi dohodku vrnjena tudi sredstva, na osnovi katerih je pridobila pravico do udeležbe.

13. člen

Podpisnice se obvezujejo, da ne bodo brez soglasja delavcev TOZD ME spreminjale dobo, za katero vlagajo svoja sredstva. Vsakršna sprememba s sporazumom določenih razmerij vloženih sredstev ali dobe njihovega vlaganja, predstavlja nov odnos, ki se obračunava na novo v skladu s principi iz čl. 5.

14. člen

Dohodek, ki se ustvari na podlagi vloženih združenih sredstev ter živega dela delavcev TOZD ME, se ugotavlja pri ME v skladu z zakonskimi določili. Osebni dohodki se pokrijejo iz dohodka v skladu s samoupravnim sporazumom delavcev elektroindustrije. Ostanek dohodka se deli med TOZD ME in podpisnice v skladu s tretjo alinejo čl. 5.

15. člen

Pravica do udeležbe na delu čistega dohodka v razmerju vrednosti še nevrnjenih vloženih združenih sredstev kot opredmetenega minulega dela do vrednosti živega in minulega dela delavcev TOZD ME vključuje tudi

obveznost prevzema rizika za kritje izgube v enakem razmerju, s tem, da podpisnice prevzamejo kritje izgube obvezno le do višine še preostalega dela vloženih sredstev. Podpisnicam se dodatna plačila po prejšnjem stavku upoštevajo kot povečanja vloženih sredstev.

16. člen

Spor, ki bi nastal med TOZD ME in podpisnico ali med dvema podpisnicama o predmetu, ki zadeva pravice in obveznosti iz vlaganja sredstev, se rešuje po arbitražnem postopku, ki ga določa zakon oz. samoupravni sporazum o združevanju v SOZD ZP Iskra.

17. člen

TOZD — podpisnica, ki sklepa arbitraže ne izvrši, mora odstopiti od samoupravnega sporazuma, s čemer izgubi pravice in obveznosti, ki izhajajo iz vloženih sredstev (čl. 5), razen pravice do vračila teh sredstev. Če so z izstopom oškodovane materialne pravice drugih podpisnic, jim je TOZD, ki odstopa, dolžna povrniti nastalo škodo.

18. člen

Članstvo v svetu delegatov vlagateljev preneha podpisnicam z dnem odstopa od samoupravnega sporazuma.

19. člen

Podpisnice prevzemajo obveznost vlaganja sredstev v projekt do skupne višine, navedene v prilogi A; dinamiko vlaganja pa določa konstrukcija finansiranja projekta.

20. člen

Podpisnice se sporazumejo, da sredstva iz čl. 19 zagotovijo v strukturi razmerij dohodka, ustvarjenega v l. 1974, s tem, da se ta struktura korrigira tako, da se delež organizacij v IEZE kot nosilni branži poveča za 10 %, branži široke potrošnje zniža za 5 %, ostalim pa ustrezno porazdeli.

Podpisnice — TOZD se v okviru obveznosti posamezne branže DO lahko dogovorijo tudi za drugačno medsebojno razporeditev obveznosti.

Pregled obveznosti po branžnih DO je podan v prilogi A, ki je sestavni del samoupravnega sporazuma.

Delovna organizacija EMO — Celje zagotovi simbolična sredstva v višini 1 % sredstev iz čl. 19.

21. člen

Sredstva za kritje eventualnih pordržitev in druga nepredvidena sredstva, ki bi se izkazala nujna za uspešno izvedbo projekta, bodo podpisnice združevale in vlagale načeloma v enakih razmerjih, kot to določa čl. 20. Sklep o vlaganju dodatnih sredstev velja, ko ga, na predlog sveta delegatov vlagateljev, sprejmejo vse podpisnice kot dopolnitev samoupravnega sporazuma.

22. člen

Podpisnice se sporazumejo, da bo finančno službo zbiranja in evidentiranja sredstev ter njihovih vračil izvajala ISKRA — Banka, do njene ustanovitve pa področje za financiranje ZP ISKRA.

23. člen

Organi, ki jih ta sporazum predvideva, morajo biti izvoljeni ter konstituirani najkasneje 30 dni od dneva uveljavitve tega samoupravnega sporazuma, najkasneje pa do 31. 12. 1975.

24. člen

Ta sporazum je sklenjen, ko branža del. organizacije IEZE, poverjena za realizacijo projekta, ugotovi, da sredstva, za katera so se podpisnice obvezale, da jih združijo, omogočajo realno izvedbo projekta.

Spremembe in dopolnitve tega spo-

razuma lahko predlaga vsaka podpisnica, veljajo pa, ko jih sprejmejo vse podpisnice, na način, kot to določajo njihovi splošni akti.

25. člen

K temu samoupravnemu sporazumu lahko, po predhodnem soglasju vseh podpisnic pristopijo tudi izven ZP Iskre zainteresirane TOZD in DO, katere v svoji sestavi nimajo TOZD, pod načeloma enakimi pogoji. Podpisnice lahko odločijo, da se za znesek

vloženih sredstev nove podpisnice ustrezno zmanjšajo dosedanja vložena sredstva, ali pa se skupna sredstva povečajo.

26. člen

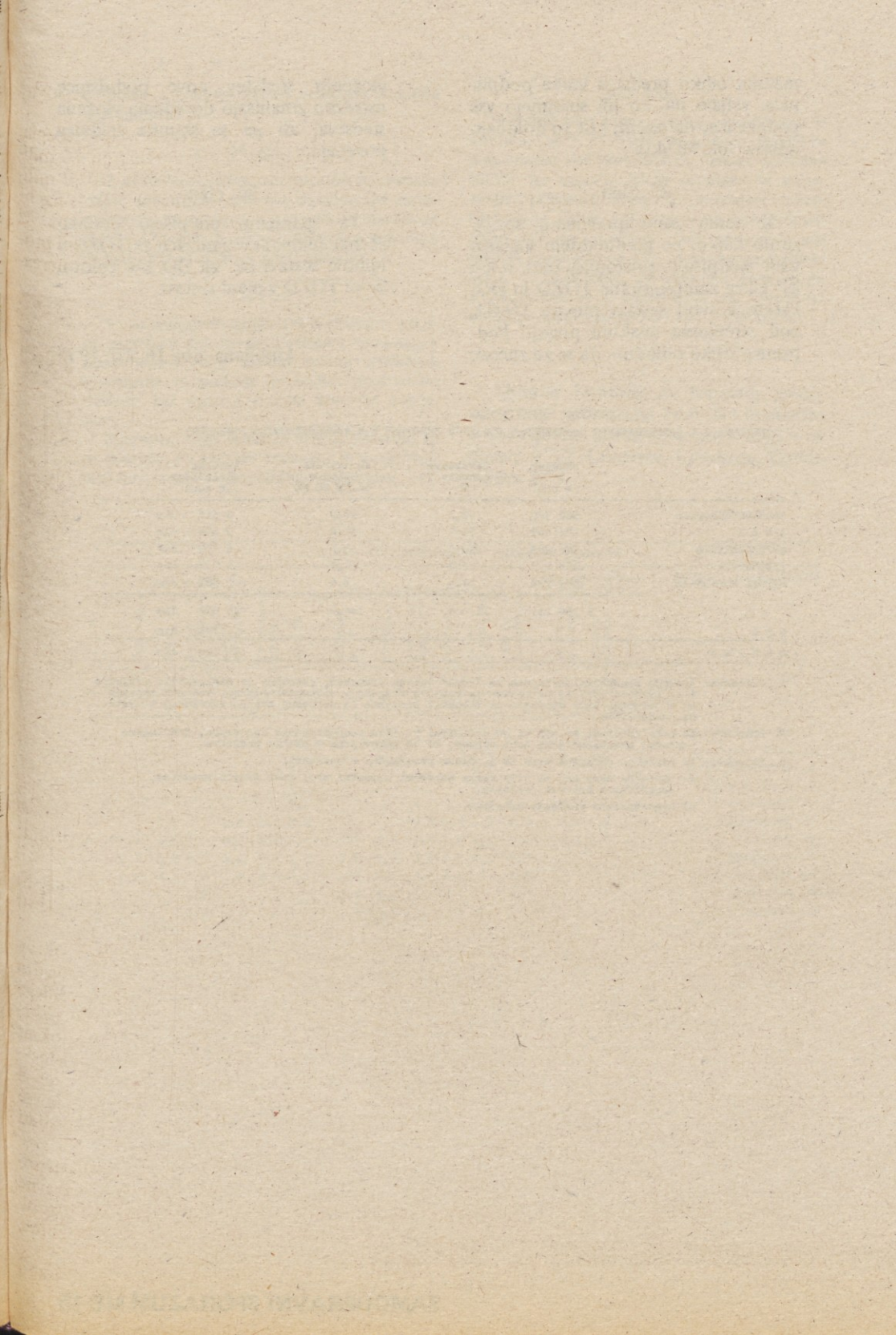
Ta sporazum podpišejo pooblaščenici delovnih organizacij za TOZD v njihovi sestavi oz. za DO kot celoto, če ni TOZD v njeni sestavi.

Ljubljana, dne 16. 10. 1975.

PRILOGA A K SAMOUPRAVNEMU SPORAZUMU O VLAGANJU SREDSTEV V MIKROELEKTRONIKO (OSNUTEK)

	Dohodek 74 (v 000)	Struktura dohodka 74 %	Korigirana struktura po čl. 26, SS ME	Predlog razdelitve (v 000)
TELEKOMUNIKACIJE	569 509	42,0	38,7	6 513 din
I E Z E	286 009	21,1	31,1	5 234 din
AVTOELEKTRIKA	140 208	10,3	9,5	1 599 din
AVTOMATIKA	163 727	12,2	11,3	1 902 din
ŠIROKA POTROŠNJA	194 728	14,4	9,4	1 582 din
	1 354 181	100,0	100,0	16 830 din
E M O				170 din
S K U P A J				17 000 din

1. Pripomba: Zgornja konstrukcija zajema le "nova" lastna sredstva, potrebna za realizacijo projekta v l. 1976 in 1977 in ne zajema dosedanjih vlaganj v mikroelektroniko, katerih zajetje bo v določeni meri vplivalo na vrednost projekta in potrebno višino združenih sredstev oz. zadolžitvev.
2. Pripomba: Za dobo vračila, ki naj bi jo definirala 5. člen samoupravnega sporazuma, predlagamo poprečno amortizacijsko dobo opreme, ki bo nabavljena v okviru projekta.
3. Pripomba: Za poprečno obrestno mero iz 5. člena predlagamo 2 varianti:
 - a) obrestna mera naj bi bila enaka poprečni obrestni meri vseh drugih kreditov, angažiranih pri tem projektu,
 - b) brezobrestno vračanje sredstev.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

**o osnovah in merilih za razporejanje
dohodka in delitev sredstev za osebne
dohodke delavcev Kovinske in elektro
industrije ter proizvodne obrti SR Slovenije**

Skupna komisija udeležencev za izvajanje samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke delavcev kovinske in elektroindustrije ter proizvodne obrti SR Slovenije

VSEBINA

- I. SPLOŠNE DOLOČBE
- II. OSNOVE IN MERILA ZA RAZPOREJANJE DOHODKA
- III. OSNOVE IN MERILA ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE
- IV. NADOMESTILA IN DODATKI, KI BREMENIJO OSEBNE DOHODKE
- V. PREJEMKI IN IZDATKI, KI ŠTEJEJO MED POSLOVNE STROŠKE
- VI. IZPLAČILA, KI SE NADOMEŠČAJO IZ DOHODKA
- VII. NAMENSKA SREDSTVA ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO IN IZOBRAŽEVANJE
- VIII. PREJEMKI OZIROMA IZDATKI IZ SKLADA SKUPNE PORABE
- IX. ORGANI UDELEŽENK ZA IZVAJANJE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA
- X. UKREPI PROTI KRŠITELJICAM SPORAZUMA
- XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Na podlagi 10. člena zakona

o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke (Uradni list SRS, št. 26-234/73) so temeljne organizacije združenega dela kovinske in elektroindustrije ter proizvodne obrti, v soglasju z RO Sindikata delavcev kovinske industrije SRS v okviru svoje dejavnosti sklenile

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O OSNOVAH IN MERILIH ZA RAZPOREJANJE DOHODKA IN DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta sporazum velja za delavce, ki združujejo svoje delo v temeljnih organizacijah združenega dela in v drugih oblikah združevanja dela kovinske in elektroindustrije ter proizvodne obrti v SR Sloveniji.

2. člen

S tem samoupravnim sporazumom določajo delavci temeljnih organizacij združenega dela in drugih oblik združevanja dela v okviru svoje dejavnosti osnove in merila za razporejanje dohodka na sredstva za razširitev materialne osnove združenega dela, za rezerve, za dvig delovne storilnosti ter za svojo osebno in skupno porabo tako, da se z razporejanjem zlasti:

- omogoča doseganje dogovorjene stopnje akumulacije;
- krepi akumulativnost in reproductivna sposobnost dela, razširja materialna osnova združenega dela in dviga delovna storilnost;
- ustvarjajo ekonomski in drugi pogoji, ki vzpodbujajo interes za gospodarjenje, za racionalno vlaganje, za povečanje produktivnosti;
- uresničujejo materialni pogoji za socialno varnost in stabilnost delavca.

3. člen

V skladu z načelom delitve po delu in ob upoštevanju splošnih razmerij v delitvi družbenega proizvoda, ki se predvideva v družbenem planu SRS ter planu proizvodne obrti SRS in ki je določen v vsakoletni resoluciji o družbeno ekonomski politiki in razvoju SR Slovenije, delavci v združenem delu kovinske in elektroindustrije SR Slovenije s tem sporazumom določajo in vsklajujejo zlasti:

- skupine poklicev, ki so značilni za TOZD in druge oblike združevanja dela v tej dejavnosti, sestavine, ki so skupne in pomembne za poenoteno vrednotenje skupin poklicev ter relativne vrednosti skupin poklicev

kot izhodišče za njihovo poenoteno vrednotenje;

- merila za uspešnost dela in gospodarjenja, ki je rezultat skupnega, tekočega in minulega dela delavcev v TOZD in drugih oblikah združevanja dela ter merila, ki povezujejo osebne dohodke z gibanjem produktivnosti dela in poslovne uspešnosti;
- osnove in merila za izplačila, ki bremenijo osebne dohodke;
- osnove in merila za prejemke in izdatke, ki se štejejo med poslovne stroške;
- osnove in merila za izplačila, ki se nadoમેščajo iz dohodka;
- namenska sredstva za stanovanjsko gradnjo in izobraževanje;
- prejemki oziroma izdatki iz sklada skupne porabe.

4. člen

S samoupravnimi sporazumi za območja pa delavci v TOZD in drugih oblikah združevanja dela kovinske in elektroindustrije ter proizvodne obrti SR Slovenije določajo in vsklajujejo osnove in merila za določanje tiste višine osebnega dohodka in obseg pravic, s katerimi se zagotavlja socialna varnost in stabilnost delavcev, ki je odvisna od splošnih razmer, okolja, v katerih delavci delajo in živijo in ki odločilno vplivajo na njihovo socialno varnost in socialno varnost njihovih družin: osnove in merila za oblikovanje, uporabo in delitev sredstev za skupne potrebe, osnove za zagotavljanje sredstev za uresničevanje politike življenjske ravni določenega območja v skladu s programom družbenega razvoja tega območja.

II.

OSNOVE IN MERILA ZA RAZPOREJANJE DOHODKA

5. člen

Po tem sporazumu delavci v TOZD in drugih oblikah združevanja dela kovinske in elektroindustrije ter proizvodne obrti SR Slovenije ugotavljajo dohodek tako, da se celotni dohodek zmanjša za porabljena sredstva ter

poveča za znesek amortizacije, obračunane nad predpisanimi stopnjami.

Dohodek ugotavljajo med letom s periodičnimi obračuni, za poslovno leto pa z zaključnim računom.

Dohodek delijo delavci v TOZD in drugih oblikah združevanja dela na podlagi samoupravnih sporazumov, ki so v skladu s tem sporazumom in zakonom.

6. člen

Ob upoštevanju resolucije o družbeno-ekonomski politiki in razvoju SR Slovenije in družbenega dogovora o razporejanju dohodka, osebnih dohodkov in drugih prejemkov ter gibanju obsega in strukture skupne porabe, podpisnice po tem sporazumu oblikujejo sredstva za osebne dohodke, ki se ugotovijo po naslednji formuli:

$$IPU = \frac{DQH/Z_t}{DOH/Z_p} \times \sqrt{1 + \frac{DOH_t}{VS_t}}$$

$$SOD = OD_p \times \left/ F_s + \frac{3 IPU - 1}{1,50 IPU + 1} \right/ \times F$$

IPU za delovne skupnosti se zgotavlja na podlagi skupnih rezultatov delovne organizacije oz. drugih oblik združevanja dela.

Legenda:

- SOD — dogovorjeni del dohodka za osebne dohodke
- IPU — indeks poslovne uspešnosti
- OD_p — dogovorjeni del dohodka za osebne dohodke v preteklem obračunskem obdobju
- DOH/Z_p — dohodek na zaposlenega delavca v preteklem obdobju, ki ustreza fakturirani realizaciji
- DOH_t — dohodek + amortizacija iznad predpisane stopnje
- VS_t — poprečno uporabljena poslovna sredstva v tekočem obdobju, ki jih dobimo, če poprečno število uporabljenih poslovnih sredstev v tekočem obdobju delimo z 12 in pomnožimo s številom mesecev tekočega obračunskega obdobja
- F_z — faktor zaposlenosti, ki ga dobimo, če delimo poprečno število zaposlenih delavcev tekočega obdobja s poprečnim številom zaposlenih preteklega obdobja, dobljenega na podlagi vkalkuliranih ur, ki ustrezajo fakturirani realizaciji
- F_s — faktor povečanja življenjskih stroškov, ki je enak 90 %-ni vrednosti povišanja življenjskih stroškov

Za novoustanovljene TOZD in druge oblike združevanja dela se pri izračunu podatkov za preteklo obdobje uporablja poprečje panoge,

ki ga objavi skupna komisija.

7. člen

Razporejanje dohodka in s tem tudi delitev sredstev za osebne dohodke temelji na opredelitvi normalnega poslovnega uspeha. Normalna poslovna uspešnost je dosežena, če znaša IPU iz predhodnega člena 1,40 — 1,60. Ob tako doseženi normalni poslovni uspešnosti je opredeljen tudi normalni osebni dohodek, katerega razporejanje izračunamo tako, da poprečni OD na zaposlenega vseh udeleženk v preteklem letu pomnožimo z indeksom, ki izhaja iz dogovorjenega IPU=1,50 (koeficient, ki ga dobimo iz obrazca SOD;

$$F_s = \frac{3 IPU - 1}{1,50 IPU + 1} /$$

ter tako ugotovljeno poprečje zmanjšamo oz. povečamo za 10 %.

TOZD oz. druge oblike združevanja dela morajo v poslovnem letu pri normalnem poslovnem uspehu pred razporeditvijo dohodka za osebne dohodke ter ob normalnih osebnih dohodkih pokriti normalno akumulacijo v višini, kolikor znašajo že sprejete obveznosti iz akumulacije, ki dospevajo v poslovnem letu (odplačilo anuitet, zagotavljanje trajnih obratnih sredstev po zakonu, dogovorjene višine sklada skupne porabe obveznosti do družbene skupnosti, ki se pokrivajo iz ostanka dohodka in sredstev rezervnega sklada).

8. člen

Udeleženka ne dosega minimalne poslovne uspešnosti, če iz sredstev akumulacije in amortizacije ne more pokriti obveznosti iz zadnjega odstavka predhodnega člena s tem, da upoštevamo normalne osebne dohodke le v višini do 85 %.

Udeleženka mora o takem položaju obvestiti skupno komisijo.

III.

OSNOVE IN MERILA ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

9. člen

S tem sporazumom so se delavci v TOZD in drugih oblikah združevanja dela kovinske in elektro industrije ter proizvodne obrti Slovenije sporazumeli, da bodo v svojih samoupravnih sporazumih vrednotili delovna mesta na temelju funkcionalne vrste delovnih mest in vrste poklica. Vrednotenje delj na delovnih mestih bodo opravili na temelju:

- funkcije delovnega mesta (13. člen)
- delovnih razmer (15. člen)
- obsega dela (16. člen)

10. člen

Vrste delovnih mest na temelju funkcije delovnega mesta se delijo na:

1. Neposredno proizvodno delo:

a) ročno delo: delo je v glavnem odvisno od fizične prizadevnosti delavca. Delo je organizacijsko in tehnološko vnaprej pripravljeno, delovni postopek se minimalno spreminja;

b) mehanizirano delo: delavec streže, ureja, nadzoruje in vzdržuje stroje, pri čemer je postopek dela podan v obliki ustnih ali pisanih navodil, skic, risb, načrtov ipd.;

c) avtomatizirano delo: angažirane so predvsem psihične sposobnosti delavca. Sem sodijo opravila, kot so upravljanje avtomatiziranih linij, urejanje obratovanja in nadzorovanje postrojenj in naprav. Delo je organizacijsko in tehnološko še vedno vnaprej pripravljeno.

2.) Delo v strokovnih službah:

a) pripravljalo delo: organizacija proizvodnih in poslovnih procesov (načrtovanje, projektiranje, konstruiranje, kalkuliranje);

b) spremljevalno delo: spremljanje in zasledovanje proizvodnih in poslovnih procesov (tehnološka kontrola, preizkuševanje, atestiranje ipd.);

c) poslovno delo: strokovna opravila poslovnih del komercialnega, finančnega, gospodarsko upravnega in družbeno upravnega poslovanja;

d) analitično proučevalno delo: proučevanje in analiziranje proizvodnih ali poslovnih procesov;

e) raziskovalno delo: raziskovanje poslovnih ali proizvodnih procesov, raziskovanje materiala, pojavov ipd.;

f) delo z ljudmi: predmet dela ni poslovni ali proizvodni proces, temveč se delavec ukvarja z ljudmi: obravnavanje socialnih, socioloških in psiholoških problemov ljudi (kadrovanje, vzgajanje, varstvo, zdravljenje itd.);

3.) Delo vodenja:

a) vodenje skupin, to je najmanjših organizacijskih enot: razporejanje podrejenih, nadzorovanje, svetovanje, priprava materiala in orodja ter istočasno opravljanje dela, ki je tehnološko in organizacijsko vnaprej pripravljeno (predelavec, skupinovodja);

b) vodenje izmen in oddelkov, to je organizacijskih enot, ki obsegajo več skupin: sem sodijo opravila, kot so organizacijsko operativno vodenje, strokovno urejanje delovnih procesov, kontrola dela, organizacijsko, gospodarsko in administrativno poslovanje v okviru proizvodnih ali poslovnih oddelkov ter izmen (vodja delavnice ipd.);

c) vodenje delovnih enot, to je vodenje proizvodnih ali poslovnih enot (npr. samostojnih obratov ali delovnih enot z zahtevnejšimi proizvodnimi ali poslovnimi procesi), delovnih skupin v strokovnih službah ipd. (vodja proizvodnega obrata, pomočnik direktorja nabave, vodja laboratorija);

d) vodenje strokovnih služb, to je vodenje proizvodnih ali poslovnih enot v večjih delovnih organizacijah (šef poslovne enote, direktor inštituta v okviru velike delovne organizacije);

e) vodenje TOZD: direktor TOZD

f) vodenje drugih oblik združevanja dela: direktor OZD itd.

11. člen

Vrste poklicev kot odraz vrste znanja za vrednotenje dela na delovnih mestih so:

I. skupina — najožje usmerjeni poklici:

To so poklici, ki pokrivajo tiste vrste dela ali delovna mesta, ki ne zahtevajo posebnega usposabljanja oziroma, za katerih delo se je mogoče usposobiti v zelo kratkem času s samim delom na takih delovnih mestih.

II. skupina — ozko ali ožje usmerjeni poklici:

To so poklici, ki pokrivajo take vrste dela ali delovnega mesta, za katerih delo je potrebno krajše, toda organizirano, pretežno praktično usposabljanje (do pol leta).

III. skupina — specializirani poklici:

To so industrijski poklici, katerih šolanje se je izoblikovalo z zakonom o poklicnem izobraževanju (Ur. list SRS št. 26/70). V to skupino sodijo nekateri najbolj zahtevni PK poklici, ki zahtevajo organizirano usposabljanje več kot pol leta in v glavnem tisti poklici KV delavcev, ki so se v kvalifikacijskem sistemu usposabljali zunaj rednega šolskega sistema.

IV. skupina — poklici širokega profila:

To so široko usmerjeni poklici, katerih šolanje je organizirano v poklicnih šolah in v okviru zakona o srednjem šolstvu.

V. skupina — specialisti:

Ti poklici so nadgradnja širokega profila po strokovni plati in so usmerjeni na najbolj zahtevna specialna opravila v posameznih strokah. Njihovo šolanje je urejeno v posebnih delovodskih šolah.

VI. skupina — delovodje:

To so poklici širokega profila zlasti za vodenje oziroma vodstvena opravila. Šolanje je urejeno z delovodskimi šolami v okviru zakona o srednjem šolstvu.

VII. skupina — tehniki:

To so poklici profila tehnik in njemu ustrezni profili, katerih šolanje je urejeno v 4-letnih šolah v okviru zakona o srednjem šolstvu.

VIII. skupina — inženirji in njim ustrezni: to so poklici, katerih šolanje je urejeno v okviru višjih šol in I. stopnje visokošolskega študija.

IX. skupina — diplomirani inženirji in njim ustrezni:

To so poklici, katerih šolanje je urejeno v okviru visokih šol (II. stopnja fakultete).

X. skupina — magistri

XI. skupina — doktorji

12. člen

Najnižji osebni dohodek je ekonomska kategorija, ki zagotavlja delavcu materialno in socialno varnost.

Najnižji osebni dohodek delavca, ki opravlja najbolj enostavno delo in dela poln delovni čas v normalnih pogojih ter dosega normalen delovni uspeh, mora znašati najmanj 60 % poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem koledarskem letu, ki ga ugotovi in objavi Zavod za statistiko SR Slovenije.

Normalni delovni uspeh delavca pomeni dosežen poprečni učinek delavcev ob istočasnem doseženem normalnem poslovnem uspehu udeleženke samoupravnega sporazuma.

Vsaka udeleženka samoupravnega sporazuma je v svojem letnem planu dolžna predvideti svoj normalni poslovni uspeh in ob tem določiti najnižji osebni dohodek, ki ob normalnem poslovnem uspehu ne more biti nižji, kot je določeno v drugem odstavku tega člena.

60 % poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem koledarskem letu je tudi izhodišče za vrednotenje rezultatov najbolj enostavnega dela za najmanj zahtevno tipično delovno mesto z indekso vrednostjo 1,00. Najnižji osebni dohodek se med letom vsklajuje z gibanjem življenjskih stroškov tako, da se povečuje s korigiranim faktorjem porasta življenjskih stroškov (F_s iz člena 6 tega sporazuma).

13. člen

Dela na delovnih mestih glede na funkcijo se vrednotijo z naslednjimi indeksnimi vrednostmi:

A (neposredno proizvodno delo)

1. ročno delo	indeks
– najožje usmerjeni poklici	1,0
– ozko usmerjeni poklici	1,2
– specializirani poklici	1,5
– poklici širokega profila	1,9
– specialisti	2,2
– delovodje	2,2
– tehniki	2,3

2. mehanizirano delo:	indeks
– najožje usmerjeni poklici	1,0
– ozko usmerjeni poklici	1,2
– specializirani poklici	1,5
– poklici širokega profila	1,9
– specialisti	2,2
– delovodje	2,2
– tehniki in njim ustrezni	2,3

3. avtomatizirano delo:	indeks
– poklici širokega profila	2,2
– specialisti	2,5
– delovodje	2,6
– tehniki in njim ustrezni	2,6

B (delo v strokovnih službah)

1. pripravljalo delo:	indeks
– poklici širokega profila	1,9
– specialisti	2,3
– delovodje	2,4
– tehniki in njim ustrezni	2,5
– inženirji in njim ustrezni	2,8
– dipl. inženirji in njim ustrezni	3,1

2. snemljevalno delo	
– ozko usmerjeni poklici	1,2
– specializirani poklici	1,5
– poklici širokega profila	1,9
– specialisti	2,3
– delovodje	2,3
– tehniki in njim ustrezni	2,5
– inženirji in njim ustrezni	2,6

3. poslovno delo:	
– delovodje	2,3
– tehniki in njim ustrezni	2,5
– inženirji in njim ustrezni	3,1
– dipl. inženirji in njim ustrezni	3,4

4. analitično proučevalno delo:	
– delovodje	2,4
– tehniki in njim ustrezni	2,5
– inženirji in njim ustrezni	3,0
– dipl. inženirji in njim ustrezni	3,2

5. raziskovalno delo:	
– tehniki in njim ustrezni	2,6
– inženirji in njim ustrezni	3,3
– dipl. inženirji in njim ustrezni	3,5
– magistri	3,9
– doktorji	4,1

6. delo z ljudmi:	
– tehniki in njim ustrezni	2,7
– inženirji in njim ustrezni	3,1
– dipl. inženirji in njim ustrezni	3,6
– magistri	4,0
– doktorji	4,2

C (delo vodenja)

1. vodenje skupin:	
– specializirani poklici	1,8
– poklici širokega profila	2,1
– specialisti	2,5
– delovodje	2,5
– tehniki in njim ustrezni	2,6
– inženirji in njim ustrezni	3,1
– dipl. inženirji in njim ustrezni	3,5

2. vodenje izmen in oddelkov:	
– delovodje	3,0
– tehniki in njim ustrezni	3,0
– inženirji in njim ustrezni	3,2
– dipl. inženirji in njim ustrezni	3,8

3. vodenje delovnih enot:	
– delovodje	3,1
– tehniki in njim ustrezni	3,3
– inženirji in njim ustrezni	3,6
– dipl. inženirji in njim ustrezni	4,2

4. vodenje strokovnih služb:		— normirec VKV	2,3
— tehniki in njim ustrezni	3,3	— skupinovodja VKV delavcev	2,5
— inženirji in njim ustrezni	3,8	VI. Delovodje	
— dipl. inženirji in njim ustrezni	4,4	— nadzornik elektronprav	2,3
— magistri	4,8	— vzdrževalec električnih instrumentov	2,2
— doktorji	5,0	— predkalkulant	2,4
5. vodenje TOZD:		— delovodja varilcev	2,5
— delovodje	3,2	— vodja oddelka	3,0
— tehniki in njim ustrezni	3,4	— vodja servisa	3,0
— inženirji in njim ustrezni	3,8	VII. Tehniki in njim ustrezni	
— dipl. inženirji in njim ustrezni	4,4	— planer	2,5
6. vodenje drugih oblik združevanja dela:		— prodajni referent	2,5
— tehniki in njim ustrezni	3,5	— laborant	2,5
— inženirji in njim ustrezni	4,0	— konstrukter	2,5
— dipl. inženirji in njim ustrezni	4,5	— vodja skladišč	2,6
Osnova za razvrstitev delovnih mest v us-		— vodja obračuna OD	3,0
trezno skupino je sistemizacija delovnih mest.		— obratovodja manj zahtevnega obrata	3,2
Indeksna razmerja predstavljajo srednjo		VIII. Inženirji in njim ustrezni	
vrednost od katere lahko udeleženske odstopajo		— analitik	3,0
za največ + — 10 %.		— varnostni inženir	3,1
14. člen		— raziskovalec	3,3
Za vse udeleženske tega sporazuma so kot		— vodja tehnološke skupine	3,1
tipična delovna mesta dogovorjena naslednja		— vodja finančnega knjigovodstva	3,2
delovna mesta in za njih dogovorjene naslednje		— obratovodja	3,6
indeksne vrednosti:		IX. Diplomirani inženirji in njim ustrezni	
Tipično delovno mesto Indeksna vrednost brez		— glavni tehnolog	3,1
neugodnih delovnih razmer		— projektant	3,1
I. Najozžje usmerjeni poklici		— samostojni finančni analitik	3,2
— snažilec	1,0	— samostojni izvozni referent	3,4
— pomožni skladiščni delavec	1,0	— inženir razvoja	3,5
— čistilec obratov	1,0	— vodja tehnološke skupine	3,5
II. Ozko usmerjeni poklici		— vodja OTK	3,8
— stiskalec	1,2	— vodja delovne enote	4,2
— transportni delavec	1,2	— direktor sektorja	4,4
— priučeni vrtalec	1,2	— direktor TOZD	4,4
— čuvaj	1,2	— direktor DO	4,5
III. Specializirani poklici		X. Magistri	
— priučeni ključavničar	1,5	— višji raziskovalec tržišča	3,9
— priučeni strugar	1,5	— direktor marketinga	4,8
— voznik viličarja	1,5	XI. Doktorji	
— priučeni varilec	1,5	— direktor raziskovalnega inštituta	5,0
— strojepiska	1,5	— raziskovalni svetovalec	4,1
— skupinovodja transporta	1,8	Za delovna mesta, ki niso navedena v tem	
IV. Poklici širokega profila		členu se določijo indeksne vrednosti na osnovi	
— ključavničar KV	1,9	sistemizacije delovnih mest podpisnic ob upo-	
— orodjar KV	1,9	števanju določil členov 10, 11 in 13 tega spora-	
— obratni električar KV	1,9	zuma.	
— tehnični risar — specialist	1,9	15. člen	
— kontrolor v proizvodnji	1,9	Delovne razmere se vrednotijo z dodatnimi	
— skupinovodja priučeni delavcev	2,1	indeksnimi vrednostmi, ki se prištevajo k	
V. Specialisti		indeksnim vrednostim delovnih mest po vrsti	
— serviser	2,2	poklicev, na temelju stopnjevanja pogojev (teža	
— ključavničar KV	2,2	dela, toplotno okolje, razsvetljava, ropot, vi-	
— strugar VKV	2,2	bracije, aero soli, plini, para, umazanost, voda	
— električar VKV	2,2	in kisline, nevarnost prehlada, nesreč in iohi-	
		zirajoče sevanje) po naslednjih stopnjah:	
		I. stopnja: manjša izpostavljenost	do 0,1
		II. stopnja: srednja izpostavljenost nad 0,1	do 0,2

III. stopnja: velika izpostavljenost nad 0,2 do 0,3
IV. stopnja: zelo velika izpostavljenost nad 0,3 do 0,6

Vrednotenje se opravi po metodologiji ustreznih zavodov v SRS za vrednotenje delovnih razmer.

16. člen

Večji obseg oz. večja zahtevnost dela od normalnega se vrednoti z dodatnimi indeksnimi vrednostmi, ki se prištevajo k indeksnim vrednostim delovnih mest po vrsti poklica na temelju stopnjevanja obsega oz. zahtevnosti dela po naslednjih stopnjah:

I. stopnja — obseg in zahtevnost dela od stopata od normale, — indeks od 0,0 do 0,2

— individualno izvrševanje posebno zahtevnih strokovnih nalog,

— vodenje skupin, ki opravljajo raznovrstno delo,

— vodenje številčno velikih skupin,

— vodenje oddelkov z raznovrstno proizvodnjo,

— vodenje številčno nenormalno velikih oddelkov,

— vodenje delovnih enot z raznovrstno proizvodnjo ali poslovanjem,

— vodenje številčno nenormalno velikih enot,

— vodenje razvejanih strokovnih služb v okviru TOZD.

II. stopnja — večji obseg in zahtevnost dela — indeks od 0,2 — 0,4

— individualno izvrševanje posebno zahtevnih raznovrstnih strokovnih nalog,

— vodenje razvejanih strokovnih služb kot samostojnih temeljnih organizacij združenega dela,

— vodenje temeljnih organizacij združenega dela z raznovrstno proizvodnjo ali poslovanjem in do 100 zaposlenimi,

— vodenje delovnih organizacij z raznovrstno proizvodnjo in do 100 zaposlenimi,

— vodenje temeljnih organizacij združenega dela z enovrstno proizvodnjo od 100 — 500 zaposlenimi.

III. stopnja — zelo velik obseg in zahtevnost dela — indeks od 0,4 do 0,9,

— vodenje temeljnih organizacij združenega dela z raznovrstno proizvodnjo in od 100 do 500 zaposlenimi,

— vodenje temeljnih organizacij združenega dela z raznovrstnim poslovanjem in od 100 do 1000 zaposlenimi,

— vodenje temeljnih organizacij združenega dela z več kot 500 zaposlenimi,

— vodenje organizacij združenega dela z raznovrstno proizvodnjo in do 2000 zaposlenimi.

IV. stopnja — največji obseg in zahtevnost dela — indeks od 0,9 — 2,3 — vodenje delovnih organizacij in drugih oblik združevanja dela:

	indeks
nad 2000 zaposlenimi	od 0,9 do 1,3
nad 3000 zaposlenimi	od 0,9 do 1,4
nad 4000 zaposlenimi	od 0,9 do 1,5
nad 5000 zaposlenimi	od 0,9 do 1,6
nad 10.000 zaposlenimi	od 0,9 do 1,9
nad 15.000 zaposlenimi	od 0,9 do 2,1
nad 20.000 zaposlenimi	od 0,9 do 2,3

17. člen

Seštevek indeksnih vrednosti delovnega mesta po funkciji, delovnih razmerah in obsegu dela (člen 13, 15 in 16) prikazuje relativno vrednost delovnega mesta pri normalnem poslovnem uspehu.

Z množenjem relativne vrednosti delovnega mesta z izhodiščno vrednostjo, ki je določena za najnižji osebni dohodek (člen 12 tega sporazuma) se izračuna denarna vrednost delovnega mesta, ki je kalkulatívna osnova vrednosti delovnega mesta.

18. člen

Najvišji OD določa indeksno razmerje ob upoštevanju normalnega poslovnega uspeha (člen 13, 16 in 17). Kadar pa udeleženka dosega boljši poslovni rezultat od IPU 1,40, se najvišji OD lahko poveča s faktorjem IPU — 0,40 ob upoštevanju normalnega poslovnega uspeha pri 1,40.

19. člen

S samoupravnimi sporazumi o delitvi dohodka in osebnih dohodkov določajo udeleženske sporazumevanja na temelju tega sporazuma natančnejša merila za merjenje uspešnosti dela in gospodarjenja, ki je rezultat skupnega tekočega in minulega dela delavcev, merila, ki povezujejo osebne dohodke delavcev s produktivnostjo dela in poslovno uspešnostjo, pri tem pa upoštevajo zlasti:

— delovni uspeh delavca, ki se izraža količinsko, kvalitativno in ekonomsko,

— delovni uspeh ožje delovne enote, kjer delavec dela,

— delovni uspeh TOZD, kjer delavec dela.

V ta namen bodo udeleženske sporazumevanja v svojih samoupravnih sporazumih vpeljale taka merila za ugotavljanje dejansko opravljenega dela po posameznih delovnih mestih, na podlagi katerih bo delež posameznika pri delitvi sredstev za osebne dohodke odvisen od njegove produktivnosti dela.

20. člen

Delavcu pripravniku gre akontacija osebnega dohodka v višini:

— pripravniku s srednjo izobrazbo največ 70 % poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v preteklem letu;

— pripravniku z višjo izobrazbo največ 90 % poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v preteklem letu;

— pripravniku z visoko izobrazbo največ 105 % poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v preteklem letu.

Pripravnikova obračunska osnova OD je lahko do 20 % višja od dogovorjene v prejšnjem odstavku, če ima udeleženka samoupravnega sporazuma izdelana merila za ugotavljanje njegovega individualnega uspeha, ali če je njegov pripravniški staž daljši kot eno leto. Tako določena obračunska osnova OD se poveča za dodatek za težje pogoje dela skladno z določili tega sporazuma.

IV. NADOMESTILA IN DODATKI, KI BREMENIJO OSEBNE DOHODKE

21. člen

Za delo preko polnega delovnega časa, za nočno delo, za delo na dan nedelje in na dan zveznih in republiških praznikov ter za delo v deljenem delovnem času, gre delavcu poseben dodatek. Ti dodatki se medseboj ne izključujejo.

V tem poglavju je urejeno tudi vprašanje nadomestil osebnega dohodka za čas bolezní ter ovrednotenje stalnosti.

22. člen

NADURNO DELO

Za delo preko polnega delovnega časa (nadurno delo) gre delavcu dodatek v višini 50 % obračunske osnove ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas.

23. člen

NOČNO DELO

Za delo v nočnem delovnem času pripada delavcu dodatek v višini najmanj 30 % in največ 50 % obračunske osnove ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas.

Za nočni delovni čas se šteje čas od 22. ure do 5. ure oziroma do 6. ure naslednjega dne, če se ta izmena ujema z nočno delovno izmeno.

Udeleženke sporazumevanja v svojem samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in

osebni dohodkov (v nadaljevanju samoupravni sporazum) določijo konkretno višino odstotka iz tega člena.

24. člen

DELO NA DAN NEDELJE

Za delo na dan nedelje pripada delavcu 50 % obračunske osnove ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas. Ta dodatek pripada tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

25. člen

DELO NA DAN PRAZNIKA

Za delo na dan zveznega in republiškega praznika pripada delavcu poleg zakonsko določenega nadomestila in akontacije osebnega dohodka zaradi dela na ta dan še dodatek v višini 50 %-ne obračunske osnove ali dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas.

Ta dodatek pripada tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

26. člen

DELJEN DELOVNI ČAS

Udeleženke sporazuma lahko v svojih samoupravnih sporazumih o delitvi dohodka in osebnih dohodkov določijo poseben dodatek za deljen delovni čas, ki znaša 300 din bruto mesečno, če traja prekinitev delovnega časa med opoldanskim odmorom eno uro ali več in 600 din bruto mesečno, če traja ta prekinitev več kot dve uri.

Ta dodatek pripada tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

27. člen

NADOMESTILA OSEBNEGA DOHODKA ZA ČAS BOLEZNI

Znesek nadomestila osebnega dohodka za čas bolezní do 30 dni ne sme biti nižji od 90 % poprečnega mesečnega neto osebnega dohodka delavca. Osnova je izplačani osebni dohodek v preteklem letu.

Udeleženke sporazuma določijo v svojih samoupravnih sporazumih konkretna merila, višino in ukrepe s katerimi zavarujejo realno vrednost nadomestil osebnih dohodkov za čas bolezní. Tako določeno nadomestilo osebnega dohodka ne more biti višje od osebnega dohodka, ki bi ga dosegel delavec, če bi delal.

28. člen

OVREDNOTENJE DELOVNE DOBE

Najvišji odstotek obračunske osnove mesečnega osebnega dohodka delavca za vrednotenje delovne dobe znaša:

Delovna doba mesečnega OD delavca

— nad 1 do 5 let	1 %
— nad 5 do 10 let	2 %
— nad 10 do 15 let	4 %
— nad 15 do 20 let	6 %
— nad 20 do 25 let	8 %
— nad 25 do 30 let	10 %
— nad 30 let	12 %

Udeleženske tega sporazuma se bodo prizadevale izdelati kriterije in merila za vrednotenje minulega dela, pri čemer bo eden od elementov za ugotavljanje deleža iz minulega dela tudi delovna doba.

29. člen

OVREDNOTENJE STALNOSTI

Udeleženske sporazuma, ki zaradi prekomerne fluktuacije uvajajo posebno stimulacijo stalnosti, lahko to določijo v svojem samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, vendar ta dodatek naj ne presega 5 % dosežene akontacije osebnega dohodka delavca za redni delovni čas.

**V.
PREJEMKI IN IZDATKI,
KI ŠTEJEJO
MED POSLOVNE STROŠKE**

30. člen

**DNEVNICA ZA SLUŽBENO POTOVANJE V
DRŽAVI ZNAŠA:**

- za čas odsotnosti več kot 8 ur do 12 ur 90,00 din;
- za čas odsotnosti več kot 12 ur 140,00 din.

Stroški prenočevanja na podlagi računa se krijejo do 160,00 din. V primeru, če delavec za prenočevanje ne predloži računa, mu pripada povračilo za prenočevanje v višini največ 70,00 din za noč.

Dnevnice in stroški prenočevanja gredo pod enakimi pogoji tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

31. člen

Dnevnice za službena potovanja v tujino se določijo v višini, ki velja za republiške upravne organe.

32. člen

KILOMETRINA

Nadomestilo za uporabo osebnega avtomobila v službene namene znaša 1,50 din za prevožen kilometer. Kilometrine ni mogoče izplačevati v pavšalnem znesku.

TERENSKI DODATEK

Terenski dodatek ni oblika nagrajevanja, temveč je le povračilo za večje materialne stroške, ki jih ima delavec pri delu in prebivanju na terenu.

Terenski dodatek znaša največ 65 dinarjev na dan. V primerih, ko nista organizirana prehrana in prenočišče na terenu, ima delavec pravico do povračila stroškov prenočevanja in dnevnice po 30. členu tega sporazuma. Terenski dodatek in dnevnic se med seboj izključujeta.

Terenski dodatki so pod enakimi pogoji za vse delavce enaki. Terenski dodatki gredo tudi učencem v gospodarstvu in študentom in dijakom na praksi.

Povračilo za večje materialne stroške pri delu in prebivanju na terenu po členu 30 se lahko izplačuje ob izpolnitvi naslednjih pogojev:

— delo in prebivanje je na težko dostopnih terenih, oddaljenih od naseljenih krajev, kakor tudi na terenih, ki so zelo oddaljeni od krajev stalnega prebivališča delavcev ter na terenih, kjer so življenjski stroški nadpovprečno visoki, kar velja za letovišča;

— kadar se izvajajo pripravljalna in zaključna dela, ko udeleženci niso organizirali nastanitve in prehrane;

— kjer delajo na terenih manjše skupine delavcev ali kjer ni možno zagotoviti delavcem nastanitve in prehrane v naselju, urejenim skladno z določili zveznega dogovora o minimalnih standardih.

Natančnejše pogoje za pridobitev pravice do terenskega dodatka ter višino tega dodatka določijo udeleženske sporazuma v svojih samoupravnih sporazumih.

34. člen

NADOMESTILO ZA LOČENO ŽIVLJENJE

Nadomestilo za ločeno življenje znaša mesečno največ 1.200 din. Nadomestilo za ločeno življenje in terenski dodatek se med seboj izključujeta.

Delavec ni upravičen do nadomestila za ločeno življenje, če odkloni primerno družinsko stanovanje v kraju zaposlitve ali če se je vselil v dodeljeno stanovanje, družine pa ni preselil.

Natančnejše pogoje za pridobitev pravice do nadomestila za ločeno življenje in višino nadomestila določijo udeleženci sporazuma v svojih samoupravnih sporazumih.

35. člen

POVRAČILO STROŠKOV ZA PREVOZ NA DELO IN Z DELA

Delavcu, učencu v gospodarstvu ter dijaku in študentu na praksi, se lahko povrnejo stroški za prevoz na delo in z dela v višini stroškov javnih prevoznih sredstev na določenih relacijah s tem, da sam krije najmanj 30 din na mesec.

Kjer ni možnosti prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi, se lahko obračunajo stroški prevoza na delo in z dela v višini največ 0,50 din za prevožen kilometer.

Upravičenost do povračila izdatkov za prevoz na delo in z dela ter konkretno višino teh povračil določijo udeleženke sporazumevanja v svojih samoupravnih sporazumih.

36. člen

POVRAČILO SELITVENIH STROŠKOV

Selitveni stroški se povrnejo delavcu ali njegovim družinskim članom, če se selijo iz kraja dosedanjega stalnega prebivališča v drug kraj zaradi dela, če je preselitev v interesu udeleženca sporazumevanja, zavoljo upokojitve ali smrti. Selitveni stroški se povrnejo upokojencem tudi za selitev v istem kraju, če izpraznejo družbeno stanovanje, ki so ga dobili v uporabo pri delovni organizaciji, kjer so bili zaposleni in je za izpraznitev tega stanovanja zainteresirana delovna organizacija.

Selitveni stroški se povrnejo v višini dejanskih stroškov po predloženih računih in komisijsko ugotovljenih upravičenih stroških. Če je v interesu delovne organizacije, se lahko delavcu in družinskim članom, ki živijo z njim v skupnem gospodinjstvu povrnejo tudi prevozní stroški in izplačata največ dve dnevnicí za službeno potovanje v državi.

37. člen

REGRES ZA PREHRANO MED DELOM

Udeleženke sporazuma si morajo prizadevati, da delavcem zagotovijo organizirano prehrano med delom; lahko tudi po pogodbi z ustreznim obratom druge organizacije združenega dela. Udeležba regresa v ceni organizirane prehrane med delom znaša največ 200 dinarjev na delavca mesečno.

V primerih, ko delavci udeleženk nimajo organizirane prehrane po prvem odstavku tega člena, znaša regres za prehrano med delom 100 dinarjev na delavca mesečno.

Regres za prehrano se ne sme izplačevati v gotovini. Regres za prehrano v obliki vrednostnih bonov mora biti po veljavnosti omejen na tekoči mesec.

Regres za prehrano pripada tudi učencem v gospodarstvu, dijakom in študentom na praksi, skratka vsem, ki delajo pri udeleženkah.

38. člen

ODŠKODNINE IZUMITELJEM, RACIONALIZATORJEM IN NOVATORJEM

Udeleženke sporazuma morajo organizirano pospeševati inventivno dejavnost svojih delavcev kot osnovo stalnega družbenega in lastnega tehnološkega in poslovnega napredka ter varnost pri delu.

Poleg tega se morajo udeleženke nenehno zavzemati za pospeševanje iznajditeljske in racionalizatorske dejavnosti na področju občine, republike in zveze ter v ta namen zagotoviti sredstva.

Udeleženke morajo zato v svojih splošnih aktih določiti kriterije za izračun višine nagrad avtorjem.

39. člen

RAZVOJNO IN RAZISKOVALNO DELO

Udeleženke sporazuma izločijo za razvojno in raziskovalno delo najmanj 0,2 % od celotnega dohodka.

Medsebojne odnose pri razvijanju razvojno-raziskovalnega dela urejajo udeleženke s posebnim sporazumom.

VI. IZPLAČILA, KI SE NADOMEŠČAJO IZ DOHODKA

40. člen

IZPLAČILA PO POGODBAH O DELU

Ob sprejemanju periodičnih obračunov in zaključnega računa so delavski sveti TOZD in drugih oblik združevanja dela dolžni poimensko obravnavati vsa izplačila za delo po pogodbah o delu in presojeti upravičenost sklenjenih pogodb.

TOZD in druge oblike združevanja dela morajo o višini in namenu izplačila iz naslova pogodb o delu obvestiti temeljno ali drugo organizacijo združenega dela, v kateri je redno zaposlen delavec, ki je to izplačilo prejel.

41. člen

NAGRADE ŠTUDENTOM IN DIJAKOM NA PRAKSI

Nagrade študentom in dijakom za prakso ne smejo biti nižje od 600 dinarjev neto mesečno in ne višje kot znaša najnižji mesečni osebni dohodek v 12. členu tega sporazuma. Konkretno višino nagrade določijo udeleženke v svojih samoupravnih sporazumih.

Te nagrade ne izključujejo izplačila štipendij za šolanje.

Osební prejemki, ki jih udeleženke izplačajo dijakom in študentom, ki niso na obvezni praksi, za njihovo delo v času šolskih počitnic, se štejejo za sredstva osebne porabe kot so določena v samoupravnih sporazumih.

42. člen

NAGRADE UČENCEM V GOSPODARSTVU

Nagrade za čas praktičnega dela učencev v gospodarstvu znašajo mesečno najmanj:

- v I. letniku 600 dinarjev (neto);
- v II. letniku 700 dinarjev (neto);
- v III. letniku 850 dinarjev (neto).

V času teoretičnega pouka prejmejo učenci v gospodarstvu štipendije na osnovi samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov.

Udeleženske sporazuma določijo v svojih samoupravnih sporazumih konkretno višino mesečne nagrade ter osnove in merila za dodatne nagrade, ki so odvisne od učencevega učnega uspeha in uspešnosti pri praktičnem delu.

VII. NAMENSKA SREDSTVA ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO IN IZOBRAŽEVANJE

43. člen

STANOVANJSKA IZGRADNJA

Namenski znesek za stanovanjsko izgradnjo znaša toliko, kot je sklenjeno v samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za stanovanjsko izgradnjo, vendar ne manj od 6 % bruto osebnih dohodkov.

44. člen

IZOBRAŽEVANJE

Namenski znesek za izobraževanje znaša najmanj 1,5 bruto osebnih dohodkov.

Ta sredstva so namenjena za družbenoekonomsko, politično in strokovno usposabljanje ob delu, za pridobitev poklicne izobrazbe in prekvalifikacijo, za štipendije, za namenske investicije in za druge namene v skladu z družbenim dogovorom in samoupravnim sporazumom o kadrovski politiki in štipendiranju.

V namenski znesek za izobraževanje se vštejejo tudi stroški za strokovno usposabljanje ob delu, ki bremenijo poslovne stroške, in se poravnava iz celotnega dohodka.

VIII. PREJEMKI OZIROMA IZDATKI IZ SKLADA SKUPNE PORABE

45. člen

PREJEMKI OZ. IZDATKI IZ SKLADA SKUPNE PORABE

Oblikovanje družbeno dogovorjenega dela sredstev sklada skupne porabe.

Udeleženske samoupravnega sporazuma lahko oblikujejo sredstva sklada skupne porabe tako, da le-ta ne presegajo 70 % višine poprečnega mesečnega (bruto) osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v preteklem letu, pomnoženega s poprečnim številom delavcev v delovni organizaciji, ali po stanju konec preteklega leta v delovni organizaciji, pri čemer bodo zagotovile, da bo poraba sredstev za sklad skupne porabe rasla za 25 % počasneje kot doseženi dohodek organizacije združenega dela, povečan za obračunano amortizacijo.

V tako oblikovana sredstva niso všteta namenska sredstva za:

- regres za letni dopust učencev v gospodarstvu,
- stanovanjsko gradnjo,
- za gradnjo počitniških domov in rekreacijskih objektov ter njihovo vzdrževanje najmanj v višini 10 % izplačanih regresov za letni dopust v tekočem letu,
- preventivno zdravstveno varstvo,
- odpravnine,
- otroško varstvo,
- humanitarne organizacije,
- pomoč družini delavca, ki je umrl zaradi posledic nezgode pri delu.

46. člen

REGRES ZA LETNI DOPUST

Sredstva za nadomestilo stroškov rednega letnega dopusta se oblikujejo v višini najmanj 900 dinarjev in največ 1100 dinarjev na zaposlenega, pomnoženo s številom zaposlenih, h katerim se prištevajo tudi učenci v gospodarstvu.

Tako oblikovana sredstva se povečajo s prispevnimi stopnjami, določenimi z zakonom in s samoupravnimi sporazumi.

V samoupravnih sporazumih udeleženk se določi konkretna višina regresa iz omenjenega razpona. Pri določanju konkretne višine regresa na delavca morajo udeleženske upoštevati socialni in zdravstveni položaj delavca po vnaprej določenih merilih.

Regres za letni dopust gre tudi učencem v gospodarstvu. V regres za letni dopust na delavca je všteto tudi regresiranje oskrbnega dne v počitniškem domu.

Delavec, ki ima pravico do dopusta, je upravičen tudi do regresa za letni dopust.

Regres za letni dopust bremenijo sredstva prvega odstavka 45. člena, razen regresa za učence v gospodarstvu.

47. člen

SOLIDARNOSTNE POMOCI

Za solidarnostno pomoč se šteje:

- a) pomoč družini delavca, ki je umrl zaradi posledic nezgode pri delu, v višini pogrebnih

stroškov po računu pristojne organizacije;

b) ob smrti v ožji družini in v primeru daljše bolezni delavca lahko znaša denarna pomoč največ en poprečni neto mesečni osebni dohodek zaposlenih v delovni organizaciji v preteklem letu;

c) enkratna pomoč ob elementarnih nesrečah ali požarih, ki so prizadeli delavca in njegovo družino;

č) enkratne letne obdaritve upokojencev;

d) enkratna pomoč ob nastanku invalidnosti;

e) druge oblike solidarnostne pomoči.

Predlog za solidarnostno pomoč — razen pod točko a — poda osnovna organizacija sindikata, bremenijo pa sredstva iz prvega odstavka 45. člena.

48. člen

ODPRAVNINA

Odpravnina ob odhodu delavca v pokoj znaša najmanj dva in največ tri poprečne mesečne neto osebne dohodke na zaposlenega v SRS v preteklem letu, zmanjšane za prispevke iz osebnih dohodkov. Enak znesek gre ob smrti delavca najožjim članom družine.

Udeleženke samoupravnega sporazuma določijo podrobnejša merila za uporabo pravice do odpravnine v svojih samoupravnih sporazumih, pri čemer zlasti upoštevajo dolžino delovne dobe in pogoje, v katerih je delavec pretežno delal.

49. člen

NAGRADE OB DELOVNIH JUBILEJIH

Če udeleženke v družbenih dogovorih za območje ali v svojih internih aktih določijo nagrade za delovne jubileje, so zgornje vrednosti teh nagrad:

— za 10 let delovne dobe v delovni organizaciji 2.300 din;

— za 20 let delovne dobe v delovni organizaciji 3.450 din;

— za več kot 30 let delovne dobe v delovni organizaciji 4.600 din.

Tako oblikovana sredstva se povečajo s prispevnimi stopnjami, določenimi z zakonom ali samoupravnim sporazumom. Ob začetku veljavnosti določb o nagradah za delovne jubileje se lahko upoštevajo tudi delavci, ki so že prekoračili enega izmed takih jubilejev. V tem primeru se lahko izplača nagrada samo za en jubilej.

Delovna doba, ki se upošteva pri določanju delovnega jubileja in konkretno višino ter obliko nagrade za posamezne delovne jubileje, določi udeleženka v svojem splošnem aktu.

Te nagrade bremenijo sredstva iz prvega odstavka 45. člena tega sporazuma.

IX.

ORGANI UDELEŽENK ZA IZVAJANJE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

50. člen

Zbor udeleženk je skupni samoupravni organ, ki ga sestavljajo delegati vseh udeleženk.

Vsaka udeleženka delegira v zbor po enega delegata, ki ga izvoli pristojni samoupravni organ udeleženke za dobo štirih let z možnostjo ponovne izvolitve. Udeleženke v okviru iste organizacije združenega dela sestavljajo delegacijo, iz katere se eden ali več delegatov udeleži zbora udeleženk sporazuma.

Vsak delegat ima en glas. Delegat, ki zastopa delegacijo, ima toliko glasov, kolikor udeleženk predstavlja. Zbor udeleženk veljavno sklepa, če so prisotni delegati večine udeleženk. Sklep je sprejet, če je zanj glasovala več kot polovica vseh udeleženk.

Zbor udeleženk se skliče, če to zahteva skupna komisija, ena tretjina vseh udeleženk ali republiški odbor pristojnega sindikata.

51. člen

Zbor udeleženk zlasti:

— zavzame stališče do osnutka samoupravnega sporazuma oziroma sprememb in dopolnitev,

— zavzema, na predlog skupne komisije, stališče o posameznih vprašanjih, o katerih se skupna komisija ni sama odločila,

— sprejema splošne akte za izvajanje samoupravnega sporazuma,

— obravnava poročilo skupne komisije o izvajanju sporazuma,

— izreče ukrepe — črtanje iz kroga udeleženk sporazuma,

— po potrebi konkretizira določila sindikalne liste,

— odloča o pritožbah udeleženk zoper odločitve skupne komisije,

— izvoli skupno komisijo izmed delegatov zbora ali drugih delegiranih delavcev, udeleženk sporazuma,

— izvoli svojega predsednika in namestnika.

Sklepi zbora udeleženk so obvezni za vse udeleženke sporazuma in skupno komisijo.

52. člen

Skupna komisija je organ udeleženk za izvajanje samoupravnega sporazuma.

Skupna komisija šteje 19 članov, ki se volijo za dve leti in so lahko ponovno izvoljeni. Sestav skupne komisije mora zagotavljati enakomerno zastopanost vseh tipičnih delov panoge.

Seja skupne komisije je sklepčna, če je na seji več kot 2/3 njenih članov. Sklep je sprejet, če zanj glasuje več kot 2/3 članov skupne komisije.

53. člen

Pristojnosti skupne komisije so:

- skrb za organiziran in usklajen potek sporazumevanja ter pripravljanje zasnov sporazuma ter sprememb in dopolnitev,
- skrb za izvajanje sporazuma — pri tem sprejema vse odločitve, ki niso v izrecni pristojnosti zbora udeleženk,
- presoja utemeljenost pristopa novih udeleženk k sporazumu glede na panogo posebnosti,
- vodenje postopka ugotavljanja kršitev ter izrek ukrepa za kršitev sporazuma, razen ukrepa črtanja iz kroga udeleženk,
- daje avtentična tolmačenja sporazuma,
- določi merila za kritje skupnih stroškov komisije za presojo in skupne komisije,
- voli predsednika in namestnika ter določi tajnika komisije,
- izvoli svojega delegata v komisijo za presojo izmed delegatov zbora udeleženk.

54. člen

Predsednik skupne komisije vodi delo komisije.

55. člen

Tajnik skupne komisije pripravlja gradiva za seje zbora udeleženk in skupne komisije, strokovno pomaga predsedniku pri vodenju sej in zborov udeleženk in skupne komisije, vodi zapisnike sej, skrbi za uresničitev sklepov in opravlja druge strokovne naloge, potrebne za nemoteno delovanje obeh organov po sporazumu ter sklepih organov.

56. člen

Strokovne in administrativne posle za skupno komisijo opravlja skupna služba delovne organizacije, iz katere je bil imenovan po predhodnem sporazumu tajnik skupne komisije.

Skupno službo financirajo udeleženke sporazumevanja.

57. člen

Sedež skupne komisije je v kraju in v delovni organizaciji iz katere je imenovan tajnik skupne komisije.

58. člen

Skupna komisija za svoje delo odgovarja zboru udeleženk ter mu poroča o svojem delu.

Skupna komisija opravlja svojo funkcijo na sejah.

X.

UKREPI PROTI KRŠITELJICAM SPORAZUMA

59. člen

Kot kršitev sporazuma se šteje vsako rav-

nanje udeleženk sporazuma, ki je v nasprotju z določbami tega samoupravnega sporazuma, zlasti pa:

- nerealno ugotavljanje ustvarjenega dohodka po merilih sporazuma,
- neizpopolnjevanje meril razporejanju dohodka,
- neusklajenost samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke,
- bistveno odstopanje vrednotenja dela na delovnih mestih udeleženk od vrednotenja dela na delovnih mestih po tem sporazumu,
- dajanje napačnih sporočil o izpolnjevanju tega sporazuma,
- nepravočasna dostava podatkov,
- izplačevanje najnižjega osebnega dohodka izpod družbeno dogovorjenega limita, oziroma najvišjega osebnega dohodka iznad dogovorjenih meril,
- neizpolnjevanje določil iz poglavij IV, V, VI, VII in VIII tega sporazuma

60. člen

Vsakdo lahko da pobudo za začetek postopka ugotavljanja kršitve sporazuma. Postopek ugotavljanja kršitve se začne na pismeno prijavo o kršitvi:

- delegata zbora udeleženk,
 - člana skupne komisije,
 - organa upravljanja udeleženk sporazuma,
 - organa samoupravne delavske kontrole,
 - sindikalne organizacije udeleženk sporazuma oziroma republiškega odbora sindikata,
 - komisije za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov SR Slovenije,
 - službe družbenega knjigovodstva.
- Skupna komisija je dolžna obravnavati vsak primer, ko je pri razporeditvi dohodka udeleženk sporazuma le-ta presegel obseg sredstev za osebno in skupno porabo delavcev, in odločiti, ali je podana kršitev sporazuma ali ne, kot tudi ali so podani razlogi za uporabo ukrepov po tem sporazumu.

61. člen

Prijavo o kršitvi sporazuma je potrebno vložiti tajniku skupne komisije na sedežu skupne komisije najkasneje v treh mesecih po ugotovitvi kršitev, najkasneje pa v dveh letih od nastanka kršitve.

Ko pripravi skupna komisija potrebno gradivo, se skliče seja, ki je najkasneje v 30 dneh po prejemu prijave.

62. člen

Skupna komisija ugotovi ali je podana kršitev, kakšna je, njeno težo in odloči o ukrepih. Če meni, da so razlogi za izrek ukrepa o črtanju iz kroga udeleženk, tak ukrep predlaga v odločitev zboru udeleženk.

Ob ugotovljenih kršitvah manjšega pomena in kadar se tudi brez uporabe ukrepa zagotovi pravilna uporaba določb sporazuma, lahko skupna komisija postopek ustavi.

63. člen

Skupna komisija vabi na sejo, na kateri odloča o kršitvi sporazuma, predstavnika udeleženke sporazuma, ki je kršila sporazum. Predstavniki imajo pravico dati dodatna pojasnila.

Delegat prizadeva udeleženke nima pravice odločati o postopku ugotavljanja kršitve.

Sklepi se sprejmejo z 2/3 večino vseh članov komisije, ki lahko veljavno odločajo.

64. člen

Ukrepi za kršitev samoupravnega sporazuma so:

- opomin, ki se pošlje vsem udeleženkam sporazuma,

- javni opomin, ki se objavi v glasilu ZSS „Delavska enotnost“,

- črtanje iz kroga udeleženk samoupravnega sporazuma za eno leto in objava sklepa v glasilu ZSS „Delavska enotnost“

Ukrep se izreče udeleženki sporazuma, navede pa se tudi odgovorna oseba.

Zoper sklep o črtanju iz kroga udeleženk lahko udeleženka vloži tožbo pri sodišču združenega dela v roku 30 dni od prejema sklepa. Izvršitev odločitve se odloži do pravnomočne sodbe sodišča.

Stroški postopka zaradi obravnavanja kršitve in objave gredo v breme udeleženke, ki je kršila sporazum.

65. člen

Predlog ukrepa za črtanje iz kroga udeleženk sprejme skupna komisija. Predlog je skupna komisija dolžna posredovati udeleženki sporazuma, ki je kršila sporazum, njenemu organu upravljanja, organu samoupravne delavske kontrole in sindikalni organizaciji.

Udeleženka sporazuma, ki je kršila sporazum, je dolžna v 30 dneh od sprejema predloga, obvestiti skupno komisijo o podvzetih ukrepih za saniranje stanja in o uvedbi postopka odgovornim osebam.

Skupna komisija posreduje predlog skupaj s poročilom udeleženk sporazuma, ki je kršila sporazum, zboru udeleženk v sklepanje.

Sklep na zboru udeleženk se sprejme z 2/3 večino glasov vseh članov zbora, ki lahko veljavno odločajo.

Odločitev zbora udeleženk je v tem postopku dokončna. Črtanje iz kroga udeleženk velja za leto, v katerem je ukrep izrečen.

Če je udeleženka sporazuma črtana iz kroga udeleženk sporazuma se šteje, da po pravnomočno izrečenem ukrepu nima sklenjenega

sporazuma. Sklep o črtanju se pošlje republiškemu sekretariatu za delo, da ga vpiše v razvid samoupravnih sporazumov.

66. člen

Proti sklepu skupne komisije o izreku opomina in javnega opomina se udeleženka sporazuma, ki je kršila sporazum, lahko pritoži na zbor udeleženk v roku 30 dni od dneva sprejema sklepa o izreku ukrepa.

Zbor udeleženk sklepa o pritožbi z večino glasov vseh delegatov. Pritožbi lahko ugodi in zniža ukrep oziroma vrne zadevo v ponovni postopek, ali pa pritožbo zavrne kot neutemeljeno.

67. člen

O sprejetem ukrepu skupna komisija oziroma zbor udeleženk takoj obvesti udeleženko sporazuma, ki je kršila sporazum, njenega predsednika delavskega sveta, oziroma druge ustrezne organe upravljanja, predsednika organa samoupravne delavske kontrole, organizacijo sindikata; prav tako obvesti pristojno enoto SDK, komisijo za presojo in republiški odbor pristojnega sindikata.

XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

68. člen

Kot udeleženke sporazuma se štejejo TOZD delovne organizacije, ki nastopajo v tem sporazumu enotno kot delovna organizacija, če je tako določeno s samoupravnim sporazumom o združevanju v delovno organizacijo ali s sklepom ustreznega zbora delovne skupnosti, če to ni v nasprotju s sporazumom o združevanju.

69. člen

Udeleženke sporazuma se zavezujejo, da bodo določbe svojih samoupravnih aktov uskladile z določbami tega sporazuma v roku 6 mesecev od dneva njegove sklenitve, če ni za posamezne določbe določen drugačen rok. Kolikor splošni akti ne bodo usklajeni v postavljenem roku oziroma če bodo določbe splošnih aktov udeleženk v nasprotju z določbami sporazuma, se neposredno uporabljajo določbe tega sporazuma.

70. člen

Samoupravni sporazum, njegove spremembe in dopolnitve se javno objavijo tako, da je dosegljiv vsakemu delavcu. V ustreznem številu se pošlje tudi komisiji za presojo samoupravnih sporazumov ter republiškemu odboru sindikata.

S pristopom k družbenemu dogovoru za

območje prenehajo veljati analogna določila tega sporazuma.

71. člen

Z dnem uveljavitve tega sporazuma preneha veljati prečiščeno besedilo dotedanjega samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov kovinske in elektro industrije ter obrti Slovenije.

72. člen

Ta samoupravni sporazum je sklenjen, ko ga po zakonsko določenem postopku sprejmejo v postavljenem roku delavci večine udeleženk sporazuma in podpiše za podpis pooblaščen delavec, kar ugotovi skupna komisija s sklepom.

Sporazum velja samo za tiste udeleženke, ki ga sklenejo. Po enakem postopku se sprejemajo tudi spremembe in dopolnitve sporazuma.

73. člen

Določila tega samoupravnega sporazuma se uporablja od 1. 11. 1975 dalje, razen določil za dogovorjeni del dohodka za osebne dohodke (SOD) ter določb, ki se nanašajo na stanovanjski prispevek (člen 43), prispevek za izobraževanje (člen 44), regres za letni dopust (člen 46) ter določila glede obsega sklada skupne porabe (člen 45), ki se vsa uporabljajo od 1. 1. 1975 dalje. Določila iz členov 22 do 37, vseh členov iz poglavja VI. ter členov 47 do 49 pa se uporabljajo od 1. 3. 1975 dalje.

Skupna komisija za izvajanje samoupravnega sporazuma kovinske in elektro industrije ter proizvodne obrti SRS s sedežem v TZ Litostroj, Ljubljana, Djakovičeva 36

FUNKCIONALNA SKUPINA											
INDEXNE VREDNOSTI PO FUNKCIONALNIH SKUPINAH											
FUNKCIONALNA SKUPINA											
IZVODNO DELO											
NEPOSREDNO PROJEKCIJSKO DELO											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											
POSREDOVANJE											

3.000 prostovoljnih delovnih ur za sanacijo

Nova oblika organiziranosti mladih na Iskra Commerce je omogočila, da so dosegli več vidnih rezultatov, a najpomembnejša pa sta gotovo tesnejša povezanost mladih v tej delovni organizaciji in sodelovanje v akcijah za sanacijo IC.

Pred dobre pol leta so mladi na IC izvolili nov koordinacijski svet in novo predsedstvo ter začeli pospešeno uresničevati novi statut ZSMS. Ob tem smo k pogovoru povabili predsednika KS ZSMS IC Danija Burnika, sekretarico KS Meri Kozelj in članico predsedstva Zvonko Javoršek ter preučili, kakšne prednosti jim je dala nova organiziranost.

Na vprašanje, kaj jim je omogočila ustanovitev koordinacijskega sveta, je odgovoril Dani Burnik.

„Z ustanovitvijo KS smo dosegli večjo povezanost osnovnih organizacij v IC, plod tega pa je tudi večja dejavnost po osnovnih organizacijah mladine.“

In za kakšno dejavnost gre?

To so predvsem naloge, ki izhajajo iz resolucije 9. Kongresa ZSMS. Gre predvsem za boljšo organiziranost mladih v TOZD, s čimer bomo dosegli predvsem poglobitev v vsebinska vprašanja.

Je nova oblika organiziranosti omogočila še kaj drugega?

„Sele z ustanovitvijo KS,“ je poudarila sekretarka Meri Kozelj, „smo lahko nastopili navzven kot enotna družbenopolitična organizacija. Seveda pa se v tem nastopanju odražata predvsem delo in usmeritev vseh treh mladinskih osnovnih organizacij, ki jih imamo v temeljnih organizacijah Domača in Zunanja trgovina ter v Delovni skupnosti skupnih služb.“

Na vprašanje, kdaj so se začeli kazati prvi vidnejši rezultati, je odgovoril predsednik mladine na IC Dani Burnik.

„Prvi takšen vidnejši uspeh je bil vsekakor ciklus predavanj o družbenopolitičnem življenju s posebnim poudarkom na dejavnosti delavskih svetov, samoupravne delavske kontrole in drugih samoupravnih struktur. Ciklus predavanj smo zaključili s seminarjem v Bohinju od 23. do 25. maja. Seminar se je torej končal prav na dan mladosti, ki smo ga proslavili tudi s tem, da smo poslali predsedniku republike Josipu Brozu Titu čestitko ob rojstnem dnevu ter položili venec na grob padlih bojev v Bohinjski Bistrici.“

Cilj predavanj je bilo torej družbenopolitično izobraževanje, kakšen pa je bil namen seminarja?

„Na njem smo največ pozornosti namenili problemom in težavam, s katerimi se srečujemo na delovnih mestih in v mladinski organizaciji.“

Meri Kozelj pa je v zvezi s seminarjem poudarila: „Ob koncu seminarja smo sprejeli več sklepov, kot npr. sklep o izhajanju informativnega lista mladih v IC, sklep o okrepitvi sodelovanja z ZK in ZB, itd.“

Kako pa je potekalo delo na drugih področjih?

„Aktivno smo sodelovali z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi v IC,“ je poudarila članica predsedstva KS ZSMS IC Zvonka Javoršek. „V minulem polletnem obdobju je bilo na pobudo KS, ali OO sprejetih v ZK 15 mladih iz IC. Poleg tega smo poslali 10 naših članov v zvezne, republiške in Iskrino brigado. Vsi so se na teh akcijah izkazali, dva od njih pa sta bila tudi odlikovana z udarniško značko. Skupaj z mladimi iz IPS smo organizirali tudi krvodajalsko akcijo, katere se je udeležilo prek 70 članov naše delovne organizacije, skupaj z mladimi iz črnške ELME pa smo za naše člane organizirali tudi tridnevni izlet v Savudrijo.“

Gotovo se je tudi mladina vključila v akcijo za sanacijo IC!

„Seveda. V zvezi s to akcijo,“ je izjavil Dani Burnik, „smo skupaj z OO ZK pripravili in sprejeli akcijski program. K sanaciji bomo mladi prispevali predvsem z večjo delavnostjo in kakovostjo, manjšimi izostanki z dela, zmanjševanjem stroškov in nadur in podobno.“

O srečanju mladih v Poreču je bilo napisanega že mnogo, toda ne bo odveč, da tudi zdaj spregovorimo o tem uspelem srečanju.

„Res je zelo uspelo. Njegov namen je bil v tem, da organiziramo mlade v Iskrinih predstavništvih po Jugoslaviji, kar nam je povsem uspelo,“ je dejala sekretarka Kozelj.

Glede načrtov mladih v IC za delo v prihodnje so sogovorniki opozorili predvsem na tri. Do konca leta imajo v načrtu akcijo, v okviru katere bodo mladi na IC opravili 3000 brezplačnih delovnih ur, kar sodi v njihov prispevek za sanacijo IC. Predvidoma naj bi vsak član ZSMS na IC opravil 15 do 20 neplačanih delovnih ur.

Druga takšna pomembnejša akcija je nadaljnje vključevanje mladih v ZSMS ter usposabljanje mladih za sprejem v ZK. Še tesneje bodo sodelovali z drugimi organizacijami in organi pri reševanju vsebinskih vprašanj Iskra Commerce.

Lado Drobež

Pavle Bergant gre v pokoj

Te dni je odšel v pokoj 55-letni Pavle Bergant, dolgoletni lanser v Elektromotorji. Pavle je prehodil dolgo in trdo pot do upokojitve. Kmečki sin na majhem posestvu je bil in tam gotovo ni imel z rožicami posuto. Že maja 1943 je odšel v partizane in ostal aktiven še leto in pol po vojni.

Nato se je zaposlil v domači kmetijski zadrugi in potem v Iskri v Železnikih.

„Vse sorte je bilo, dobri in slabi časi. Razumeli pa smo se zmerom,“ je povedal, ko smo ga vprašali, kako je bil zadovoljen v Iskri.

Pavletu želimo sodelavci ob upokojitvi mnogo sončnih in mirnih dni v njegovem kmečkem domu v Lajšah.

K

Skupina učencev Solskega centra Iskra pri praktičnem pouku za osnovni koviarski program.

DOPOLNILNO IZOBRAŽEVANJE V ŠOLSKEM CENTRU ISKRA

Poseben pomen izobraževanja o varstvu pri delu

Oddelek za dopolnilno izobraževanje na Šolskem centru Iskre v Kranju je v lanskem šolskem letu organiziral vrsto seminarjev, ki jih je zaključilo okoli 1800 slušateljev. Največ seminarjev pripravijo v Kranju. Razne študijske seminarje, ki so navadno celodnevni, pa imajo v Škofji Loki in na Trebiji. Kljub veliki stiski s prostori referat za dopolnilno izobraževanje uspešno uresničuje svoje naloge.

Tudi letos imajo v programu celo vrsto seminarjev. Pred kratkim se je končal tečaj za voznike viličarjev, ki je zajel 22 voznikov iz vseh TOZD Iskre-Elektromehanike. Delali so v dveh skupinah. V drugi polovici oktobra so pripravili 14-dnevni seminar za kupce telefonskih central OM 60. Udeležili so se ga predstavniki Iskrinih filijal, elektro gospodarstva, JŽTP, PTT idr. Pogovorili so se o načelih projektiranja in delovanja obstoječih mrež. V oktobru sta bila nadalje dva seminarja za člane kolektiva TOZD TEN. Prvega, ki je trajal 14 dni, so se udeležili vzdrževalci opreme za VF telefonijo, radio-relejne aparate in UKV tehniko. Drugi seminar je bil organiziran za republiške inšpektorje, ki delajo na področju UKV in usmerjenih zvez. Že dalj časa poteka 9-mesečni tečaj za pridobitev interne kvalifikacije mehanskega kontrolorja. Teorijo poslušajo slušatelji v prostorih Solskega centra, praktično pa preizkušajo pridobljeno znanje v merilnem laboratoriju orodjarne. Tečaj obiskuje 23 delavcev Iskre-Elektromehanike. Hkrati je v teku tudi tečaj za spajkarice TOZD ATC-Labore, za razvijalce iz iste TOZD pa teče dopolnilno izobraževanje že od maja. Obsega skupno 60 učnih ur in celozaključen v letošnje novembru. Na tem tečaju obravnavajo

dimenzioniranje elektronskih vezij s pomočjo računalnika HP 9810 A ter analogna in digitalna elektronska vezja.

10. novembra sta se pričela dva dokaj obsežna seminarja za člane kolektiva TOZD ATC Labore. Prvi bo za programerje kombiniranih lokalnih central M 10 C, drugi pa za programerje M 10 C, ki so krmiljene z računalnikom ITT 3200.

Ob koncu novembra se bo začel seminar za projektante telefonskih central PABX, 10 C, 50 C in 150 C. V teku so tudi priprave za tri večje izobraževalne akcije v zvezi z varstvom pri delu v Iskri-Elektromehaniki. Prva, ki jo bo oddelek za varstvo pri delu izvedel s pomočjo oddelka za dopolnilno izobraževanje, bo preverjanje znanja iz varstva pri delu za vsa tista delovna mesta v proizvodnji, kjer je največ nevarnosti za poškodbe. Akcija naj bi zajela vsaj 500 ljudi s področja stiskalnic, obdelovalnih strojev, glavnih, livarne, duroplastov itd.

Druga podobna akcija bo za mojstre in urejevalce ter tiste neposredne vodje dela, ki tudi inštruirajo novospregate delavce in razlagajo tehnološke spremembe v proizvodnji. S tem se v Elektromehaniki ukvarja od 150 do 200 ljudi. Seminarja se bo udeležilo tudi okrog 100 tehnologov in konstruktorjev, ki se ukvarjajo z zaščito orodij – celotna ekipa iz TOZD Orodjarne ter TOZD Merilne naprave in predstavniki TPP-jev v TOZD.

Razmišljajo tudi o seminarju o varstvu pri delu za vse vodilne in vodstvene delavce ter tehnični kader v TOZD Tovarni elektronskih instrumentov v Horjulu.

Alojz Boc

ELEKTROMECHANIKA – KRANJ

Letošnja ozimnica

Za člane kolektiva je sindikalna organizacija Iskre-Elektromehanike tudi letos organizirala nabavo ozimnice. Tako so se s podjetjem Slovenijapromet dogovorili za prodajo jabolk po 4,5 din za kg – za vse zainteresente. Za prodajo izdelkov kamniške predelovalne industrije „Eta“ v obliki paketa ozimnice s posameznimi kozarci vložene zelenjave in sadja pa ni bilo pravega zanimanja, zato so to akcijo opustili.

Tudi letos so socialno šibki člani kolektiva prejeli denarno pomoč pri nabavi individualnih ozimnic v okviru akcije sindikalne organizacije. Prvotno je bila za ta namen določena skupna vsota 280.000 N din, ki pa jo je bilo treba glede na težko finančno stanje Elektromehanike znižati na približno 180.000 din. Kriteriji, ki jih je za dodelitev pomoči upoštevala socialna komisija pri IO SO Iskre-Elektromehanike, so bili naslednji: pomoč so prejeli člani kolektiva, ki dobivajo najvišje otroške dodatke, torej tisti, ki imajo povprečje izpod 900 din na člana družine, nadalje oni, ki prejemaajo drugi otroški dodatek (povprečje med 900 in 1.200 din na člana družine) ter tisti, ki so socialno ogroženi kljub temu, da v Elektromehaniki zaposleni ne prejema otroškega dodatka. (To so družine z enim hranilcem z večjim številom nepreskrbljenih otrok ipd.). Dodatni kriterij je predstavljal delovni staž v Elektromehaniki.

Izločilni dejavniki, ki jih je pri dodeljevanju pomoči upoštevala komisija na predlog izvršnega odbora, so bili naslednji: ne glede na povprečni dohodek družin in samohranilk omenjene pomoči niso prejele tiste, ki imajo ali osebni avto, ali posebni dohodek od bodisi prijavljene bodisi neprijavljene obrti ali iz drugih virov, nadalje tiste, ki živijo na kmetijah ali imajo poleg stanovanjskih površin še druge nepremičnine (gozd, zemlja, ipd.).

Število družin, ki so prejele pomoč, je 373, od tega 188 samohranilk. Skupno zajetih pri tej pomoči je 740 otrok. Skupna razdeljena vsota znaša 188.850 din, povprečje na družino je 506,30 din, povprečje na posameznega otroka pa 255,20 din. Povprečni razponi na družino znašajo od 350 do 1.150 din, povprečni razponi na posameznega otroka pa od 176 do 600 din.

Sredstva za ozimnico so prispevali: TOZD Iskra-Elektromehanika iz proračunskih sredstev 150.000 din, socialna komisija pri sindikalni organizaciji 30.700 din, osnovne organizacije sindikata po TOZD 8.150 din.

Skupna sredstva, porabljena za pomoč pri nakupu ozimnice, znašajo 188.850 din.

V. B. R.

Obiskali smo Elektromehaniko, TOZD Elektronske naprave na Stegnah

(Nadaljevanje s 4. strani)

Material je stal na carini, ki sploh ni bil nabavljen. Verjetno je dovolj že podatek, da je imela TOZD TEN na carini, kar za 10 milijonov din reprodukcijekega materiala, ki je bil že plačan, niso pa ga mogli dvigniti s carine. Imeti vezanih 10 milijonov din obratnih sredstev pa še za kako drugo podjetje niso mačje solze.

Pomanjkanje reprodukcijskega materiala je povzročilo prekinitev proizvodnje za dva meseca, kar se seveda odraža na poslovnih rezultatih, saj takšnega izpada proizvodnje še s takšno organizacijo in prizadevnostjo vseh zaposlenih ni mogoče nadoknaditi.

In kot četrti vzrok lahko štejemo podedovanje strahotnih zalog s strani Iskra Commerce. Ta „strahotno“ se odraža za 50 milijonov din zalag izdelkov. Kako naj podjetje s takšnimi zalogami uspešno posluje?

Kot določa predpis, morajo imeti vse delovne organizacije, ki poslujejo z izjubo, svoj sanacijski program. V TOZD TEN so ga naredili veliko prej, kot ga je zahtevala DO. Tudi prodajna služba je pripravila sanacijski program za TOZD TEN, a ga ni realizirala, ker je bil pač le program zaradi programa, ne pa za konkretne akcije. Kajti kot pravijo v TOZD TEN, če bi bil ta program realiziran, potem TOZD TEN danes ne bi imela izgube!

V TOZD TEN se sedaj postavljajo na lastne noge. Proizvodnja je stekla kolikor toliko normalno, kritično je še področje investicij in OD, saj so zaradi izgub omejeni pri investicijah pa tudi OD so nizki tako, da ne morejo dobiti potrebnih kadrov.

Marija Doberlet dela v merilnici telefonije.

Vodja navijalnice Božo Ajdinović v priročnem skladišču.

Če so trenutne možnosti TOZD TEN dokaj skromne, pa se jim lepša bodočnost odpira v perspektivi.

Po besedah Marjan Bička so prvi načrt za leto 1976 pripravili že v aprilu letos, saj jim tako zgodnje načrtovanje narekujejo pretočni časi. Čeprav plan predvideva proizvodnjo v višini 170 milijonov din pa ing. Biček meni, da je še vedno občutno premajhen glede na zmogljivosti TOZD TEN. Seveda pa bodo lahko ta plan dosegli le v primeru, če bosta prodaja in nabava v okviru skupnih služb pravilno in optimalno funkcionirali in med seboj delo koordinirali tako, da bodo zaloge optimalne.

Tudi srednjeročni načrt imajo v TOZD TEN že izdelan, saj ga je izdelala prodaja v Iskra Commerce, vendar pa ga bo treba vskladiti s proizvodnim planom TOZD TEN. Perspektivni načrt so prav tako izdelali v Iskra Commerce, vendar pa v TOZD TEN menijo, da ni rešitev trenutnega položaja v uvajanju povsem novih izdelkov, kot to predvideva ta načrt, ampak naj bi v TOZD TEN izdelovali tisto, kar že znajo in, kar lahko tudi dobro prodajo na jugoslovanskem tržišču.

Tako povsem realne ocene kažejo, da bo TOZD TEN do l. 1979 še preživljala krizo, pozneje pa bo lahko povsem svobodno zadihala, ko bo začela proizvajati nov program in takrat bomo prav gotovo presenečeni nad njenim uspehom, kajti finančne postavke za razvoj so zagotovljene, a tudi pri kadrih se odpirajo boljše možnosti.

Za 530 zaposlenih v Stegnah in 30 v Cajnarijih pri Cerknici se tako kaže svetlejša bodočnost. In prav to upanje daje delavcem vzpodbudo, prizadevnost in vztrajnost, ki se jim bo, kot kaže, bogato obrestovala. Franc Kmetec

Mreža, človek in mikroelektronika

ali kako se „trati“ 576 kv. m razstavnega prostora Iskre v hali B na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Kadar se utrudim v večnem in brezuspešnem boju proti povprečnosti, kakšna nepopisna blaženost, ko se lahko okopljem v glasbi, v tem oceanu volje in vernosti (Romain Rolland).

Naravnost hvaležen sem podpisniku sestavka v 39. številki glasila delovnega kolektiva ZP Iskra z naslovom: „Oblikovni mrk Iskre na sejmu elektronike“ in še bolj bi mu bil, če bi avtor povedal, zakaj je bila celotna zasnova stojnice oblikovno neustrezna in torej taka, da je pokvarila (dvakrat poudarjeno) Iskrin nastop na tem sejmu. Čeprav, žal ni z ničemer utemeljil svojega (ali morda nekaterih drugih) kritičnega stališča in še manj povedal, kako si on sam zamišlja morebitni „oblikovni svet“.

Hvaležen sem mu zato, ker je vendarle tudi ta tematika prišla na dnevni red kritičnega razmišljanja v našem listu, saj smo doslej bili prav „sejmarji“ v tej snovi močno prepričani sami sebi in končno zato, da bi vendarle nehali biti – mi „sejmarji“ – objekt vsakršne kritike in, da bi mnogi zainteresirani za Iskrine sejme ne le post festum, temveč že v snovanju sejmskih koncepcij sodelovali in se čutili soodgovorne za ta in mnoge druge Iskrine sejmske nastope.

Problem ali tema, sama pa sta zanimivi tudi s stališča, kako naj se Iskra sploh pojavlja v svojih javnih predstavitvah, oz. kako naj gradi in predstavlja svoj obraz, ali hišni stil.

Avtor omenjenega sestavka naj mi ne zameri, če bom tudi sam, pa ne za ceno nenačelne obrambe zoper izrečeno kritiko, razložil nekaj svojih misli in utemeljitev, ki so „botrovali“ temu pregrešnemu oblikovnemu spodrsljaju in to z namenom, da bi pokazal na večjo jasnost in prispeval k razumevanju sejmsko-kreativnega črta, da ne bi po nepotrebnem bredli v mlakuži zmedenosti in nejasnosti pa pri tem iskali zaveznike tam, kjer jih ne bomo mogli najti, ali jih ne bi bilo potrebno iskati.

Čutim dolžnost in potrebo, da zmedenost „betonskega železa“ prevedem na razumljiv jezik in, da bogokletnemu odklenanju odvežemo z vratu tisti neblogljeni zvonček.

Ideje ne moreš razdeliti kot kruh, lahko jo samo vsiliš, kdaj pa kdaj pa se zaradi tega obrne v svoje nasprotje. Prav to pa se je zgodilo v članku „Oblikovni mrk Iskre na sejmu Elektronike“.

Oblikovanje sejmskih prireditev še zdaleč ne pomeni samo postavljanje vseh tistih materialnih potreb, ki omejujejo posamezne prostore, dvigujejo in nižajo nivoje, nudijo možnost za pritrdjevanje itd. pomeni mnogo več, več kot bolj ali manj racionalna iznajdljivost.

Začne se pri ustvarjanju, torej pri tistem smislu in skrivnosti vsakega dela, ki v svojem produktu pokaže sposobnost, moč in vrednost. Ustvarjalnost je torej dejavnost, z njo je istovetna. Kdor ne išče novih pobud, kdor uživa v mehko bi svoje udobnosti, kdor svojo delovno moč in način skriva pred prihodnostjo, kdor topo pokorno sledi ne lastni vesti, kdor goreče ne želi, iz kogar ne vre, ta je sicer še človek, ni pa dejaven, ni ustvarjalen. Besednjak ustvarjanja zato ne pozna nesmiselnih besednih ukan: eksperimentiranje, improviziranje, telovadjenje, degustiranje itd. To so tuji pojmi sentimentalnih estotov, pokritih z dežnikom ubogljivosti.

Skozi stoletja je človek ustvarjal in urejal svojo dejavnost v sisteme, šablone, koordinate, da bi na vajetih obdržal eksplozijo novotarij – skratka, da bi odkril in zavladal naravnim neznanjam. Ob tem pa je postal žrtev lastnega razvoja, ujel se je v mreže, mreže cest, železnic, televizijske mreže, mreže daljnovodov, energije. Znova in znova urejuje svoje okolje, naravo, vesolje v sisteme mrež, ki mu omogočajo pregled in obvladanje obstoja v mikro in makro obliki. Tako se pojavlja mreža v človekovem vsakdanu kot pojav simbol, kot delovna oblika dejavnosti in razvoja.

Pojavlja se tudi kot oprijemljiva fizična vrednost pri delu, v službi, doma, na ulici, zabavi, športu itd. S pomočjo nje lažje izpolniš listek športne napovedi, sosedu preprečiš sprehanje kokoši po tvoji zelenici, nevesti zakriva obraz, mercedesu pa hladilnik, tudi čevlje si čistiš na njej – celo odet si vanjo. Zakaj je potem težko razumeti njeno pojmovnost in uporabnost na naši stojnici, zakaj zanikati njeno prisotnost – celo več – trditi, da nihče tega ne razume.

Človek, ki je tako zaverovan v pravilnost in veljavnost mrež, ta isti človek ne razume zakaj, če mu jo postaviš pred nos. Celo potrudili smo se, to pravi tudi pisec članka, da bi postavili čim več mrež, da bi obiskovalec vendarle začutil njeno prisotnost in veljavo. Mnogo razstavljenih izdelkov smo hote postavili za mreže, večkrat smo ponovili sistem in zaporedje, da bi zaslutili njeno prisotnost, ne samo na naši stojnici. Tudi mikroelektronika je svojevrstni pojav mreže. Kot podaljšana roka elektronike je svet urejenosti, svet točno definiranih

poti, svet logične zveznosti – svet rešljivih funkcij, svet koordinatnih pogojev, koordinatnih mrež.

Ze nekaj časa oblikujemo v marketingu in tudi v sejmski službi, „pri sejmarjih“ nov duh, novo napredno ustvarjalno bazo, ki bo sposobna pronikniti in razumeti gospodarska dogajanja v podjetju in širši družbi, ki bo sposobna to prenesti v besedni likovni in prostorski izraz. Novi veter, mladost, ustvarjalna želja in koristna tradicija, vse to so poštene, zadostne karte za še boljši vizualni plasma podjetja in nas.

Izrazne možnosti, ki jih danes nudi raznolikost materialov, možnost vsebinskega pristopa v takšnem delu, goreča želja predstaviti svoje podjetje jasno in razumno v svojem globljem vzroku, odstraniti obrtniško popačenost, zlagano postavljanje, boriti se proti povprečnosti v pregrehah in krepostih. To so pogoji, ki oblikujejo naše delo in cilje, to je odgovornost do podjetja in do samega sebe.

Tudi mi smo povprašali nekatere obiskovalce in uslužbence na stojnici, njihovi odgovori in mnenja pa so bila tehtnejša in pogumnejša od tistih, ki jih navaja pisec v svojem zmotnem članku.

Kakorkoli že, zavedamo se, da je trud že tudi naše plačilo.

Milan Zornik, avtor projekta stojnice Iskre na sejmu Sodobna elektronika.

Eden izmed pogledov na letošnji razstveni prostor Iskre na razstavi „Sodobna elektronika“

TOZD ELEKTRONSKE NAPRAVE, STEGNE

O delu samoupravnih delavske kontrole

Funkcijo, ki je namenjena samoupravnih delavski kontroli, smo v naši TOZD vzeli resno in smo pozdravili sklepe okrog formiranja tega telesa. Že 25. junija 1974 sta bila 2 člana poslana na seminar, prirejen za pravnike in predsednike SDK s strani Centra za samoupravno normativno dejavnost.

Po tem času je dejavnost oživela in dopolnjeni so bili osnovni akti za urejeno delo. Vedeti moramo, da je bil poslovnik o delu samoupravnih delavske kontrole sprejet na zboru delovnih ljudi naše TOZD že 28. 11. 1973 in je zato vseboval tudi nekatere začetne slabosti.

Leta 1974 so se pojavila že prva vprašanja. Nekatera smo sprožili tudi na posvetovanju vodij delavskih kontrol v Ljubljani dne 22. 1. 1974, odgovarjali pa so nam generalni direktor Službe družbenega knjigovodstva A. Levčnik in drugi. Vse te informacije so nam služile za orientacijo pri izdelavi programa dela in načina obnove članov, oz. odbora kot celote.

Osnovni in prvi motiv, ki smo ga v naš program sprejeli je bil: napake preprečevati in ne le ugotavljati; zato smo se odločili naj bi vsak član odbora sodeloval v enem izmed organov samoupravljanja in poiskoval pri formiranju odločitev vplivati na člane organov, da bi dosledno upoštevali sporazume, akte, ki so bili samoupravno sprejeti v naši TOZD.

Poseben sistem dela, pa je bil osvojen glede načina obravnave postavljenih vprašanj, ki so se nanašala na različna področja. Sklenili smo se postaviti v vlogo zaščitnika postavljalcev vprašanj. Vprašanja smo posredovali odgovornim posameznikom v sektorjih, ki so nato svoje odgovore objavili v internem glasilu „TEN“.

Del vprašanj, ki so bila izoblikovana z lastnimi ugotovitvami odbora za samoupravni nadzor pa smo razčistili v direktnih razgovorih z odgovornimi tovariši v službah. Tudi te rezultate smo z objavo v glasilu „TEN“ posredovali delovnemu kolektivu.

Poudariti moramo, da na tem področju nismo naleteli na nerazumevanje služb, oz. posameznikov, pač pa celo na primer, ko smo za javno opozorilo prejeli od odgovornih zahvalo, češ, da

predvsem pa pravočasno in vsestransko dobro pripraviti.

TOZD Upori v Šentjernej, kot vemo, ima svoj dislociran obrat za industrijsko elektroniko v Kostanjevici na Krki, v katerem trenutno 16-članski kolektiv izdeluje svetlobne regulatorje. Sedanji program nameravajo razširiti še na regulatorje za industrijsko uporabo, za takoimenovano belo tehniko, torej za gospodinske in druge naprave. Predvidevajo pa še uvedbo nekaterih drugih novih izdelkov. Večji del proizvodnje novih izdelkov bodo izvozili, da pa bodo predvidene naloge lahko izpolnili, bodo postopno zaposlili in priučili še okrog 40 novih delavk in delavcev v obratu v Kostanjevici.

V TOZD Upori torej lepo skrbijo tudi za bodočnost in bi bilo želeli, da bi imeli tudi čimmanj sedanjih problemov, katere sicer znajo sproti odločno odpravljati.

J. C.

INDUSTRIJA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO, TOZD UPORI ŠENTJERNEJ

Sadovi dobrega gospodarjenja

V pogovor o letošnjem poslovanju IEZE, TOZD Upori v Šentjernej smo to pot zapletli njenega direktorja Ludvika Simoniča, sekretarja ZK TOZD Vilija Puncuha in vodjo oddelka za industrijsko elektroniko Ivana Metelka. Čeprav so sprva nekam „ohrno“ odgovarjali na številna vprašanja, so se slednjic le razgovorili in najbistvenejše, kar sem iz razgovora izluščil, vsebuje pričujoči sestavek.

Obstoječe proizvode zmogljivosti v naši TOZD Upori v Šentjernej so za letošnje leto dovoljevale lahko bi rekli dokaj optimistične načrte. V Uporih so se lotili v začetku leta proizvodnega načrta, ki je predvideval, da bodo dosegli kar za 50 % večjo vrednost proizvodnje od lanske realizacije. Za prav tolikšen odstotek so nameravali povečati tudi svoj izvoz.

Toda že kmalu se je pokazalo, da tako obsežnim nalogam ne bodo kos. To seveda ne zato, da toliko ne bi zmogli ustvariti, pač pa zaradi močne recesije, ki je zavladala na tujih tržiščih, kamor že dolgo iz te naše organizacije združenega dela izvažajo blizu 80 % svojih kakovostnih izdelkov.

Posledice močne recesije so se žal odrazile v manjših naročilih in temu ustrezno je bilo treba zavreti sicer dobro utečeno proizvodnjo, ker prevelikih zalog ni pametno ustvarjati, pa čeprav se morda že kažejo znaki upadanja najmočnejše recesije.

Realna predvidevanja govore, da pa bodo do konca leta kljub vsemu dosegli za 12 odst. večjo proizvodnjo od lanske, nadalje tudi lanko raven izvoza, za 10 odst. več pa bodo do konca 1. 1975 prodali tudi na domačem trgu. Načrtovanih obveznosti torej v celoti ne bodo dosegli, vendar ob vseh okoliščinah, ki so načrtovani poslovni rezultat letos onemogočile, bodo tudi ti rezultati še vedno ugodni glede na tržni položaj, so pa tudi odraz za 10 % povečane produktivnosti dela.

Razumljivo je, da so se pri takem tempu proizvodnje povečale zaloge gotovih izdelkov. Medtem ko so le-te v normalnih okoliščinah, ko je bila konjunktura, predstavljale navadno le vrednost 14-dnevne proizvodnje, so

se pa zdaj že povzpele na vrednost 1,5 mesečne proizvodnje, kar pa je že kritična raven.

Razveseljivo pa je za tovarno v Šentjernej delo, da pa se v zadnjem času začenja prodaja v izvozu znova poživljati in upajo, da se bodo kritične zaloge gotovih izdelkov zmanjšale.

Zaradi recesije manjša izvozna naročila pa so hkrati povzročila še druge težave. Spreminjati je bilo treba naročilom na tujih trgih ustrezno tudi asortiman izdelkov, kar pa je seveda imelo za posledico umetno zmanjševanje proizvodnih zmogljivosti, kajti večkrat, kot normalno je bilo treba stroje prilagajati za proizvodnjo različnih vrst izdelkov.

V TOZD Upori se že dve leti zavedajo, da proizvodnja klasičnih elementov nima kaj velike bodočnosti.

Že pred dvema leti so se v ta namen povezali s strokovnjaki Instituta „Jožef Stefan“ v Ljubljani, s katerimi skupno osvajajo nekatere sodobne izdelke, ki bodo omogočili prodajo doma in v izvozu.

Gre za keramične potenciometre in za debeloplastna integrirana vezja.

Poskusna proizvodnja (pilotska proizvodnja) keramičnih substratov bo stekla v Ljubljani pred letošnjim dnevom republike, proizvodnja keramičnih potenciometrov in debeloplastnih vezij pa se bo začela v Šentjernej v začetku naslednjega leta.

Za pospešitev tovrstne proizvodnje so dobili nekaj sredstev iz republiškega sklada za inovacije, kar je bilo nedvomno zelo dobrodošlo, saj je treba novo proizvodnjo čimprej,

Iz obrata TOZD Upori v Kostanjevici

Mikroelektronika — tretja tehnološka revolucija

(Nadaljevanje z 2. strani)

delo in njegovi dosežki ter na tej podlagi pridobljeno poznavanje problema izbralo prav takšno licenco, ki jo je mogoče z lastnim raziskovalno-razvojnimi in tehničnim delom napraviti za svoj avtonomni izvirni dosežek.

V naši državi pa smo kot že omenjeno, pogosto ravnali tako, da smo kupovali licence za področja, kjer nismo imeli razvitega lastnega raziskovalnega dela. Zato smo ali izbirali nepravne licence, ki jih kasneje nismo znali uporabiti in izbrati, ali pa so nam licence, kljub trenutnim proizvodnim učinkom, škodovala, saj so nam zunaj izbranih družbenih razvojnih usmeritev prav diktirale svoje smeri na posameznih področjih, ker je bila takšna narava proizvodnje, ki so jo nosile v sebi oz. sprožale, ker je ta proizvodnja pač potrebovala natanko take in nič drugačne pogoje proizvodnje, vire za proizvodnjo, infrastrukturo itd.

To pa pomeni, da takšen nenačrten in nepremišljen uvoz licenc tudi ni kot svojo posledico porajal novih domačih raziskovalnih in razvojnih dosežkov ter kajpada raziskovalnih in razvojnih kadrov.

Danes je ozračje (kakšna je stvarna praksa v celoti, tega še ne vemo) — docela drugačno. Ni odveč poudariti, da so ga ustvarila stališča in opozorila 10. kongresa in 7. kongresa ZKJ.

Njegova značilnost je vseobsegajoča misel o nujnem razvijanju lastnih raziskovalnih in razvojnih dosežkov ter naslonitvi celotne proizvodnje ali, širše, družbenega dela nanje.

Kjer pa se uvozu tujega znanja ne moremo odreči (docela se mu najbrž nikdar ne bomo mogli, povsem, tako kot sose mu najbrž ne more nobena družba), v takih primerih pa mora za prenos tega znanja obstojati doma primerno strokovno in znanstveno ter materialno zaledje, v katerem se tuja znanost primerno nadgradi, prilagodi in oplemeniti.

Deset let priprave

Tako je, kot je kazno iz besed Miloša Kobeta, ravnala Iskra. Ko so letošnjo spomlad kupili licenco za tehnologijo proizvodnje integriranega vezja od ameriške firme American Microsystems Incorporation iz Santa Clare v Kaliforniji, so imeli za seboj več kot 10 let raziskovalnega in razvojnega dela. Financirala sta ga Iskra in Raziskovalna skupnost Slovenije oz. tedanji sklad Boris Kidrič, odvijalo pa se je v laboratorijih fakultete za elektrotehniko, na inštitutu Jožef Stefan in v inštitutu za elektroniko in vakumsko tehniko. Temeljni predmet raziskovalno-razvojnega dela je bilo raziskovati, kako se načrtujejo in izdelujejo mikroelektronski chipi.

V vseh teh letih so bili tako ustvarjeni potrebni kadri in znanje, zaledje, ki lahko zdaj docela „vsrka“ tuje znanje in tudi suvereno ravna z njim, ga obvlada in si ga prisvaja. Razume se, da bo licenca sprožila tudi novo raziskovalno delo, saj se mikroelektronika nenehno razvija, domala vsak dan se pojavljajo nove tehnologije, nove oblike vezij.

Da bi podkrepili zapoved, da se sme kupovati (kadar ni drugega izhoda oz. kadar gre za spretno preskakovanje celih tehnoloških razvojnih obdobij, kot, vzemimo, ravna Japonsci) tuje znanje le, če obstaja že primerno in pripravno domače raziskovalno-razvojno in kadrovsko zaledje povejmo še to: Iskra si je na temelju 10-letnega raziskovalnega in razvojnega dela pridobila znanje, da je lahko prav natančno določila katero tehnologijo za proizvodnjo integriranih vezij želi izbrati, med, poudarjamo, mnogimi tujimi tehnologijami.

„Iskra skače čez tehnološka obdobja,“ pribija Miloš Kobe, in utemeljuje Iskrino odločitev, da je kupila tujo licenco kljub lastnim otipljivim raziskovalnim in razvojnim dosežkom, ki bi prvi hip kazali v proizvodnjo zgolj na lastnih raziskovalnih temeljih, takole: Velikanska razlika je med laboratorijskim delom in resnično proizvodnjo. Razlika je, če v laboratoriju napravimo nekaj kosov vezij, kar ni tehnični problem, in če v industrijski proizvodnji izdelujemo 100 in 100 tisoč chipov vezij z visoko stopnjo integracije, kar ševeda terja primerno industrijsko opremo, industrijsko organizacijo in proizvodnja znanja. Če bi hoteli vse to napraviti sami, tedaj bi potrebovali nekaj let.“

Tako se za Iskro začenja novo obdobje v tvornem soustvarjanju in nadaljevanju tretje tehnološke revolucije, nekeje v Ljubljani, v novih proizvodnih prostorih, kjer naj bi že leta 1978 izdelali približno 500 tisoč chipov različnih vrst. Domači strokovnjaki bodo vzeli v svoje roke v tej pomembni proizvodnji testiranje in asembliranje (dajanje v ohišja in povezovanje) chipov in pa sila zahtevno načrtovanje vezij. Mikroploščice, na katerih vezje je, bo zanje spočetka izdeloval tuji proizvajalec, vendar le dotlej, dokler si ne bodo prisvojili tudi tega postopka.

Primož Žagar

od tehnološke discipline do rednega prihajanja in odhajanja. Vse pa tudi v tem smislu stimulirajo finančno. Efekt je že viden.

Poleg tega so povečali izvoz, s pomočjo prodajnih služb branže pospešili prodajo na domačem trgu in uspelo jim je zmanjšati zaloge in najti vrsto notranjih rezerv.

KF

TOZD — KONDENZATORJI, SEMIČ

Prijetno srečanje

V soboto, 8. novembra 1975 je bilo v Tovarni kondenzatorjev Semič prijetno tovariško srečanje ustanoviteljev partizanskih delavnic v Starih Žagah in hkrati ustanoviteljev današnje mogočne elektroindustrije Iskre.

Borbene partizanske pesmi so se vrstile druga za drugo, nato pa je sledil kulturni program. Naše goste so pri srčno sprejeli pionirji osnovne šole Semič. Poleg krajšega pozdrava so se predstavili še z vrsto recitacij in zapeli več pesmi.

Spregovoril je tudi Rudi Jančar in v kratkih besedah orisal občutke ob takem srečanju, ko se obudijo tudi spomini na rojevanje partizanskih delavnic in na prve začetke elektroindustrije. Ko sta goste pozdravila še bivši in sedanjí direktor Franc Košir in Jože Kočevár, so si vsi udeleženci ogledali proizvodne prostore tovarne kondenzatorjev.

Srečanju so prisostvovali tudi predstavniki občine in družbenopolitičnih organizacij tovarne kondenzatorjev. Upamo, da so se udeleženci srečanja prijetno počutili v naši sredini in da to ni bilo poslednjič.

Zavedamo se, kolikšen delež imajo vsi ti tovariši pri izgradnji Iskre, pri njenem razvoju in splošnem napredku krajev, kjer Iskrine tovarne delajo.

Zato se čutimo dolžne, da smo jih hvaležni za njihovo delo in za vse, kar so storili za naš boljši jutri.

Kočevár Jože, ml.

Kako si Siemens utrjuje svoj položaj

Tako kot vlada v naftni industriji dokaj ostra konkurenca med sedmimi največjimi družbami, tako je tudi družba Siemens AG izpostavljena konkurenci ostalih velikih družb s področja elektro in elektronske industrije ter jedrske tehnike. Ti konkurenti so predvsem General Electronic, Westinghouse, Hitachi in Matsushita. Dohodki nemške družbe so sicer še manjši od dohodkov omenjenih tekmecev, vendar pa se vse bolj približujejo njihovi ravni.

Dinamična povejoja ekspanzija Siemens je sicer malone neprekinjena, vendar pa je začela v zadnjih letih nekolikani pojematí. Imenovanje ing. Plettnerja za predsednika družbe leta 1971 so nekateri sprejeli z dvomi ter nezaupanjem v njegove tehnične in še zlasti finančne kvalifikacije, vendar pa je ta vodilni strokovnjak demantiral te dvome z nemajhnimi uspehi na obeh področjih. Pomisleki so se nato okrepili, ko je bila sprejeta odločitev, da bodo delnice in zadržani dobiček razdeljeni na osnovi fifty-fifty in če družba ni še dosegla konkurenčnosti na mednarodni ravni kar zadeva dobiček, ji je treba priznati, da je ta cilj brez dvoma dosegla pri izdatkih za raziskave in razvoj. S 45 % prometa, ki ga ustvarjajo novo razviti proizvodi v zadnjih petih letih ter najvišjo stopnjo modernizacije obratov si je družba Siemens zdaj lahko privoščila znižanje investicijskih naložb na 1,2 milijarde DM (kar pa je še vedno zelo velik znesek).

Siemens letos predvideva profitno stopnjo 2,7 nasproti 1,7 %, kolikor je stopnja dobička znašala v konjunktornem dvoletnem obdobju 1970-1971. To izboljšanje terja tem večjo pozornost, če upoštevamo, da je letošnja recesija mnogo hujša ter da je sektor telekomunikacij, v katerem družba

ustvarja 35 % vsega dobička, med najbolj prizadetimi. Verjetno je k zvišanju rentabilnosti poslovanja družbe Siemens pripomogla dekonsolidacija jedrske dejavnosti, po drugi strani pa je treba ugotoviti, da od leta 1971 stalno narašča produktivnost, kar velja zlasti za obrate v ZR Nemčiji, ki so malone idealno izkoriščeni. Spričo tega ni bilo moč predvideti višje stopnje ekspanzije produktivnosti kot 4 %. Plettner v zvezi s tem poudarja, da bo treba v obratih v ZR Nemčiji še marsikaj izboljšati in spremeniti. Skrb zbujajo predvsem računalniški sektor, v katerem je Siemens AG v poslovnem letu 1973-1974 zaznamovala izgubo v višini 200 milijonov mark. Vendar je ta izguba prej kot slej posledica nestabilnosti računalniške industrije v Evropi, kar upravičuje domnevo, da se utegnejo rdeče številke v tem sektorju tudi letos ponoviti. Nekoliko pa se je izboljšal finančni položaj KWU (Kraftwerke Union).

Poraja se vprašanje, zakaj daje Siemens tolikšen poudarek dobičku, ko pa banke glede tega niso več tako rigorozne. In končno, ali ne gre iskanje rentabilnosti za vsako ceno na škodo dolgoročnega razvoja? Odgovor družbe je negativen, kajti — kakor ugotavljamo pri Siemensu — ni smotno biti preveč odvisen od bank in, naposled, ne kaže vsaki dve leti obračati se na delničarje, da bi zagotovili dodaten kapital.

Ta težnja je bolj ali manj skupna vsem evropskim industrijskim grupam, da namreč postopno in dolgoročno krepijo donosnost. V primeru Siemensu narekuje rast profitne stopnje zagotavljanje kapitala za eksterne dejavnosti in nedvomno je Siemens sposoben utrditi svoj finančni položaj z zviševanjem dobička, ki bo hitrejši kot pri ameriških in britanskih tekmecih.

N. Ž.

IZ INDUSTRIJE ŠIROKE POTROŠNJE

Stabilizacijski program v Gospodinjskih aparatih

Iskra v Škofji Loki je gotovo trenutno ena izmed naših tovarn, ki najbolj čutijo pritisk recesije, padec kupne moči, in spremembo kreditne politike. Gospodinjski aparati, ki jih izdelujejo so artikel, ki lahko prodre le s kvaliteto, pa tudi artikel, ki se začne med prvimi ustavljati na tržišču.

Gospodinjski aparati v Škofji Loki pa niso držali križem rok. Položaj so ocenili, analizirali in ukrepali. To bi lahko ilustrirali s Cezarjevim sporočilom: Veni, vidi, vici. (prišel, videl, zmagal).

V začetku leta so se znašli v kaj neugodni situaciji, če računamo, da jim je ostalo precej lanskim zalog, ki so jih upali pozimi prodati — pa ni šlo. Nato jih je udarila podražitev repromateriala, večje zakonske obveznosti in še trg je stagniral, deloma so postale tržne prilike še neugodnejše za njihove izdelke. Pa so se lotili problemov z vso resnostjo. Če pogledamo njihov Akcijski program ob teh situaciji so predvsem zapisali vanj tole:

1. Intenzivno zaposlovanje delavcev.

2. Povečanje storilnosti in boljši izkoristek kapacitet.
3. Zmanjšanje izmeta.
4. Zboljšanje kvalitete.
5. Zmanjšanje stroškov pri nabavi in zlasti pri uvozu.
6. Povečanje izkoristka delovnega časa z efektivnim delom.
Naloge so kaj zahtevne in sklepi obsegajo bistven poseg v produkcijo in poslovanje tovarne.

Na vseh področjih so se lotili dela in s pospešenim tempom prehajajo na WF, 60% tovarne že dela po teh normativih, štirideset pa počasi prehaja na tovrstno normo. Uvedli so integralno kontrolo — kontrolo, ki obsega ves proces proizvodnje in prodaje — praktično ves proces od nabave polfabrikatov do embalaranja in skladiščenja. V Planiranju so uvedli sistem GEORGE in vključujejo se v avtomatsko obdelavo podatkov predvsem na področju materialnega poslovanja in lastnih polizdelkov.

Seveda pa so poostri disciplino in zahteve po samodisciplini. Gotovo niso popolnoma uspeli, toda prizadevajo si zlasti na disciplinskem področju spremeniti in doseči novo kvaliteto miselnosti. Na vseh področjih

PONOVI IZID KNJIGE O ČRNI ROKI

Najbolj iskana knjiga letos pri nas je bila Jožeta Vidica PO SLEDOVIH ČRNE ROKE. Prva naklada 7.000 izvodov je bila razprodana v dveh tednih. Prvi bralci so poslali avtorju nekaj pripomb, opozorili so ga na zločine, zločince in žrtve, ki zanje še ni vedel, in Jože Vidic se je znova podal po sledovih črne roke, da je knjigo dopolnil. Knjiga se je narasla za nad 100 strani in bo ponovno izšla 20. decembra. Bralci, ki bi knjigo naročili pred izidom in jo plačali do 15. decembra, jo dobijo za 180 din, kolikor je veljala prva izdaja. Po 15. decembru bo cena knjige zaradi povečanega obsega 202 din.

Naročila je treba poslati na naslov:
Založba Borec
61001 Ljubljana
Miklošičeva 28
p. p. 203

Hkrati z naročilom je treba nakazati 180 din po položnici na račun št. 50101—603—45772 s pripisom „Za črno roko“.

Založba vam še posebej priporoča naslednje svoje izdaje:

Jože Vidic: ZLOČIN PRI LENARTU 160 din
Vinko Trinkaus: OBVEŠČEVALCI 190 din
Spectator: MAFIJA VČERAJ IN DANES 185 din

Računalniška zveza UNIDATA pred razpadom

Velikopotezni poskus, da bi s poročilom vlad ustvarili evropsko računalniško zvezo, se je, kot kaže, povsem izjalovil. Francoska CII (Compagnie Internationale pour L'Informatique), nemški Siemens AG in nizozemska grupa Siemens so začele nekako pred tremi leti svojo računalniško dejavnost usklajevati in jo enotneje urejati, da bi tako laže kljubovale očitno prevladujoči konkurenci IBM v Evropi.

Po prvi konceptiji delitve dela naj bi se na tem težko osvojljivem in za enega samega dobavitelja dragem ter tveganem trgu Siemens pojavil s komercialno uporabnim računalnikom srednjega in višjega velikostnega reda, ki naj bi posegel na področje tako imenovanih General Purpose kompjuterjev. Tu naj bi Siemens prevzel poglavitno breme neposrednega soočenja z IBM. Philips se je čutil usidranega na področju pisarniških računalnikov in manjših računalniških sistemov, medtem ko naj bi francoska CII prispevala velike računalnike za tehnično-znanstvene naloge. Celotni dohodek UNIDATA naj bi dosegel višino nad 2 milijardi DM.

Že ženitev evropskih velikih računalniških firm se je začela s prepiri, tožbami in uveljavljanjem pristojnosti. Siemens je pridobil — in to ne brez možnega pritiska iz Bonna — Telefunken — Computer GmbH. Tej družbi naj bi se baje odpovedala Nixdorf in AEG Telefunken. Pariz je reagiral kar se da občutljivo. Po nekaj mesečnih zakulisnih spletkah je francoski minister za industrijo Michel d'Ornano maja letos objavil namero o združitvi CII s Honeywell-Bullom. Odtlej se strokovnjaki s področja računalništva in politiki sprašujejo, kako je s to fuzijo — ki, kot je znano, ne poteka brez težav — mogoče združiti z nadaljnjim članstvom CII v UNIDATA? Odgovor nepristranskih opazovalcev je lahko samo eden, da namreč francoska komputerska firma CII nikakor ne more biti poročena hkrati z dvema partnerskima grupama.

Očitno se je to mnenje medtem uveljavilo tudi pri Philipsu, enem izmed preostalih partnerjev UNIDATA.

Iz poročila, v katerem grupa Philips najavlja svoj umik iz komputerske skupnosti, je razvidno, da je v struk-

turi trenutno preostalih dejavnosti zazijala vrzel. Nepokrito je področje srednjega in večjega General Purpose kompjuterja. Philips se je namreč odločil za isto pot, kot sta jo poprej že ubrala General Electric in RCA. Opuščene bodo dejavnosti, ki prinašajo izgube. Le-te so poslovne rezultate nizozemskega koncerna obremenjevale z 1 % dohodka letno. V zadnjih letih so te izgube redno znašale več kot 200 milijonov DM.

V strokovnih krogih vrhu tega prevladuje prepričanje, da bi si nizozemski koncern lahko privoščil to drago igro na področju General Purpose kompjuterjev dosti prej kot oba ostala partnerja v UNIDATA. Podjetje je dosti več težav doživljalo na področju srednje računalniške (Nadaljevanje na 8. strani)

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

MARTINA ŠOLARJA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem koordinatnega stikalnika v TEA za izraze sožalja in denarno pomoč

hčerka Vera Butollo

ZAHVALA

Ob smrti drage mame

ANTONIJE TAVČAR,

upokojenke „Iskre“

se lepo zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem tovarne ERO za izraze sožalja, podeljene vence in spremstvo na njeni zadnji poti

Andrej Tavčar

ZAHVALA

Ob smrti moje

drage sestre

PAVLE DRAKSLEK

se iskreno zahvaljujem sodelavcem v GPP — ERO v kranjski tovarni za izrečeno sožalje, podeljeni venec in spremstvo na njeni zadnji poti

brat Matija Viharnik

ISKRA 7
številka 43 — 15. november 1975

UMETNOST GIBLJIVIH SLIK

MONTAŽA AMATERSKEGA FILMA

Dopustov je žal konec in že se bliža II. festival amaterskega družinskega filma! Verjetno ste posneli že veliko filmov. V teh jesenskih dneh, ko pada ali ne pada dež (kar je žal odvisno od golega slučaja in ne od optimističnih vremenskih napovedi v naših sredstvih javnega obveščanja), v teh pustih jesenskih dneh, skratka, pa nastopi najprimernejši čas za montažo filmov. Marsikdo si bo verjetno mislil, da montaža v amaterskem filmu sploh ni potrebna. Kaksen bo naš film (ali bo zanimiv ali ne), pa zavisi samo od montaže. Zapomniti si moramo, da brez montaže sploh ni filma. Sicer se je res težko spraviti s škarjami nad film in začeti s striženjem kot kakšen polkvificiran frizer. Da pa se boste iznebili tega občutka, preberite naslednje vrstice.

Kaj potrebujemo za lepljenje? Predvsem lepilnico, lepilo ter škarje. Tistim, ki se še niste ukvarjali z lepljenjem filma, najprej nekaj napotkov glede lepilnic ter lepil. Poznamo dva sistema lepljenja, ki sta najbolj v rabi. To je lepljenje z lepilnico na tekoče lepilo na bazi acitrona. Takšno lepljenje je dokaj zamudno, ker je treba z ene strani ostrgati emulzijo ter nato mesto nanesti kapljico lepila, spojiti željena konca ter počakati nekaj sekund, da se lepilo osuši. Poleg tega pa moramo paziti, da ne nanesemo preveč lepila, ker je potem spoj predebel. Lahko pride tudi do težav s predvajanjem na določenih projektorjih. Za amaterje priporočamo lepljenje s prozornim lepljivim trakom (podobnim selotejpu), imenovanim skoč. S tovrstno lepilnico je lepljenje hitrejšo, ne uničimo nobene sličice na filmu, ne puščamo prahu, ki ga povzroča odstranjevanje emulzije in tudi lepljenje je zanesljivejšo.

In kaj je potem montaža? Montaža je organizacija posnetkov, kadrov nekakega filma v določenem zaporedju. Kakšen pomen ima montaža, je raz-

vidno iz poskusa ruskega režiserja Kulešova: veliki plan izraža poželjenje, očetovsko ljubezen ali bolečino. Vse je odvisno le od tega, kaj predstavlja slika, kader pred navedenim velikim planom: krožnik juhe, igrajočega se otroka ali pa krsto.

Na projekciji je videti, kakor da igralčev obraz izraža podoživljanje vsake od navedenih situacij. Podoben pomen ima lahko slika, ki prikazuje čredo ovac in temu sledeče posnetke valeče se množice. Iz tega sledi, da imata lahko kakršnakoli kadra, zmontirana eden poleg drugega, nov pomen in celo sporočilo.

Film mora imeti tako na začetku kot tudi na koncu bel ali črn zaščitni trak, imenovan blank. Običajno sledi „čepica“ filma. To je naslov, nato sledijo imena sodelavcev, glavnih igralcev ter avtorja.

Kako se lotimo montiranja? Filme, ki smo jih dobili iz razvijanja, dvakrat ali trikrat pogledamo na normalni projekciji (na platnu). Dobili bomo določeno predstavo o filmu, njegovi vsebini ter tehnični kvaliteti. Sedaj se moramo tudi odločiti, kakšen naj bo film sploh videti, če v grobih potezah že prej nismo napravili scenarija. Material ponovno dvakrat ali trikrat pregledamo na majhnem ekranu montažne mize. (Montažna miza je nekakšen enostaven projektor, ki ga poganjamo z ročico, namesto na platno pa gledamo na ekran, montiran na montažni mizi). Seveda lahko film zmontiramo tudi brez montažne mize in namesto nje uporabimo projektor. Od posnetka materiala odstrižemo vse, kar tehnično ne ustreza. Oddvojimo pretemne, presvetle, drhteče, razmazane in neostre posnetke. Določimo začetek in konec filma. Nato izberemo dobre posnetke in pričnemo z grobo montažo. Kako ta poteka in kakšne vrste montaže poznamo, pa preberite v naslednjem prispevku.

Silvo Sladič

Olimp domovine

Tu, glej — svoj veličasten prestol imata Vesna in Morana; Je v tebi vrisk in srečen jok, ko ob pristopu od naše Pitije izveš, da večno nam bo lepa Domovina!

Triglav! Toliko so pisali letos o njem, da nehotne pomisliš, če je to, res stvarnost, ali privid, pa vendar — med vsemi letošnjimi številnimi obiskovalci tega našega najvišjega, največkrat zaledenelega lepota smo bili tudi mi iz Kranjske Iskre, iz Elektromehanike — Stevci. Pod vodstvom Koširja in pomoči Fonze ter Grobovske smo konec poletja zaključili s tem pohodom, potem ko so se v letošnjem letu zvrstili tam že vsi tisoči — žejni lepoti naših vrhov.

Triindvajset nas je na Pokljuki iz avtobusa krenilo proti Vodnikovim koči. Zmerno vreme nam je vzbujalo upanje na lep razgled s samega vrha. Prvi del poti je vzbudil zaradi enostavnosti pravo začudenje, vsaj v tistih, ki so s hribov doma. Obšla me je že bojazen, da ne hodimo v pravi smeri, toda to je bila vendar še Pokljuka! Po poti smo se vzpenjali vse bolj navkreber in že je bilo razumljivo, da je prav Triglav pred nami. Nehal se je gozdni predel in samo redka melišča kot oaze so se vztrajale v lepi divji pokrajini. Bolj ko smo se dvigali lepša in veličastnejša je bila pokrajina.

Srečevali smo Hrvate, Nemce, Angleže, Italijane, Čehe — kdo bi razumel vso to govorico... Pomembno je predvsem to, da so naše gore tako lepe, da privabljajo gornike z vsega sveta! Iz Jezerca do vrha Studorskega prevala je bilo pošteno vroče, a hladen veter nam je čela kaj hitro ohladil, hoja preko pobočja pa tudi umirila zadihanost. Hkrati pa se nam je še nudil lep razgled v Bohinjsko dolino in že smo bili na pobočju Tosc, kmalu nato pa smo si odpočili v Vodnikovih koči.

Tu so nas dohiteli tujci in skupaj smo preko pobočij Vernarja nadaljevali pot do

Vrnitev s plenom v čoln.

RAČUNALNIŠKA ZVEZA UNIDATA PRED RAZPADOM?

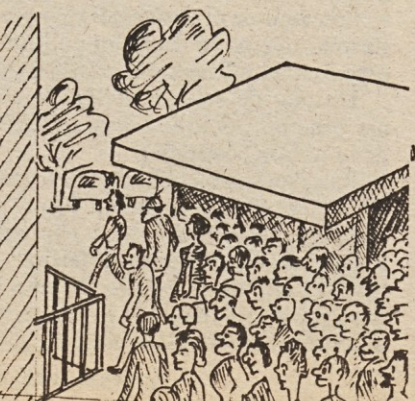
(Nadaljevanje s 7. strani)

tehnike, malih komputerjev in bančnih terminalnih naprav.

Strokovnjaki še dodajajo, da je partner UNIDATA Siemens v povsem drugačnem položaju, kajti slaba točka tega podjetja oz. njegove dejavnosti v okviru evropske računalniške skupnosti je brez dvoma področje srednjih in večjih naprav, to pa je prav osrednje težišče dejavnosti IBM.

Potem ko so v koncernu Philips izjavili, da se bodo v svoji dejavnosti osredotočili na poglobljena strokovna področja, se je Siemens začel pospešeno ogledovati za novim partnerjem. Iz ZDA prihajajo v zvezi s tem baje že dalj časa ponudbe družbe Sperry Rand, ki bi utegnil biti eden bodočih partnerjev Siemens. V stroki tudi krožijo govorice, da obstaja britanska študija o podobnem sodelovanju na evropskem trgu računalniške tehnike. Ni pa znano, ali preostali partnerji kažejo še kakršnokoli zanimanje za takšno sodelovanje v evropskih okvirih.

N. Ž.

Vse bolj pogosto se odpirajo izhodi iz tovarn še pred koncem „šišta“. Če bomo tako nadaljevali, se utegnemo kmalu znajti pred zaprtim vhodom — z zunanje strani!

LD

Posnetek pred Kovinarskim domom.

Konjskega sedla, kjer so oni odšli proti Kredarici, mi pa smo ob vzpenjanju po strmih gruščnatih pobočju v vijugah krenili proti domu Planika. Ob tem „grizenju v kolena“ je bilo tudi moje bojazni, da „ne hodimo prav“ — konec! Trpela so pljuča in kolena, pa v ušesih je šumelo... Višina 2408 m, redkejši zrak, strmina — vse to je minilo, ko smo si v domu „Planika“ ponovno odpočili in se pripravili za tisto največje — POT NA SAM VRH!

Vrh je bil ves v megli, toda naslednji dan bi bilo lahko še slabše vreme in zato nismo oklevali. Vzpon po grušču in že smo bili pred steno, ki pa ima nekakšno stezo gamsov navzgor... Po nekaj korakih smo se vzpeli po strmih koritih in dosegli prve kline, nato tudi ob pomoči jeklenih vrvi vzpon ni bil prehudo zahteven, saj smo bili pravzaprav že na Malem Triglavu in opogumljeni smo krenili po grebenu proti najvišjemu vrhu. Ta naš „pogum“ je bil verjetno pogojen s tem, da se niti levo niti desno zaradi goste megle ni videlo v globino... Sklonjeni, da nas veter ne bi pometal s „slemenca domovine“, smo premagali tudi ta del poti ob pomoči jeklenih vrvi na najnevarnejših krajih in že se nam je pokazal vrhnji del Aljaževega stolpa! Tisti, ki so bili zaradi nevarnosti navezani, so se razvezali in — bili smo na vrhu, na Triglavu, na samem Olimpu naše Domovine!!!

Nekaj nepopisno zanosnega je — to občutiti.

Škoda, da razgleda ni bilo zaradi goste megle, čakati pa ni imelo pomena, ker se je že večerilo. Za hip pa nas je le pozdravilo sonce, ko nas je Grobovšek fotografiral.

Spust do doma Planike je potekal počasneje, prijeten večer v domu pa se je pred spanjem zaključil z obveznim „krstom“ vseh tistih, ki smo bili prvič na Triglavu.

Naslednje jutro smo krenili proti Zasipski planini in se ustavili v Kovinarski koči. Res da vračanje nikdar ni toliko zanimivo kot vzpon, nič čudnega pa menda ni, da smo srečali samo eno gamsovo družino, ki ji ni kaj očitati, da se je umaknila med cvetje, ko nas je opazila, zakaj „tehniko industrializacije in predvsem nespoštovanje narave mnogih“ je opaziti na vsakem koraku, posebej v vsepovsod odvrženi plastični in pločevinasti embalaži in to še kljub čiščenju Triglava. Tudi oskrbnica Kovinarskega doma nas je sprva nezaupljivo gledala, ker je — kot je povedala, imela slabe izkušnje z „gorniki“ prav dan pred našim prihodom!

Vrnili smo se — obogateni z vrsto nepozabnih lepot, s še večjim vrednotenjem tako narave same, kot tudi spoznanja, da naj nam bo (pravzaprav upravičeno) najljepša — naša domovina!

Monos

Jelka Vuk-Novakovič

Studenček in veter

Prešibak je bil potoček, da bi poganj mlinsko kolo. Potiskal ga je in potiskal, vendar ni šlo. Postavili so mlin na veter. „Ta ima takšno moč,“ so menili vaščani „da odnaša opeko s streh in lomi drevje.“ Veter je vršaje zavrtel mlinsko kolo in drobilo se je zrnje v zlahtno moko. Vendar poskočni veter se je še istega dne naveličal. Odvihral je v sosednjo deželo, malo sem, malo tja, nato se je zavrtel kot vrtavka in se zopet umiril.

Prebivalci pšenične dežele so bili zelo nejevoljni zaradi muhavosti in neresnosti vetra. Zato so morali bogat pridelek žita voziti v mlin v zelo oddaljen kraj.

Mladi studenček se je prerinil skozi razpoko robatih skal visoke gore in zdrnil v dolino. Skakljaj je in tekel ter ne meneč se za svojo okolico drvel dalje. Potepuški veter ga je obletaval, ga zvabljal na potep, ga pregovarjal naj se malo ustavi, zdaj spet naj se malo vrne ali spremeni smer. Studenček se ni dal ne pregovoriti, ne speljati. Čeprav je bila pot grčevita in naporna, da se je spotikal in odskakoval, se za veter in njegovo zapeljivanje ni zmenil. Še ozrl se ni za vetrom kaj šele, da bi se vrnil. Po vztrajnem teku je prispel do cilja — šibkega potočka. Studenček se mu je pridružil in z združenimi močmi sta pognala mlinsko kolo. Toda ne samotistega dne. Od tedaj je mlin vztrajno in zanesljivo deloval. Prebivalci te dežele so na to veselje priredili veselico in s tem počastili veliko pridobitev. Po bistrem potočku so plule okrašene razno barvne barčice, zvečer pa so ob bregu potočka zagoreli pisani lampijončki. Potok je bil zelo pomenen. Veter pa je zmedeno letal zdaj sem, zdaj tja in še vedno ne najde nikjer obstanka.

RAZPIS FUNKCIONALNIH SEMINARJEV IN TEČAJEV ZA MESEC DECEMBER 1975

Po letnem programu funkcionalnih seminarjev in tečajev za vodstvene in strokovne delavce v organizacijah združenega dela razpisujemo v mesecu decembru naslednje seminarje in tečaje:

1. HIDRAVLIKA V INDUSTRIJI — II. stopnja (nov rok) 17. — 19. 11. 1975
2. HIDRAVLIKA V INDUSTRIJI — posvetovanje 15. — 17. 12. 1975
3. TEHNIKA PREOBLIKOVANJA IN PREOBLIKOVANJA ORODJA — 3. del (mekhanizacija) 22. — 26. 12. 1975
4. OSNOVE PSIHOLOGIJE 8. — 12. 12. 1975
5. VOZNIK VILIČARJA pričetek 8. 12. 1975
6. VZDRŽEVALEC VILIČARJA 8. — 13. 12. 1975
7. UPRAVLJALEC Z MOSTNIMI ŽERJAVI pričetek 15. 12. 1975
8. OBRTNI ELEKTRIKAR 8. — 12. 12. 1975

Hkrati Vas informativno obveščamo o predvidenih seminarjih in tečajih v mesecu januarju 1976 po letnem programu:

- TEHNIKA PREOBLIKOVANJA IN PREOBLIKOVANJA ORODJA — 1. del (stroji) 12. — 17. 1. 1976
- TEHNIKA PREOBLIKOVANJA IN PREOBLIKOVANJA ORODJA — 4. del (inženiring) 19. — 24. 1. 1976
- VOZNIK VILIČARJA pričetek 12. 1. 1976

Pismene prijave s podatki o prijavljencih (priimek in ime, izobrazba, delovno mesto) in eventuelno rezervacijo prenočišča pošljite Zavodu za tehnično izobraževanje Ljubljana, Lepi pot 6, vsaj deset dni pred pričetkom posameznega seminarja ali tečaja.

Udeležba na nekaterih seminarjih in tečajih je omejena, zato bomo prijavo upoštevali kot nepreklicno.

ZAVOD ZA TEHNIČNO IZOBRAŽEVANJE, LJUBLJANA

Delovni potapljači v EMO

Vprašljivo je, kdaj se konča potapljaška sezona: ali je to ob koncu poletne sezone, ali pozneje? Nekateri potapljači celo pravijo, da traja njihova sezona vse leto.

PISMOBRALCA

TOVARIŠ UREDNIK!

rad bi vam napisal nekaj besed o letnem odmoru in vas vljudo prosim, da pismo objavite. Morda bo zaleglo vsem nam, ki vidimo nepravilnost pri koriščenju letnih odmorov. Dogaja se namreč, da vsako leto nekateri posamezniki koristijo letni odmor tudi po 1. januarju naslednjega leta in to tudi tja do maja, čeprav je zakonsko določeno in vsi vemo, do kdaj mora biti letni odmor porabljen. Tako si posamezniki, ki nimajo kontrole nad seboj, sami pišejo dopuste in se nikdar točno ne ve, koliko dopusta so izrabili. To se dogaja iz leta v leto. Mar ne bi mogli nad temi „letnimi“ odmori poostriiti kontrole? Menim, naj bi DS delovne organizacije v najkrajšem času izglasoval sklep, da morajo biti letni odmori izrabljeni do 31. XII. tekočega leta. Seveda pa moramo pri tem upoštevati izjeme v primeru bolezn in nujnih službenih potovanj. Po 31. 1. 1976 pa naj bi posegla vmes samoupravna delavska kontrola. Za vse ostalo namreč ne bi smelo biti opravičila. Tako bi tudi s takim ukrepom prispevali k stabilizaciji v naši delovni organizaciji Elektromehaniki. S tovarškimi pozdravi

Simon Đorđević,
Elektromehanika, Kranj